

17,53
III

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1951

158

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ἀγέλης Δαφνίου

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1951

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

8/90

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Φ Θ Ο Γ Γ Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφερόμεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο συμβαίνει, ὥστε πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π. χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ): *δῖς, μῦς, μυστήριον*.

Σ η μ ε ι ω σ ι ς. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἓν ἀκόμη γράμμα, τὸ F, τὸ ὅποτον διὰ μὲν τὸ σχῆμα του λέγεται δῖ γ α μ μ α, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του β α ὕ. Ἐπροφέρετο περίπου ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ ὅπως τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π. χ. ἡ λέξις *αἶριον*.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαίτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὁμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἤτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν. π.χ. *Πανάγιω* ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π. χ. *παιδίον, καθάριος*.

α') Φ ω ν ῆ ἔ ν τ α.

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται *βραχέα* (ἤτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν).

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται *μακρὰ* (ἤτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῇθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε, (ἤτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἤτοι περίπου ὡς οο).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῇθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἵνα δηλωθῇ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆεν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\sim$, ἵνα δὲ δηλωθῇ ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $-$. π. χ. *κημᾶ*, *κηῶς*, *πήχς*, $- \omega\tilde{\rho}\alpha$, *τίμή*, *θῆμός*.

6') Σύμφωνα.

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑννέα, ἥτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**.

2) πέντε, ἥτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ(ς), λέγονται **ἡμίφωνα** καὶ

3) τρία, ἥτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγεται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικά** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.

2) κατὰ τὸ ποῖον τῆς πνοῆς, ἢ ὁποία τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἥτοι λεπτά) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν, εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ(ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρίνον εἶναι τὸ γ, ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ ἢ πρὸ τοῦ ξ: *ἄγκυρα*, *ἀγγεῖον*, *ἄγχω*, *ἄξω*.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἥτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων: *κόραξ* (κόρακς), *Ἄραψ* (Ἄραβς), *Θήβαζε* (Θήβασδε), *ζάπλυντος* (διάπλυντος).

Πίναξ τῶν συμφώνων.

	Ούρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	λ, λ' κ μ, μ' γ ν, ν' ζ	π β φ	τ δ θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα ὑγρὰ συριστικά διπλᾶ	μ λ ξ	ν ρ σ(ς) ψ

γ') Δίφθογγοι.

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἑξῆς :
 αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτὼ αι, ει,
 οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς α, η, ω
 λέγονται καταχρηστικάι.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογγον αι τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ ε,
 τὰς δὲ διφθόγγους ει, οι, υι καὶ η ὅπως τὸ ι, τὴν δίφθογγον α ὅπως καὶ τὸ
 ἀπλοῦν α καὶ τὴν δίφθογγον φ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ω, τὰς δὲ διφθόγγους αυ,
 ευ ηυ τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων β, γ, δ, ζ,
 λ, μ, ν καὶ ὡς αβ, εβ, ηβ, ε'ς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ.
 Ἀρχήθην ὁμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε
 διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἦτοι τὰ δύο φωνήεντα ἀπὸ
 τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται· πρβλ. νῦν: Νεράιδα, αἰγολέιμονο, ῥοῖδο.

Σημείωσις 2. Τὸ ι, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ε'ς τὰς καταχρηστικὰς δι-
 φθόγγους ὑπὸ τῷ α, η, ω, λέγεται ὑπογεγραμμένον ἰῶτα. Τοῦτο ὁμως, ὅταν
 αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονι-
 κῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ
 αὐτῶν (Αι, Ηι, Ωι,) καὶ τότε λέγεται προσγεγραμμένον ἰῶτα: Αἰδης (πρόφ.
 αἰδης), ΤΗι ΘΕΩι (πρόφ. τῇ θεῷ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ αι καὶ ἡ οι
 λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως
 κλιτῆς, ἐκτὸς δὴματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: μοῦσαι, πόλοι, βούλομαι
 παιδεῦσαι—μούσαις, πόλοις, παιδεῦσαι ἄν, οἴκοι.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. Συλλαβὴ λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα μετ' ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *τε-τρα-δα-χιον*, *στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ αποτελῇται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον : *ἔ-α*, *οἶ-ει* (=νομίζεις).

§ 9.—1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς μίας λέξεως, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐὰν δὲ ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρिसύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσότερας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *φιλόανθρωπος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει συλλαβάς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ἡ πρὸ τῆς ληγοῦσης λέγεται **παραλήγουσα**, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγοῦσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μετ' τὸ ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *λέ-γο-μεν*, *ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μετ' τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικά λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζεται τὸ μὲν πρῶτον μετ' τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μετ' τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *πέ-τρα* (τρώπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-στω* (σταυρός)· ἀλλὰ : *βάλ-λω*, *ἐν-νέα*, *ἐλ-κω*, *ἄρ-μα*, *ἐν-τερον*.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μετ' τὸ ἐπόμενον φωνῆεν : *πεᾶ-γμα*, *δρα-χμή* (χμητός), *ἀοι-θμός* (τιῆμα), *φά-τνη* (θνητός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρεῖς σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβί-

ζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοῦλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικά λέξεως Ἑλληνικῆς : *ἐ-στράτευσε* (στρατός), *ἐ-χθρός* (χθές), *βά-πτερον* (κτῆμα), *ἰ-σχνός* (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : *ἄρ-κτος*, *ἄν-δρες*, *Ἀμ-βρακία*.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῇ ἐκθλιψις, ὁπότε καὶ αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλᾶι λέξεις : *προσ-έχω*, *συν-άγω*, *νουν-εχής*, *Ἑλλήσ-ποντος* ἄλλα : *πα-ρέχω*, *ὑ-πάγω*, *φί-λιππος*, *ἄ-γρυνπος*, *πρω-ταγωνιστής*.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὡρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *κοί-τη*, *κρού-ω*.

2) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν : *ἀ-στός*, *ἀλ-λος*, *ἐχ-θρός*, *τό-ξον*.

3) βραχεῖα, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : *ἀ-έρες*, *φύ-γε-τε*.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ ('), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα ('), ἥτοι σημεῖον παχείας πνοῆς : *ἀρετή*, *ῥα*, *ῥόδον*.

Σημεῖοσις. Τὸ ἴσαυτ' πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῇθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον *χ' π. χ.* *ἵππος* (πρόφ. *χίππος*).

§ 13. Δασύνονται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμά τὴν δασεῖαν) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζονται ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : *ὑπνος*, *ῥήτωρ*.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων, ἄλλαι μὲν, αἱ πλεῖσται, *ψιλοῦνται* (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἥτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται **τόνος** : *κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθὸς μαθητής*.

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : *μὴν, φῶς, παῖς*.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (˝).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνήεντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἑλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὁ) *ἐλαιῶν*—(τῶν) *ἐλαιῶν*, (τὸν) *κῆπον*—(τῶν) *κῆπων*.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραλήγουσης : (ἄνθρωπος) *φιλάνθρωπος*, *φιλανθρωπότατος*.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὁμηρος) Ὀμήρου, (διδάσκαλον) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δξύνεται : *πείθομαι, λόγος, ἐλθέ*.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δξύνεται : *μήτηρ, παῦο*.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : *μήτηρ, παῦε*.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, δξύνεται : ἡ *τιμή*, *τὴν τιμήν*, ὦ *τιμῆ*—οἱ *θεοί*, τοὺς *θεοὺς*, ὦ *θεοὶ*—ἡ *ἐσθής*, ὁ *ποιμήν*, ὁ *ἱμάς*.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : *κριτοῦ, κριτῇ, κριτῶν, κριταῖς*—*θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς*.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονί-

ζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίζῃ ἡ λήγουσα : *γέρων, γέροντος, γέροντες*· ἀλλὰ : *γερόντων*.

9) Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμάω) *τιμῶ*, (ἡχός) *ἡχοῦς*. Ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὤξυνετο : (ἔσταως) *ἔστώς*, (κληῖς—κληῖς) *κλείς*.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὥς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : *χειρῶναξ, ἀλῆαξ* (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρός) *εὐκαιρος*, (δός) *ἀπόδος*, (φῶρην) *μεγαλό-φρων, μεγαλόφρων*.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : *ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾷ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας*.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς, μία λέξις λέγεται :

1) **ὀξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : *ἀνὴρ*.

2) **παροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : *κώμη*.

3) **προπαροξύτονος**, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : τοῦ *κριτοῦ, τιμῶ*.

5) **προπερισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περὶσπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : *κῆπος*.

6) **βαρύτονος**, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : *χειρῶν βαρὺς ἐπῆλθε—πείθω, παιδεύω*.

καί πο!

Σημεῖωσις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἡ τὸ πνεῦμα :

α) ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων σημειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : *ἥως, ὁδός—Ἡώς, Ὀράτιος*· τῇ Θεᾷ, ᾧδῇ—Ὡδιδεῖον (ἢ Ὡδιδεῖον) (βλ. § 6 σημ. 2).

β) ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐταὶ ἀποτελοῦνται : *Αἰγυῖς, αἰρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαῖρας, Οἰδίπους*.

γ) ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε

ἡ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ: Ἄσπεμις, Ἡρα, Ὀμηρος, αἶρα, Αἶας, —Εὐρος, αἶμα.

ς') Ἀτονοὶ καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

1. Πρόκλισις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἥτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, αἱ τρεῖς προθέσεις, εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, καὶ τὰ τρία μόρια, ὥς, εἰ, οὐ, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικαί.

Σημείωσις. Τὸ μόριον οὐ τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχῃ στίξις: ἐτόξευον μὲν, ἐξικνοῦντο δ' οὐ. φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ;

2. Ἐγκλισις.

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὥς ὀξεῖα) ἢ ὅπως ἀποβάλλεται· ἀνθρωπὸς τις ταῦτά φησι τῷ πατρί μου.

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἢ ἀπλῶς ἐγκλιτικά· (πρὸβλ. τῆς νέας γλώσσης π. γ. φῶναξέ με, μίλησέ μου—ὁ φίλος του, λέγε μας).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι:

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μὲ—σοῦ, σοί, σέ—οὐ, οἷ, ἐ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἅττα (=τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμι (=εἶμαι) καὶ φημι (λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς·

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθὲν—πῶς, πῇ ἢ πῆ, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πῶ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ): τοιός-δε, Μεγαράδε (=εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος:

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὥς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἀνθρωπὸς τις,

κήρυκές τινες) ἢ προπερισπωμένη (σφαῖρά τις, στρατιῶται τινες) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτική (εἰ τίς φησί μοι ταῦτα).

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες—ὄρω σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι).

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, δόλγοι εἰσὶν) ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχῃ πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί) ἢ ὅταν προηγήται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὅμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν).

Σ η μ ε ί σ ι ς. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὀρισμέναις πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνώνονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτάς ὡς μία λέξις: ὅδε, ἦδε, τόδε—ὅσπερ, ἥπερ, ὅσπερ—τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—οὔτε, ὥσπερ, ὥστε κτλ. Αἱ λέξεις, αἱ προσερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν: ἦδε, ἥπερ, τοιάδε, οὔτε ὥσπερ κτλ.

ζ') Ἀλλὰ σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα:

1) ἡ ὑποδιαστολή (,). Αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἁνωταυμίαν ὅ,τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι.

2) τὰ διαλυτικά (*). Ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ἢ τοῦ υ, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως: αὐπνία, τοῦ Γαίου.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων: αὐλος, αὐλον, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28).

4) ἡ κορωνίς (^), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26).

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι:

α) ἡ τελεία στιγμὴ (.). Διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περὶ ο ὅ ο ι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν ὁπωσδήποτε πληρὴς νόημα.

β) ἡ μέση στιγμὴ ἢ ἄνω στιγμὴ (^). Διὰ ταύτης χωρίζονται

ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἤτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἓν νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ) ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,). Διὰ τοῦτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερευούσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ) τὸ ἐρωτηματικὸν (;). Τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἡ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε) τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!). Τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ καὶ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν τὸν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξιν κττ·

ς) τὰ ἀποσιωπητικά (...). Διὰ τούτων δηλοῦται, ὅτι (ἀποσιωπᾶται, ἤτοι) παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κττ·

ζ) ἡ παρένθεσις [()]. Ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὁλόκληρος, ἡ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἓν γένει τῶν λεγομένων·

η) τὰ εἰσαγωγικά (« »). Ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἤτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται· (πρβλ.νυν: λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικά πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εὐφωνικά σύμφωνα.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἑντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μα-

κρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (Ἀθηνάα) Ἀθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾷ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν : *τιμῶμεν* (τιμάομεν)· ἀλλά : *ἔθνη* (ἔθνεα), *γέλα* (γέλαε). (Βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κ ρ ᾱ σ ι ς.

§ 26. Κρᾱσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) *τάλλα*, (τὸ ὄνομα) *τοῦνομα*, (καὶ εἶτα) *κᾶτα*· (πρβλ. : *θα ἀγαπῶ*, *θαγαπῶ*—τὸ ἐλάχιστον, *τοῖλάχιστον*).

Ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κρᾱσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾱσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἡ, οἱ, αἱ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) *ἀνήρ*, (*ἡ ἀν*) *ἄν*.

§ 27. Κρᾱσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα *ὦ* : (ὁ ἄνθρωπος) *ἄνθρωπος*, (τοῦ ἀνδρός) *τᾶνδρός*, (τὸ ἱμάτιον) *θοῖμάτιον*, (τὰ αὐτὰ) *ταῦτά*,—(ἡ ἐγὼ) *ἀγώ*, (ὁ ἐφόρει) *οὔφόρει*, (οὗ ἔνεκα) *οὔνεκα*,—(ὦ ἀγαθὲ) *ὠγαθέ*.

2) ἡ λέξις *ἐγὼ* μὲ τὴν λέξιν *οἶδα* (=γινώσκω) καὶ μὲ τὴν λέξιν *οἶμαι* (=νομίζω) : *ἐγῶδα*, *ἐγῶμαι*.

3) ὁ σύνδεσμος *καὶ καὶ* ἢ πρόθεσις *πρό* : (καὶ ἐγὼ) *κᾶγώ*, (καὶ ὅπως) *χῶπως*, (πρὸ ἔργου) *προῦργον*.

4) ὁ σύνδεσμος *μέντοι* μὲ τὸ μόριον *ἄν* : *μεντᾶν*.

Σημείωσις 1. Μετὰ τὴν κρᾱσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ ἡ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κρᾱσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχῃ εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν : *κᾶτα* (=καὶ εἶτα), *ἐγῶδα* (=ἐγὼ οἶδα)· ἀλλά : *κᾶπειτα* (=καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *ἐτερος* κατὰ τὴν κρᾱσιν αὐ-

τῆς μὲ τὸ ἑπιογούμενον ἄρθρον λαμβάνεται (ὁ ἀρχαιότερος) τύπος **ἄτερος** : (τοῦ ἀτέρου) *θατέρου*, (τὸ ἄτερον) *θάτερον*.

3. Ἐ κ θ λ ι ψ ι ς.

§ 28. Ὅταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ **υ**, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρχαίου φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἀλλὰ ἐγὼ) *ἀλλ' ἐγώ*, (οὔτε εἶδον) *οὔτ' εἶδον*, (ἐπὶ αὐτὸν) *ἐπ' αὐτόν*, (ἀπὸ ἐκείνου) *ἀπ' ἐκεῖνου*.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) *παρ' ἐμοῦ*, (παρὰ ἐξω) *παρ' ἐξω*.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβὲν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν :

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) *ἐπ' αὐτοῦ*.

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἐπτὰ**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεῖνὰ ἔπαθον) *δεῖν' ἔπαθον*, (ἐπτὰ ἦσαν) *ἐπτ' ἦσαν*.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένῃ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ἄφω-
νον ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ἄφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνε-
ται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ ἄφωνα τρέπονται εἰς δασέα : (ὑπὸ ἡμῶν)
ὕφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) *καθ' ἑαυτόν*, (νύκτα ὅλην) *νύχθ' ὅλην*, (ἐπτὰ
ἡμέραι) *ἐφθήμερος*· ἀλλὰ : (σάκκος ὑφάντης) *σακχυφάντης*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἐκτὸς τοῦ **υ** δὲν ἐκθλίβεται προσέτι :

α) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον *τά*, *τό*, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων *ἄχρι*, *μέχρι*, *περί*, τῶν ἀντωνυμιῶν
τύπων *τί*, *τί* καὶ *ὅτι* καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου *ὅτι*.

4. Προσθετὰ ἡ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέ-
σως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμ-
βάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὁποῖα
τότε καλοῦνται **προσθετὰ ἡ εὐφωνικὰ σύμφωνα**.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουν :

α) οἱ τύποι ὀνομάτων, ὀρημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ὀρηματικὸς τύπος **ἐστί** : *ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμιός ἐστιν ἐκεῖνον*.

β) οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ὀρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **ε** : *εἶπεν ἡμῖν*.

2) Τὸ προσθετὸν **η** εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὕτω** : (οὕτω λέγουσιν) *οὕτως ἔλεγον*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἄρνητικὸν μόριον **οὐ** : (οὐ λέγω) *οὐκ ἔλεγον*.

Ὅταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ** : (οὐκ ἔρχομαι) *οὐχ ἔπομαι*. (Πρβλ. § 30).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Κατὰ τὸ οὐκ ἐτι (=οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (=μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχῃ στίξις : *ἐξικνούτο γὰρ αὐτὸν, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν* (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνήεντων.

§ 32. Ἐν φωνῇ ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις

1) πάσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : *πατέρα - πατὴρ* (πατερὸς), *σκόρδον* (σκόροdon), *γίγνομαι* (γινένομαι), *ἔσχον* (ἔσχηον). (Πρβλ. νῦν : *σιτάρι - σάρι*).

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : *Μυτιλήνη - Μιτυλήνη*, *Δανούβιος - Δούναβις*. (Πρβλ. νῦν : *ὄνειρο - εἵνορο*, *ὀλακτιῶ - ὀλαχτιῶ - ἄλνχτιῶ*).

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὁμοιον μὲ τὸ φωνῇ ἐντὸς τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγούμενης συλλαβῆς τῆς λέξεως : *ἄτερος - ἔτερος*, *μολάχη - μαλάχη*, *ὀβελός - ὀβολός*. (Πρβλ. νῦν : *τέσσαρα - τέσσερα*).

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῇ ἀπὸ βραχέος μακρόν : (νᾶός, νηός) *νεώς*, (βασιλῆος) *βασιλέως*, (βασιλῆᾰ) *βασιλέᾰ*, (ἡοίκειν) *ἐόφκειν*.

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἥτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου: *νέμω-νομή, δῆγνυμι-δωγμή*. Ὀμοίως: *ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα*.

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἥτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (**συστέλλεται**): *ποιέω-ποιητής, ἴστημι - ἴστανται, χιών - χιόνος*.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογοι: *φεύγω - ἐφύγον, λείπω - ἔλιπον*.

Ἡ ἑκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις** ἢ **ἀναπληρωματικὴ ἑκτασις**: (*μέλαιν-ς*) *μέλᾱς*, (*ἐν-ς*) *εἶς*, (*δδόντ-ς*) *ὁδός*, (*τιθέντ-ς*) *τιθεῖς*, (*φθέρ-ς*) *φθέρω*, (*φθέρω*) *φθείρω*.

Σημείωσις. Εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύναται νὰ παρουσιάζωνται πολλοὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος π. χ. *φρήν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων - λείπω, λοιπός, ἔλιπον - φέρω, φόρος, φῶρ, δίφθ-ος (Μετάπτωσις)*.

Β') Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἥτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ **ν**, τὸ **ρ**, τὸ **ς**, τὸ **ξ** (= **κς**) καὶ τὸ **ψ** (= **πς**). (Βλ. § 5, Σημ. 2): *Ἑλλην, δήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραφ*. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται: (τοῦ γέροντ-ος) *ὦ γέρον* (ἀντὶ *ὦ γέροντ*), (τοῦ γάλακτ-ος) *τὸ γάλα* (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημείωσις. Ἡ πρόθεσις ἐκ καὶ τὸ μόριον οὐκ (ἢ οὐχ) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν. (Πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ**, εὐρισκόμενον μετὰ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται: (γέγραφ-σ-θε) *γέγραφε*, (ἐσπάρ-σ-θαι) *ἐσπάρ-θαι*.

Σημείωσις. Οὗτω ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐξ (= ἐκς) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς ἐκ πρὸ συμφώνου: (ἐξ Κορίνθου, ἥτοι ἐκς Κορίνθου) *ἐκ Κορίνθου*.

3) Τὸ **σ**, τὸ **ι** καὶ τὸ **φ** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους,

ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβλήθησαν. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περιπτώσιν προέκυψε κανονικῶς δασὺ πνεῦμα (§ 12, Σημ.). π.χ. (σέρπω) *ἔρπω*, (σέπομαι) *ἔπομαι*, (σίστημι) *ἴστημι*, (σέχω, ἔχω καὶ ἔπειτα) *ἔχω*, (jῆπαρ) *ἦπαρ*, (**Φοῖνος**) *οἶνος*—(λέγοι-σο) *λέγοι-ο*, (τέλεσ-ος, τέλεος) *τέλους* (πρβλ. τελεσ-φόρος)—(τιμά-jω) *τιμάω-ῶ*, (καλέ-jω) *καλέω-ῶ*—(πνεύω, πνέ**Φ**-ω) *πνέω* (πρβλ. πνεῦμα).

Σημείωσις. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι, γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) *σσ* εἰς *έν* σ.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται: (τάπητ-ς) *τάπης*, (ἐπίεδ-σα) *ἐπίεσα*. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) *νύξ*, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι ντ, νδ, νθ), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος: (ἰμᾶ'ντ-σι) *ἰμᾶσι*, (ῥδόντ-ς) *ῥδούς*, (λυθέντ-ς) *λυθείς*, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) *σπείσω*, (πάσχω, πένθ-σομαι) *πείσομαι* (= θὰ πάθω). (Βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων): (τάλᾱν-ς) *τάλᾱς*, (κτέν-ς) *κτεῖς*· ἀλλὰ (κτεν-σὶ) *κτεσί*, (γεῖτον-σι) *γεῖτοσι*. (Βλ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ξ ἢ τοῦ ρ: *ἐνοσημαίνω*, *ἐνοσκήπτω*, *ἐντ'εγγνυμι*, *ἐνράπτω*, *ἐρρινος* (ἀλλὰ καὶ *ἔρρινος*).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό: (σύν-σιτος) *σύσ-σιτος*· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ ξ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται: (σύν-ζυγος) *σύζυγος*, (συνσκευάξω) *συ-σκευάζω*, (συνστρέφω) *συ-στρέφω*.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ *γίνομαι* ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ *γίγνομαι*, *ἀγήγοχα* (πρkm. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ *ἀγήγοχα*. (Πρβλ. *πενήντα* ἐκ τοῦ πεντήν-τα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ

ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὁμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς ἐκ τοῦ ἀμφι-φορεῖς), σκίμπους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξεις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται

α) εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὐξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμόν ε : *ῥέω-ἔρρεον, ῥίπτω-ἐρριπτον-ἔρριπα*

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἣ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὐρεθῇ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνήεν : *ῥητὸς-ἄρρητος-ἀπόρρητος, ῥωστός-ἄρρωστος*· ἀλλὰ : *εὐρωστός, εὐρυνθμός*.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὕγρου (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοήθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β : *μεσημ-β-ρία* (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), *μέμ-β-λωκα* (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. μολ-ὦν λαβέ). Ὀμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνῆρ, τοῦ *ἀν-δ-ρὸς* (ἐκ τοῦ ἀν-ρὸς, ἐκ τοῦ ἀνερός). (Βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν *αν, αρ, ορ* ἔπαθεν *ἐπένθεσιν*, ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον *αι ἢ οι* : (*ὑφάν-jω*) *ὑφαίνω*, (*τάλαν-jα*) *τάλαινα*, (*χαρ-ά, χάρ-jω*) *χαίρω*, (*μὀρ-α, μὀρ-jα*) *μοῖρα*. (Πρβλ. χαμαῖλι-χαῖμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ : (*φύλακ-ς*) *φύλαξ*, (*λέγ-ω, ἔλεγ-σα*) *ἔλεξα*, (*δυνχ-ς*) *δυνξ*.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ : (*τρέπ-ω, τρέπ-σω*) *τρέπω*, (*Ἄραβ-ς*) *Ἄραψ*, (*γράφ-ω, γράφ-σω*) *γράφω*. (Βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὕγρου (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἐγένινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ

ὕγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἕν ἔνρινον (μ, ν) ἢ ὕγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ἄ** εἰς **η** (ἢ **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** : (νέμ-ω, ἔνεμ-σα, ἔνεμ-μα) *ἐννεμα*, (φαίνω, ἔφᾶν-σα, ἔφᾶν-να) *ἐφρηνα*, (ἀγγέλλω, ἡγγελ-σα, ἡγγελ-λα) *ἡγγελλα*, (φύρω, ἐφύρ-σα, ἐφύρ-ρα) *ἐφῦ-ρα*.

Σημεῖωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ τὸ προηγούμενον ὕγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν διετερήθησαν τὰ δύο ὕγρα: *ἄλσος*, *ἔρση*, *χέρσος*, (θάρσος) *θάρρος*, (χερσόνησος) *χερσόνησος*.

4) Τὸ ἡμίφωνον **j** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἔντὸς λέξεως

α) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **λ** ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό: (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-ω) *ἀγγέλλω*, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-ω) *βάλλω*.

β) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ **ν** ἢ τοῦ **ρ**, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν **α** ἢ **ο**, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) **νν** ἢ **ρρ** εἰς ἕν **ν** ἢ **ρ** καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου **ε** εἰς **ει** καὶ τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** : (τέν-ω, τέν-νω) *τείνω*, (κλί'ν-ω, κλί'ν-νω) *κλί'νω*, (ἄμῦ'ν-ω, ἄμῦ'ν-νω) *ἀμῦ'νω*, (σπέρ-ω, σπέρ-ρω) *σπείρω*, (οἰκτί'ρ-ω, οἰκτί'ρ-ρω) *οἰκτί'ρω*, (φύρ-ω, φῦ'ρ-ω) *φῦ'ρω*.

γ) εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (**κ, γ, χ**) καί, σπανιώτερον, κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν **τ** καὶ **θ**, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς **σσ** ἢ **ττ** : (φυλάκ-ω) *φυλάσσω* ἢ *φυλάττω*, (τάγ-ω) *τάσσω* ἢ *τάττω*, (ταράχ-ω) *ταράσσω* ἢ *ταράττω*—(χαρίετ-α) *χαρίεσσα*, (πλάτ-ω ἢ πλάθ-ω) *πλάσσω*.

Σημεῖωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ **j** μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς **ζ** : (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-ω) *οἰμῶζω*.

δ) εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸ εἰς **ζ** : (παίδ-ω) *παίζω*, (ἑρίδ-ω) *ἐρίζω*.

ε) εὐρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ **ντ** ἢ **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὀδοντικὸν εἰς **σ** καὶ ἔπειτα ἔγινεν ἀποβολὴ τοῦ **ν**, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος : (πάντ-α, πᾶ'ν-σα) *πᾶσα*, (λυθέντ-α, λυθέν-σα) *λυθεῖσα*, (ἐκόντ-α, ἐκόν-σα) *ἐκοῦσα*. (Πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων.

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, εἰάν εἶναι

ἐτερόπνουν (συμπνευματίζεται, ἦτοι) γίνεται ὁμόπνουν μετὰ τὸ ἐπόμενον ὀδοντικόν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τὸς, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύφ-α (κρυφ-τὸς) κρυπ-τὸς, (κρύφ-θην) κρύβ-θην. Οὕτω καὶ ἐπ-τά (ἀλλά : ἐβ-δομος), δκ-τὼ (ἀλλά : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν μετὰ ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ—πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δεν συμπνευματίζεται : ἐκ-δέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικόν κ ἢ χ εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μὸς, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κμ καὶ χμ : ἀκμή, ἀχμή.

3) Χειλικόν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀφομοιοῦται μετὰ αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τριβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικόν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανὸς (πιθ-τὸς) πισ-τὸς.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικόν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ : Ἀτρίς, Πιθεύς, Κάδμος, πνθμήν, αἰμός. Ὅμοιος διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὅποιον προήλθεν ἀπὸ κζ ἢ γζ ἢ χζ. (Βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ τ τῆς συλλαβῆς τι εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ ν εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπὴ εἰς σ : πλοῦτ-ος (πλούτ-ιος) πλούσ-ιος, ἀθάνατ-ος (ἀθανατ-ία) ἀθανασ-ία, ἐκόντ-ες (ἐκόντ-ιος, ἐκόνσ-ιος) ἐκούσιος. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 33, 5). Ἀλλά : αἰτία, σκοτίος, ἐναντίος κτλ.

6) Τὸ ἔνρινον ν εὐρισκόμενον

α) πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ξ τρέπεται εἰς ἔνρινον γ : (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράφω, (συν-χέω) συγχέω, (ἐν-ξύω) ἐγξύω.

β) πρὸ χειλικῶν ἢ πρὸ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ : (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-φύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχος) ἔμψυχος.

γ) πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὰ : (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σημείωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἔνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μετὰ αὐτόν, ἀπὸ τοῦ

σύμπλεγμα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ** : *μαίνομαι* (μεμῖαν-μαι) *μεμῖασμαι*, *μῖασμα* - *ὕφαινομαι* (ὕφαν-μαι) *ὕφασμαι*, *ὕφασμα*.

7) Ὄταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἄ ν ο μ ο ῖ ω σ ι ς, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεύω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θῆ-θυκα*), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ *ἐθῆ-θην*), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· ἀλλὰ : *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*)· ἢ *θρίξ*, *ταῖς θριξί*, *τριχ-ός*, *τρίχες* κτλ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Πολλάκις παραμένει τὸ δασὺ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθην* (ὥπως ὠρθώσω, ὠρθωσα κτλ.), *ἐθέλχθην* (ὅπως θέλξω, ἔθελξα κτλ.), *φάθι* (ὅπως φάτω, φατὲ κλ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν : *ἐλύθην-λύθην* (ἐκ τοῦ *λύθην*).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἦτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ῥῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγον τὰ ἑξ, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ.—λύω, λύεις, λύει κτλ.) τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἀκλιτά, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἑκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τύποι αὐτῆς (π.χ. ἦρως, ἥρως, ἥρωα κτλ.—λέγω, λέγεις, κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται κατάληξις αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ. -ω, -εις, -ει κτλ.) Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμεταβλητὸν μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (π.χ. ἦρω-, λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται χαρακτήρ αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἦρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λεγ-).

2. Πτώσεις.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὀνομαστική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; (Τίς ἦλθεν ; Ὁ Παῦλος).

2) Γενική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος ; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον ; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τίνα ; (σὲ ποιόν ;) (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; Τῷ Παύλῳ = Εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα ; (ποιόν) ; (Τίνα εἶδες ; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμεν τινα : Παῦλε, ἰατρέ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲ ἓν ὄνομα ὁρθαὶ πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἑκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον : ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : οἶκ-ος, οἶκ-α, μῆλ-ον. Κανονικῶς ὁμοῦς τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προτάσσεται πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀρσενικά μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἡ, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον τό : ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ κοράσιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ γένος τὸ φυσικόν, ἥτοι δύναται ἓν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδέτερου (ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἓν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γέ-

νους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαινόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἄρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἄ ρ ι θ μ ο ἰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ *ἐνικός*, ὅστις δηλοῖ ἐν ὄν, ὁ *πληθυντικός*, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ *δυϊκός*, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τὼ *ὀφθαλμῶ* (=οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κ λ ί σ ε ι ς εἶναι τρεῖς, ἡ *πρώτη*, ἡ *δευτέρα* καὶ ἡ *τρίτη*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἦτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄ ρ θ ρ ο ν.

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἐ ν ι κ ὸ ς				Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς			
	Ἄ ρ σ.	Θ η λ.	Ο ὕ δ.	Ἄ ρ σ.	Θ η λ.	Ο ὕ δ.	
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τὰ	
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν	
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς	
αἰτ.	τόν	τήν	τὸ	τούς	τάς	τά	

(Δυϊκός : ὄνομ. καὶ αἰτ. τῶ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταῖν).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὁποῖον ἐνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 43. Ὅνόματα οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἦτοι πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα, πράξεις, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται *συγκεκριμένα* : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται *ἀφηρημένα* : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται

1) *ὀνόματα κύρια*, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) *ὀνόματα προσηγορικά*, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον—ὁ κίων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ*, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζώων, καλοῦνται *ἐπίκοινα* : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παῖς, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς. Ταῦτα καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους*.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται *δικατάληκτα καὶ διγενῆ*.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρσεν - ἡ ἄρσεν, ὁ θήλυς-ἡ θήλεια : ὁ ἄρσεν ἀετός, ἡ ἄρσεν ἀλώπηξ-ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ. (Πεβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός-θηλυκός ἀετός, ἀρσενική-θηλυκή ἀλεπού.)

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν.

I. Πρώτη κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς *-ας* ἢ *ης*, καὶ θηλυκὰ εἰς *-α* ἢ *-η*.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν.

Ἑνιζὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
δν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτής
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτὴν
κλ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτᾶ

Πληθυντικὸς

δν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευται
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρεΐδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρεΐδας	βουλευτάς
κλ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεΐδαι	βουλευταί

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

Ἑνιζὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
δν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μοῦσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουρὰν	μοῦσαν
κλ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μοῦσα

Πληθυντικὸς

δν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραι	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραί	μούσαι

Ἑνικὸς				Πληθυντικὸς		
(θ. νυμφα-)		(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμή	αἱ	νύμφαι	τιμαί
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τὴν	νύμφην	τιμὴν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλ.	ᾧ	νύμφῃ	τιμῇ	ᾧ	νύμφαι	τιμαί

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

Ἑνικὸς				Πληθυντικὸς			
Ἀρσενικόν		Θηλυκόν		Ἀρσ. καὶ Θηλ.			
ὄν.	-ās ῆ -ης	-ā ῆ -ῆ	-ᾶ ῆ -η	-αι			
γεν.	-ου	-ās ῆ -ης		-ῶν			
δοτ.	-α ῆ -η	-α ῆ -η		-αις			
αἰτ.	-αν ῆ -ην	-αν ῆ -αν	ῆ -ην	-ας			
κλ.	-α ῆ -η ῆ ᾶ	-α ῆ -ᾶ ῆ -η		-αι			

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτηρισ, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ῆ η· π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηρισ τοῦ κυρίως καταλήξεως s, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηρισ τοῦ κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηρισ α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως vs- (ανs=ās). Πρβλ. § 33, 6.

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις·

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ας (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : ὁ ὀρνιθοθήρᾱς, τοὺς Ἀτρεΐδᾱς, τῆς χώρᾱς, τὰς σφαιρᾱς (τῶ Ἀτρεΐδᾱ, τὼ μούσᾱ).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἀτρεΐδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν· ἀλλὰ : οἱ ἐτησίαι=τὰ μετέμια, τῶν ἐτησίων. (Βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ᾶ

1) τὰ ἐθνικά : ὦ Πέρσα, ὦ Σκύθα

2) τὰ εἰς -της : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα

3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης κτλ. (ἢτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥήμα) : ὦ γυμνασιάρχᾳ, ὦ γεωμέτρᾳ, ὦ παντοπώλᾳ, ὦ παιδοτρίβᾳ, ὦ τελῶνᾳ.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνὴν ἢ ρ, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὥρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ρίξ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων

1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλείᾱ, θήρᾱ.

2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς **η** : γλώσσᾱ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζα (μᾶζης, μᾶζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσείβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὐνοια κλπ.

2) εἰς τὰ ὀνόματα *γραῖα, μαῖα, μυῖα*.

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πείρα, πρόρα, σφαῖρα καὶ σφῆρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ χώρᾱ) τὴν χώρᾱν-ὦ χώρᾱ, (ἡ γλώσσᾱ) τὴν γλώσσᾱν-ὦ γλώσσᾱ.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρᾱκτῆρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλείστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἀθηνάα) Ἀθηνᾶ, (μνάα) μνᾶ, (Ἑρμέας) Ἑρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα.

Ἑνικός

(θ. Ἑρμεα-, Ἑρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλαα-, γαλη-)
ὄν. ὁ Ἑρμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν. τοῦ Ἑρμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ. τῷ Ἑρμῇ	τῇ μνᾷ	τῇ γαλῇ
αἰτ. τὸν Ἑρμῆν	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
κλ. ὦ Ἑρμῆ	ὦ μνᾶ	ὦ γαλῆ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἱτ.	τοὺς	Ἑρμαῖς	τάς	μναῖς	γαλαῖς
κλ.	ὧ	Ἑρμαῖ	ὧ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅτι τὸ εα εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναιροῦν εἰς **η**: *ὁ Ἑρμέας-Ἑρμῆς* ἐνῶ: *τοὺς Ἑρμέας Ἑρμαῖς*.

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα. (Βλ. § 16, 9).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν **ρ**: *ὁ βορέας-ὁ βορράς, τοῦ βορέου-τοῦ βορρά, τῷ βορέα-τῷ βορρά* κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ἀσυναίρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἑ ν ι κ ὀ ς

	(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ἱατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὁδο-)
ὄν.	ὁ ἀνθρωπος	ἱατρὸς	ἡ ψήφος	ὁδὸς
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἱατροῦ	τῆς ψήφου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἱατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὁδῷ
αἱτ.	τὸν ἀνθρώπον	ἱατρὸν	τὴν ψήφον	ὁδὸν
κλ.	ὧ ἀνθρώπε	ἱατρὲ	ὧ ψήφε	ὁδὲ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	οἱ ἀνθρωποι	ἱατροὶ	αἱ ψήφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἱατρῶν	τῶν ψήφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἱατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὁδοῖς
αἱτ.	τοὺς ἀνθρώπους	ἱατροὺς	τάς ψήφους	ὁδοὺς
κλ.	ὧ ἀνθρωποι	ἱατροὶ	ὧ ψήφοι	ὁδοὶ

β. Παραδείγματα οὐδετέρων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
		(θ. ποτήριον-)		(θ. φυτό-)		
ὀν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλ.	ὃ	ποτήριον	φυτὸν	ὃ	ποτήρια	φυτὰ

§ 54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

		Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς	
		Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὀν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ	
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων	
δοτ.	-ῳ	-ῳ	-οις	-οις	
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ	
κλ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτηριστοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτερόκλιτα εἶναι ο (ἢ ε)· π. χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -vs (-ους=ους· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἥτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα: τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ, (τὰ ποιήματᾶ). (βλ. καὶ § 16, 2—8).

2. Σ υ ν η ρ η μ έ ν α.

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῇθεν πρὸ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὄστέον) ὄστον. (Πρβλ. § 51).

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-) (θ. ῥοο-, ῥου-) (θ. προχοο-, προχου-) (θ. ὄστεο-, ὄστον-)

ὄν.	ὁ	ἐκπλους	ῥοῦς	ἡ	πρόχους	τὸ	ὄστον
γεν.	τοῦ	ἐκπλου	ῥοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὄστοῦ
δοτ.	τῷ	ἐκπλω	ῥῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	ὄστῳ
αἰτ.	τὸν	ἐκπλουν	ῥοῦν	τὴν	πρόχουν	τὸ	ὄστοῦν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἱ	ἐκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὄστᾱ
γεν.	τῶν	ἐκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὄστῶν
δοτ.	τοῖς	ἐκπλοις	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὄστοις
αἰτ.	τούς	ἐκπλους	ῥοῦς	τάς	πρόχους	τὰ	ὄστᾱ

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν ο ἢ ε, ταῦτα ἔχουν ου (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναιρέσεως τοῦ ο+ο ἢ ε+ο).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀ τ τ ι κ ὸ κ λ ι τ α.

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεὼς. Ταῦτα λέγονται **ἄττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παραδείγματα.

Ἐνιζός

	(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὁ νεῶς	Μενέλεως	ἡ ἄλως	τὸ ἀνώγεω
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῶ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλ.	ὧ νεῶς	Μενέλεως	ὧ ἄλως	ὧ ἀνώγεων

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλφ	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλφς	τοῖς ἀνώγεω
αἰτ.	τοὺς νεῶς	—	τάς ἄλως	τὰ ἀνώγεω
κλ.	ὧ νεῶ	—	ὧ ἄλφ	ὧ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις.

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ὦ ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ἰ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἰ· τῷ νεῶ (τῷ θεῷ), οἱ νεῶ (οἱ θεοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ: ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ—ὁ Δεξιλέως, τοῦ Δεξιλέω—ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν: τὸν Ἀθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **ς**, καὶ ταῦτα λέγονται **καταληκτικά** (στάχ-**υς**, γίγα-**ς**), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται **ἀκατάληκτα** (λιμῆ-**ν**, γέρω-**ν**).

2) Τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλή-**ν**, σωλή-**ν**ος κτλ.), ἄλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμῆ-**ν**, λιμέν-**ος** κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ μακροῦ φωνῆεν, λέγεται **ισχυρὸν** (λιμῆ-**ν**, χιων-**ν**), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ βραχὺ φωνῆεν, λέγεται **ασθενὲς** (λιμεν-**ν**, χιον-**ν**).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (*Ἑλλην-**ος**, γίγαντ-**ος**). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-**ος**, λιμῆ-**ν**—χιών-**ος**, χιών-**ν**).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** (στάχ-**υς**, στάχ-**υς**—πό-**λις**, πόλε-**ως**) καὶ εἰς **συμφωνόληκτα** (ἀγών, ἀγών-**ος**—γέρω-**ν**, γέ-**ροντ-ος**).

2) Τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς **ἀφωνόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα **ἄφωvον** (φύλαξ, φύλακ-**ος**—πατρίς, πατρίδ-**ος**), καὶ εἰς **ἡμιφωνόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα **ἡμί-**φωvον**** (λιμῆ-**ν**, λιμέν-**ος**—ῥήτωρ, ῥήτωρ-**ος**). (Βλ. § 3, 1—2).

Α'. Φωνηεντόληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικά εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ἡρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θω-ι	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ι
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλ.	ὃ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὃ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρυ-ες
γεν.	τῶν ἥρω-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς δρυ-ς
κλ.	ὃ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὃ δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγγελυς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν. (Βλ. καὶ § 70, Σημ.).

Ὁμοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κίς, ὁ, ἡ οἷς (ἐκ τοῦ οἷς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κίς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ί, τὸν κῖν, οἱ κίες, τῶν κιῶν, τοῖς κισί, τοὺς κί-ς κτλ.

Παρατηρήσεις.

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ὦ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, β): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ὃ μῦ, τοὺς μῦς—τάς ὀφρυς—τοὺς ἰχθύς.

§ 70. β') Καταληκτικά ἀρσενικά καὶ θηλυκά εἰς -ις, -εως ἢ υς -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστν.

Ἑ ν ι κ ὀ ς

	(θ. πρῦτα- πρῦτα-)	(θ. πολι- πολε-)	(θ. πελέκν- πελέκε-)	(θ. ἄστν- ἄστε-)
ὄν.	ὁ πρῦτα-ις	ἡ πόλι-ς	ὁ πέλέκν-ς	τὸ ἄστν
γεν.	τοῦ πρῦτα-νε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πελέκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῷ πρῦτα-ναι	τῇ πόλει	τῷ πελέκει	τῷ ἄσται
αἰτ.	τὸν πρῦτα-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πέλέκν-ν	τὸ ἄστν
κλ.	ὦ πρῦτα-νι	ὦ πόλι	ὦ πέλέκν	ὦ ἄστν

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

ὄν.	οἱ πρῦτα-νεις	αἱ πόλεις	οἱ πελέκεις	τὰ ἄστη
γεν.	τῶν πρῦτα-νε-ων	τῶν πόλε-ων	τῶν πελέκε-ων	τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς πρῦτα-νε-σι	ταῖς πόλε-σι	τοῖς πελέκε-σι	τοῖς ἄστε-σι
αἰτ.	τοὺς πρῦτα-νεις	τὰς πόλεις	τοὺς πελέκεις	τὰ ἄστη
κλ.	ὦ πρῦτα-νεις	ὦ πόλεις	ὦ πελέκεις	ὦ ἄστη

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔρχελλυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν. (Βλ. § 68 Σημ.).

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἑ ν ι κ ὀ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἦ-	-	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἦ-ως)	-ος (ἦ-ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σῖ	-σῖ
αἰτ.	-ᾶ ἦ-ν	-	-ᾶς ἦ-ς (-νς)	-ᾶ
κλ.	-ς ἦ-	-	-ες	-ᾶ

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προήλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως—βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως. (Βλ. § 32, 4).

Ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς. (Βλ. § 33, 6 καὶ 32, 4).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἥτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρῦτα-νι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρῦτα-νε-,

πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἓν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μετὰ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει: (πόλε-ι, πόλει—πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαρалаγήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2): πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μετὰ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν: αἱ πόλεις, τὰς πόλεις—οἱ πῆχεις, τοὺς πῆχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ ε συναφρεῖται μετὰ τὴν κατάληξιν α εἰς η: (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως), εἰς -αὺς καὶ εἰς -οὺς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ἱπρευ-)	(θ. ἄλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βοῦ-)
ὄν.	ὁ ἱπρευς	ἄλιευς	ἡ γραῦς	ὁ βοῦς
γεν.	τοῦ ἱπρέ-ως	ἄλιέως καὶ ἄλιῶς	τῆς γρα-ὸς	τοῦ βο-ὸς
δοτ.	τῷ ἱπρεῖ	ἄλιεῖ	τῇ γρα-ῖ	τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν ἱπρέ-α	ἄλιέ-α καὶ ἄλιᾶ	τὴν γραῦ-ν	τὸν βοῦ-ν
κλ.	ὃ ἱπρεῦ	ἄλιεῦ	ὃ γραῦ	ὃ βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἱππεῖς	ἄλιεῖς	αἱ γραῖ-ες	οἱ βό-ες
γεν.	τῶν ἱππέ-ων	ἄλιέων καὶ ἄλιῶν	τῶν γρα-ῶν	τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς ἱππεῦ-σι	ἄλιεῦ-σι	ταῖς γραυ-σὶ	τοῖς βου-σὶ
αἰτ.	τοὺς ἱπρέ-ας	ἄλιέ-ας καὶ ἄλιᾶς	τὰς γραῦ-ς	τοὺς βοῦ-ς
κλ.	ὃ ἱππεῖς	ἄλιεῖς	ὃ γραῖ-ες	ὃ βό-ες

Παράτηρήσεις.

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αὺς ἢ -οὺς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτῆρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται: βασιλεύς, βασι-

λεῦ, βασιλεῦσι—γραῦς, γραῦν, γραυσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα—γραός, γραῖες. (Βλ. § 33,3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὖς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτηριστικοῦ υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ: (ἱππέ-ι) ἱππεῖ, (ἱππέ-ες) ἱππεῖς, (ἱππέ-ε) ἱππεῖ (πρὸβλ. § 72,2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως: ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν. (Βλ. § 32,4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὖς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναιροῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ): (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς ὦ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὶ ο ς

(θ. Λητω-, Λητο-)

(θ. ἡχω-, ἡχο-)

ὄν.	ἡ	Λητὼ		ἡ	ἡχὼ
γεν.	τῆς	Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς	ἡχοῦς
δοτ.	τῇ	Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ	ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητῶ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν	ἡχῶ
κλ.	ὦ	Λητοῖ		ὦ	ἡχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὁσάκις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν: ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς, κτλ.—αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Σ υ μ φ ω ν ὀ λ η κ τ α .

1. Ἀφωνόληκτα.

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

1) οὐρανικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὰ οὐρανικὸν (ν, γ, χ)·

- 2) **χειλικόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)
 3) **ὀδοντικόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ).

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα.

Ἑνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ὄνουξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ὸς	τοῦ	ὄνουχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ι	τῷ	ὄνουχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνουχ-α
κλ.	ὃ	φύλαξ	ὃ	φλόξ	ὃ	ὄνουξ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ὄνουχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνουχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ὄνουξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ὄνουχ-ας
κλ.	ὃ	φύλακ-ες	ὃ	φλόγ-ες	ὃ	ὄνουχ-ες

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	ὁ	κῶνωψ	ἡ	Ἀραψ	οἱ	κῶνωπ-ες	ἡ	Ἀραβ-ες
γεν.	τοῦ	κῶνωπ-ος	τῆς	Ἀραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	τῶν	Ἀραβ-ων
δοτ.	τῷ	κῶνωπ-ι	τῇ	Ἀραβ-ι	τοῖς	κῶνωψι	τοῖς	Ἀραβι
αἰτ.	τὸν	κῶνωπ-α	τὴν	Ἀραβ-α	τούς	κῶνωπ-ας	τούς	Ἀραβ-ας
κλ.	ὃ	κῶνωψ	ὃ	Ἀραψ	ὃ	κῶνωπ-ες	ὃ	Ἀραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *φύλακ-ς, φλόγ-ς, ὄνουχ-ς, κῶνωπ-ς, Ἀραβ-ς*—*φύλακ-σι, φλογ-σί, κῶνωπ-σι, Ἀραβ-σι*. (Βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικὸ ληκτα.

α') Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα.

Ἑνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπηξ	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ὄρνιξ
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος
δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλ.	ὃ	τάπηξ	ὃ	Ἑλληνίς	ὃ	ὄρνι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ῥοιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ῥοιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπη-σι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ῥοι-σι
αἰτ.	τοὺς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τοὺς	ῥοιθ-ας
κλ.	ὧ	τάπητ-ες	ῶ	Ἑλληνίδ-ες	ῶ	ῥοιθ-ες

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἄνδρις	ἑλέφας	οἱ	ἄνδριάντ-ες	ἐλέφαντες
γεν.	τοῦ	ἄνδριάντ-ος	ἐλέφαντος	τῶν	ἄνδριάντ-ων	ἐλεφάντων
δοτ.	τῷ	ἄνδριάντ-ι	ἐλέφαντι	τοῖς	ἄνδριᾶ-σι	ἐλέφασι
αἰτ.	τὸν	ἄνδριάντ-α	ἐλέφαντα	τοὺς	ἄνδριάντ-ας	ἐλεφάντας
κλ.	ὧ	ἄνδρις	ἐλέφαν	ῶ	ἄνδριάντ-ες	ἐλεφάντες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ῥοιθ-ς*, *ἄνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*—*τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἄνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι*. (Βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα, καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

Ἑνικός

Πληθυντικός

Ἑνικός

Πληθυντικός

(θ. γέροντ-, γέροντ-)

(θ. σωματ-)

ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γέροντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέρον-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τοὺς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλ.	ὧ	γέρον	ῶ	γέροντ-ες	ῶ	σῶμα	ῶ	σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ*, *γέροντ*, *σῶματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι*. (Βλ. § 33, 1, 4, 5).

Παρατηρήσεις.

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα δνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς **α** (*τὸν πίνακα*, *τὴν πατρίδα*)

καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάπης, ὦ πατρίς, ὦ ἰμάς, ὦ ὁδούς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύντονα ὀδοντικόληκτα εἰς -ις τὴν σχηματίζουν εἰς -ν (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -ις, -εως): ἡ ἔρις, τὴν ἔριν—ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α') τὰ εἰς -ις βαρύντονα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα ἢ τυραννίς καὶ τὸ ὄνομα ὁ παῖς (=πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως -ς (κατὰ τὰ εἰς -ις φωνηεντόληκτα): ὦ Ἀρτεμι, ὦ Ἀγί, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ, (ὅπως: ὦ πρύτανι, ὦ πόλι).

β') τὰ εἰς -ας (-αντος) βαρύντονα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα: ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ). (Βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὀνόματα ἢ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ ποὺς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, ποῦδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἢ θριξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικόν) θέμα θριχ- εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἢ θριξί, ὦ θριξί, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα τριχ- εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῇ τριχί κτλ.). (Βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς -ντ ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ α+ω ἢ α+ο εἰς ω, τοῦ α+ε ἢ α+ει εἰς α καὶ τοῦ ο+ει ἢ ο+ε εἰς ου): ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφάνω), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφάνω-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλᾶεντ-ς, ἀλλᾶεις), τοῦ ἀλλᾶντ-ος (ἀλλᾶεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόνεντ-ς, πλακοίεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόνεντ-ος) κτλ. (Βλ. § 16, 9 § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα.

83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι

- 1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα τοῦ θέματος ἔνρινον (ν).
- 2) ὑγρόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα ὑγρὸν (λ, ρ).
- 3) σιγμόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστὴρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα.

1) Καταληκτικά εἰς -ις γεν. -ίνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -άν, γεν. -άνος, -ην γεν. -ηνος, καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλην	χιτὼν
γεν.	τοῦ δελφίν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφίν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τὸν δελφίν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλ.	ὧ δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλληνες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶσ-ι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλην-ας	χιτῶν-ας
κλ.	ὧ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς, (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὧ κτεῖς—οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτέν-ας κτλ.)

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλήσι, χιτῶσι κλπ. προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι. (Βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων- κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμήν	ἡ χελιδὼν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κίων-α
κλ.	ὧ ποιμήν	ὧ χελιδὼν	ὧ κίων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίων-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τοὺς	κίον-ας
κλ.	ὧ	ποιμέν-ες	ὧ	χελιδόν-ες	ὧ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίων-σι*. (Βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα.

- 1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα.

Ἑνικὸς

		(θ. κρατήρ-)	(θ. ἀθῆρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ	κρατήρ	ἀθῆρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ	κρατήρ-ος	ἀθέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ	κρατήρ-ι	ἀθέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τὸν	κρατήρ-α	ἀθέρ-α	ῥήτορ-α
κλ.	ὧ	κρατήρ	ἀθῆρ	ῥήτορ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατήρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατήρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τοὺς	κρατήρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλ.	ὧ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ *κρατήρ* κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ *σωτήρ* (τοῦ *σωτήρος*), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ *ἀθῆρ* κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ *ἀστήρ* (τοῦ *ἀστέρος*), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ *σωτήρ* σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὧ *σώτερ*, τὸ δὲ ὄνομα ὁ *ἀστήρ* σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν *τοῖς ἀστράσι* (κατὰ τὰ συγκοπιόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτηριστικὰ εἶναι μόνον ὁ *ἄλς* (τοῦ *ἁλός*, τῷ *ἁλί*, τὸν *ἅλα*, ὧ *ἅλς*—οἱ *ἅλς*, τῶν *ἁλῶν*, τοῖς *ἁλαί*, τοὺς *ἅλας* κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἕαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον: ἔαρ - ἦρ, τοῦ ἔαρος - ἦρος, τῷ ἔαρι - ἦρι κτλ. (Βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις: ὁ λιμήν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ—τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιών-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κτλ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν: ἡ ἀκτίς—ὦ ἀκτίς, ὁ πελεκάν—ὦ πελεκάν, ὁ ποιμήν—ὦ ποιμήν, ἡ χελιδών—ὦ χελιδών, ὁ ἀστήρ—ὦ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτενα εἰς -ων (γεν. -ονος), καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα: ὁ γείτων—ὦ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ—ὦ αὐτοκράτωρ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον: ὦ Ἀγάμεμνον, ὦ Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπόμενα.

§ 89. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα.

Ἐνικός				Πληθυντικός		
(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ, ἀνερ-)						
ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνὴρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἄνδρ-ων
δοτ.	τῷ	πατρ-ι	ἀνδρ-ι	τοῖς	πατρά-σι	ἄνδρά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἄνδρ-α	τοὺς	πατέρ-ας	ἄνδρ-ας
κλ.	ὦ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικός

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρο-ος
τῇ	Δήμητρο-ι
τὴν	Δήμητρα
ὦ	Δήμητρο

Παρατηρήσεις.

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -**τη** ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκόπτουν, ἦτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ). (Βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκομμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -**σι** ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: **μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι γαστρ-ά-σι.**

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: **μητρός, μητρὶ—άνδρός, ἀνδρί, ἀνδρῶν.**

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικήν κλητικήν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: **ὦ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ.**

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικήν κλητικήν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικήν: **ὦ γαστήρ** (κανονικῶς. Πρβλ. 88, 2).

§ 92. γ') Συγμόληκτα.

α. Οὐδέτερα εἰς -**ας**, γεν. -**ως** (ἢ -**ατος**).

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὀν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ	τὰ	κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρως ἢ τοῦ	κέρατ-ος	τῶν	κερῶν	ἢ	τῶν κεράτ-ων
δοτ.	τῷ	κέρῃ ἢ τῷ	κέρατ-ι			ἢ	τοῖς κέρασ-ι
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ	τὰ	κέρατ-α
κλ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα	ἢ	ὦ	κέρατ-α

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ας εἶναι ἔξ: κέρας, κρέας—γέρας, γῆρας—πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτηρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναρροῦνται: (κρέας-ος, κρέα-ος=) κρέως, (κρέας-ι, κρέα-ι=) κρέα κτλ. (Βλ. καὶ § 33,3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον, ἀπὸ θέμα εἰς -ας, τὰ ὀνόματα κρέας, γέρας καὶ γῆρας: (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κτλ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν: (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεράων ἢ τεράτων κτλ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς -ας σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ (κατὰ τὰ εἰς -α οὐδέτερα ὀδοντικόληκτα): τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κτλ., τὰ πέρατ-α, τῶν περάτ-ων κτλ., τὸ τέρας, τοῦ τεράτ-ος κλπ. (Βλ. § 81).

Σ η μ ε ι ὡ σ ι ς. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιοι προήλθεν ἐκ συναρέσεως τοῦ α+α, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα: τὰ γέρα ἢ γέρα (ὅπως τὰ δώρα).

§ 94. β. Οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. ους.

		Ἐ ν ι κ ὅ ς		Π λ η θ υ ν τ ι κ ὅ ς	
		(θ. στελεχος-)	(θ. χρεος-)		
ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη
κλ.	ὃ	στέλεχος	χρέος	ὃ	στελέχη

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς .

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων οὐδετέρων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -εϛ, ἀλλὰ τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος σ εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο: (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῇται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα—βέλη, τὰ χρέα—χρέα), τὸ ε+ι εἰς ει (τῶ δάσε-ῖ—δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος—ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων—τειχῶν). (Βλ. καὶ § 33, 3, Σημ).

Σημεῖοι σις. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὀρέων ἢ τῶν ὀρῶν).

§ 96. γ. Ἀρσενικά ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς γεν. -εους), διπλόθεμα.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς			
(θ. Σωκρατησ- Σωκρατες-)			(θ. Ἡρακλεησ-, Ἡρακλεες-)			
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἡρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τοὺς	Σωκράτας	Ἡρακλεῖς
κλ.	ὧ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ὧ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς

Παρατηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικά σιγμόληκτα οὐσιαστικά εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥῆμα): Πολυκράτης (πολὺς, κράτος)—Δημοσθένης (δῆμος, σθένης)—Ἀγαθόκλης (ἀγαθός, κλέος)—Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι)—Δημοχάρος (δῆμος, χαίρω) κτλ.

Ταῦτα 1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ης εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: ὧ Ἀριστότελες, ὧ Δημοσθένης, ὧ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες).

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν ἀκρίειαν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἥτοι τὰ εἰς -κλής) κατὰ τὴν τρίτην.

4) ὅσα λήγουν εἰς -κλής συναιροῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -κλε, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ ἡ ἢ ε ἢ ει : (Θεμιστοκλής) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθέτην (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ. Θηλυκά. Ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἑ ν ι κ ὅ ς

(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)

(θ. Ἥωσ- Ἥοσ-)

δν.	ῆ	αἰδῶς	ῆ	Ἥως
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἥοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἥοι
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἥῳ
κλ.	ῶ	αἰδῶς	ῶ	Ἥως (πρὸ βλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

① τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι.

② τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν. (Βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

③ § 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως -ι, -σι, -α καὶ -ας τὸ δίχρονον ι καὶ α εἶναι βραχύ : κλητῆρ', κλητῆροῖ, κλητῆρᾶ, κλητῆρᾶς.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ θῆρ—τοῦ θηρός, τῷ θηροῖ—τῶν θηρῶν, τοῖς θηροσίν—(τοῖν θηροῖν). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα ἢ δᾶς, ὁ θῶς, τὸ οὔς, ὁ παῖς, ὁ Τρῶς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν

τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θάων, τῶν ᾧτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος ἡ γλαῦξ·
- 2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εὐς : ᾧ γραμματεῦ, ᾧ Θησεῦ·
- 3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς. (Βλ. καὶ § 69, 2).

Σημείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προήλθον ἐκ συναιρέσεως (παῖς, φᾶος). Ἡ δὲ λέξις ἡ κλεῖς προήλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληῖς καὶ κανονικῶς δέξυνται. (Βλ. § 16, 9).

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων.

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἓνα διὰ τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι

- 1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν·
 - 2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν·
 - 3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν·
- α') τῷ βουλευτά, τοῖν βουλευταῖν—τῷ μούσῃ, τοῖν μούσαιν·
 β') τῷ ἱατρῷ, τοῖν ἱατροῖν—τῷ νήσῳ, τοῖν νήσοιν—τῷ δένδρῳ, τοῖν δένδροιν·
 γ') τῷ ἥρῳ-ε, τοῖν ἥρῳ-οιν—τῷ βό-ε, τοῖν βο-οῖν—τῷ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν—τῷ πόλει, τοῖν πολέ-οιν—τῷ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν—(τῷ σκέλει, τοῖν σκελοῖν). (Βλ. § 95, 2).

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀμαλῶς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἀνώμαλα.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται

- 1) ἑτερογενῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἑτεροον, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ

αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ λύχνος—τὰ λύχνα, ὁ οἶτος—τὰ οἶτα, ὁ δεσμός—οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον—τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι. (Προβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος—τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος—οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα).

2) διπλογενῇ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά—ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα. (Προβλ. νῦν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος—τὰ πεῦκα).

3) ἑτεροκλίτα, ὅσα εἰς τὸν ἓνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινα κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινα κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον·

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κτλ. (κατὰ τὴν α' κλίσιν)—οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβων κτλ. (κατὰ τὴν γ').

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρὸς κτλ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν)—τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κτλ. (κατὰ τὴν β').

γ') ἡ γυνή, (κατὰ τὴν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὡ γύναι—αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί κτλ. (κατὰ τὴν γ', προβλ. § 97, 1).

δ') ὁ Θαλῆς (=Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῇ, τὸν Θαλῆν, ὃ Θαλῇ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπικόκλιτα)—τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν).

ε') ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὃ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Ὁμοίως ὁ Ἀστυάγης (Κυαξάρης, Τισσαφέρωνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγους, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), τὸν Ἀστυάγην, ὃ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α').

ς') ὁ ἄμνός, τοῦ ἄμνοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα—οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, προβλ. § 90 κ. ε.).

ζ') ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν)—τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ—οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεῖσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ').

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὀνείρου κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν)—τοῦ ὀνείρατος, (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὀνείραρ), τῷ ὀνείρατι—τὰ ὀνείρατα, τῶν ὀνείρατων (κατὰ τὴν γ').

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὃ Οἰδίπου (κα-

τὰ τὴν γ' κλίσιν)—τοῦ *Οἰδίπου*, τὸν *Οἰδίπουν* (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') ὁ *χρώς*, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρώτα* (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτική καὶ *χρῶ* (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν *ἐν χρῶ*=ἔως τὸ δέσμα).

4) μεταπλαστιά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὁρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλάσσεται, ἦτοι) μεταβάλλεται. (Πρβλ. τὸ γραψίμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ *κύων*, τοῦ *κυρός*, τῷ *κυρί*, τὸν *κύνα*, ὃ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυῶν*, τοῖς *κυσὶ* κτλ. (θ. *κυων*-, *κυον*-, *κυν*-).

β') ὁ *μάρτυς*, τοῦ *μάρτυρος*, κτλ., ὃ *μάρτυς*—οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ*-, *μαρτυρ*-).

γ') ὁ *σῆς*, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοὺς *σέας*—τοῦ *σητ-ός*, οἱ *σητες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σητας* (θ. *σησ*-, *σεσ*-, *σητ*-).

δ') ἡ *κλεις*, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλεῖδα* καὶ τὴν *κλεῖν*—αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλεῖδας* καὶ τὰς *κλεις* (θ. *κλειδ*-, *κλει*-), (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ *ναῦς*, τῆς *νεώς* (ἀρχῇθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὃ *ναῦ*—αἱ *νῆες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὃ *νῆες* (θ. *ναν*-, *νη*-, *νε*-).

ς') ἡ *χείρ*, τῆς *χειρός* κτλ.—αἱ *χεῖρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς *χερσί*, τὰς *χεῖρας* κλπ.—*δυῖκ*. τὸ *χεῖρε*, τοῖν *χερ-οῖν* (θ. *χειρ*-, *χερ*-).

ζ') τὸ *γόνυ*, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ*—τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* (θ. *γόνυ*-, *γονατ*-).

η') τὸ *δόρυ*, τοῦ *δόρατος* κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ *ἥπαρ*, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατι*, τὸ *ἥπαρ*,—τὰ *ἥπατα*, τῶν *ἥπάτων* κτλ. (θ. *ἥπαρ*-, *ἥπατ*-). Ὁμοίως τὸ *δέλεαρ* (τοῦ *δελέατ-ος*), τὸ *στέαρ* (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ *φρέαρ* (τοῦ *φρέατ-ος*).

✓ ι') τὸ *ὔδωρ*, τοῦ *ὔδατος*, τῷ *ὔδατι*, τὸ *ὔδωρ*—τὰ *ὔδατα*, τῶν *ὑδάτων*, τοῖς *ὑδασι* κτλ. (θ. *ὔδωρ*-, *ὑδατ*-).

ια') τὸ *οὔς*, τοῦ *ώτός*, τῷ *ώτί*, τὸ *οὔς*—τὰ *ῶτα*, τῶν *ῶτων*, τοῖς *ῶσί*, τὰ *ῶτα*,—τὸ *ῶτε*, τοῖν *ῶτοι* (θ. *οὔς*-, *ῶτ*-, βλ. § 101, § 102).

✓ ιβ') ὁ *Ἀπόλλων*, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλω-να* καὶ *Ἀπόλλω*, ὃ *Ἀπολλων* (θ. *Ἀπολλων*-, *Ἀπολλων*-, *Ἀπολλο*-).

ιγ') ὁ *Ποσειδῶν* (ἀρχῇθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ *Ποσειδῶ*, ὃ *Πόσειδον*.

✓ (ιδ') ὁ Ζεὺς, τοῦ Διός, τῷ Δί, τὸν Δία, ὃ Ζεῦ (θ. Ζεῦ-, Δι-)
 ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πνυκ-ός, τῇ Πνυκ-ί, τὴν Πύκν-α (θ. Πνυκ-, Πνυκ-).

δ) ἰδιόκλητα, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ιδίαν, ἥτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλητα: α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς -ᾶς, ὡς ὁ φαγᾶς, ὁ καταφαγᾶς κτλ.

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδία δὲ ξενικά· οἷον ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾷ, τὸν Ἀλεξᾶν, ὃ Ἀλεξᾶ. (Πρβλ. Γεράσιμος—Μεμάς).

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῇ, τὸν Φιλῆν, ὃ Φιλῆ. (Πρβλ. Σπυρίδων—Πίτης).

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὃ Διονῦ.

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὃ Ἰησοῦ (Ἑβραϊκὸν ὄνομα).

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὃ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα).

ε) ἄκλητα, ὅσα δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις. Ἀκλητα δὲ εἶναι:

α') ἡ λέξις τὸ χρεὼν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών.

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὲ ποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ Ἀδὰμ (τοῦ Ἀδὰμ κτλ.), ὁ Δαυῖδ (τοῦ Δαυῖδ κτλ.), ὁ Ἰῶβ (τοῦ Ἰῶβ κτλ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κτλ.), λέξεις Ἑβραϊκαί—τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κτλ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κτλ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κτλ.), ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κτλ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχήθεν λέξεις Φοινικικαί. (Πρβλ. νῦν: ὁ Γκαίτε, ὁ Κλεμανσώ—τὸ φουτ μπῶλ, τὸ ρεκὸρ—τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ).

γ) ἑλλειπτικά, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν—ἑλλειπτικά κατὰ πτώσιν).

(α) Ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι:

1) τὰ κύρια ὀνόματα. Ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν: Μενέλαος, Ἀριστείδης—ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθηναί—ὁ Ὀλυμπος, ἡ

Πίνδος, τὸ Πιῶν, τὰ Κεραύνεια, — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια. (Πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.).

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων: ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσὸς — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ ἀήρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.

β) Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι:

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ (= ὀπτασία ἐν ἐργηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ. (Πρβλ. νῦν: τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα — τὰ ὅπλα).

2) ἡ λέξις μάλη, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ τὴν μασχάλην).

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (= τοῦ χρόνου).

4) αἱ λέξεις ὦ τᾶν (= ὦ φίλε) καὶ ὦ μέλε (= καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος: (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ: ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν — ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεΐα, τὸ εὐθὺν — ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές.

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ: ὁ φυγὰς, ἡ φυγὰς — ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται **τ ρ ι κ α τ ᾱ λ η κ τ α**: *κακός, κακή, κακὸν*—*βαρὺς, βαρεῖα, βαρύν*.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἥτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **δ ι κ α τ ᾱ λ η κ τ α**: *ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον*—*ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι*.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι **μ ο ν ο κ α τ ᾱ λ η κ τ α**: *ὁ πενής, ἡ πένης*—*ὁ βλάξ, ἡ βλάξ*.

§ 109. 1) Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν *α'* κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν *β'* κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται **δ ε υ τ ε ρ ὀ κ λ ι τ α**, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν *γ'* κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται **τ ρ ι τ ὀ κ λ ι τ α**: *δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον*—*εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ*.

2) Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν *β'* κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν *γ'*: *ὁ, ἡ βάνανσ-ος, τὸ βάνανσ-ον*—*ὁ, ἡ εὐγεν-ής, τὸ εὐγεν-ές*.

3) Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν *γ'* κλίσιν.

2. Κλίσεις τῶν ἐπιθέτων.

Α) Δευτεροκλίτα.

1) Ἀσυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων.

Ἐ ν ι κ ὸ ς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)

καλ-ὸς	καλ-ή	καλ-ὸν
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ
καλ-ῶ	καλ-ῇ	καλ-ῶ
καλ-ὸν	καλ-ῇν	καλ-ὸν
καλ-ε	καλ-ῇ	καλ-ὸν

(θ. δικαιο-, δικαιο-, δικαιο-)

δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικοί

καλ-οί	καλ-αῖ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-οις	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οῖ	καλ-αῖ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(Βλ. § 46, 2, § 53, 1—2 κ. ε).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφή—τερπνός, τερπνή. Ἀλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἄρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνήεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1): νέ-ος, νέ-α—τέλει-ος, τελεί-α—νεκρ-ός, νεκρ-ά (πλὴν ὄγδο-ος, ὀγδό-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἄρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων)—ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων)—μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι

1) τὰ πλείστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἀ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κτλ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος : (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος.

3) τὰ ἐπίθετα βάνανσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἥρεμος, ἥσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξις, ἀνταξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον—πάγκαλος, παγκάλη, παγκάλον.

Ὁμοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν—(εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ὁ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον—ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον—ὁ ἀνάτιος, ἡ ἀνατία ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον—ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2) Σ υ ν η ρ η μ έ ν α.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)

(θ. εὔνοο-, εὔνου-)

χρυσοῦς	χρυσῇ	χρυσοῦν	ὁ	ἡ	εὔνοος	τὸ	εὔνου
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῶ	χρυσῇ	χρυσῶ	τῶ	τῇ	εὔνω	τῶ	εὔνω
χρυσοῦν	χρυσῇν	χρυσοῦν	τὸν	τὴν	εὔνου	τὸ	εὔνου

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων	
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσούς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς	τάς	εὔνους	τὰ	εὔνοα

(Βλ. § 57 κ. ἐ.).

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῇ: *κνανοῦς, κνανῇ—χαλκοῦς, χαλκῇ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ους τοῦ ἄρσενικοῦ ὑπάρχῃ ε ἢ ρ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α: *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ—κεραμεοῦς, κεραμεᾶ—ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ*. (Ποβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -ους ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις *νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, χροῦς*: *ὁ, ἡ κακόνοος, τὸ κακόνοον—ὁ, ἡ εὐπλοος, τὸ εὐπλοον—ὁ, ἡ εὐροος, τὸ εὐροον—ὁ, ἡ ἄχροος, τὸ ἄχροον*.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τὰ πολλαπλασιαστικά ἀριθμητικά εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῇ, τὸ χρυσοῦν: *ἄπλοῦς, ἀπλῇ, ἀπλοῦν—διπλοῦς, διπλῇ, διπλοῦν* κλπ.

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς -ους ἐπιθέτων

1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: *τὰ εὐπλοα, τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις -οι τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὥς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὥς βραχεῖα : οἱ εἶνοι, εὗχροι (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3) Ἀ τ τ ι κ ό κ λ ι τ α.

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων.

Ἐ ν ι κ ό ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ό ς

(θ. ἰλεω-)

ὁ	ἡ	ἰλεως	τὸ	ἰλεων	οἱ	αἱ	ἰλεω	τὰ	ἰλεα
τοῦ	τῆς	ἰλεω	τοῦ	ἰλεω	τῶν	ἰλεων	τῶν	ἰλεων	
τῷ	τῇ	ἰλεω	τῷ	ἰλεω	τοῖς	ταῖς	ἰλεως	τοῖς	ἰλεως
τὸν	τὴν	ἰλεων	τὸ	ἰλεων	τούς	τάς	ἰλεως	τὰ	ἰλεα
	ῶ	ἰλεως	ῶ	ἰλεων	ῶ	ἰλεω	ῶ	ἰλεα	

Παρατηρήσεις.

§ 118. Τὰ ἀττικοκλίτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων—ὁ, ἡ ἀγῆ-
ρως, τὸ ἀγῆρων—ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων—ὁ, ἡ εὐκερως, τὸ εὐκε-
ρων. Τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ
οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς
κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') Τ ρ ι τ ό κ λ ι τ α.

1) Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ἐ ν ι κ ό ς

✓ εὐθὺς	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἥμισυς	ἡμίσεια	ἥμισυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμισείας	ἡμίσε-ος
εὐθεῖ	εὐθεία	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθὺν	εὐθεῖαν	εὐθὺ	ἥμισυν	ἡμίσειαν	ἥμισυν
εὐθὺ	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἥμισυ	ἡμίσεια	ἥμισυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ό ς

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμίσε-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισεῖαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τρικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα: (βαθύς, βαρύνς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ἡμισυς καὶ θῆλυς (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια: (βαρεία) βαρεῖα.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εος) σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εως), ὡς

ὁ	ἡ	εὐβοτρ-υς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρυ-ϊ	τῷ	εὐβότρυ-ϊ	διπήχει	διπήχει
τόν	τήν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
		εὐβοτρ		κτλ.	κτλ.	
οἱ	αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α (καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρυ-ων	τῶν	εὐβοτρυ-ων	διπήχε-ων	
		κτλ.		κτλ.	κτλ.	

2) Σ υ μ φ ω ν ό λ η κ τ α.

§ 122. α') Ἀ φ ω ν ό λ η κ τ α.

Ἑ ν ι κ ό ς

	(θ. ἀπαντ-)		(θ. χαρίεντ-, χαρίετ-)	
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα
ἅπαντ-ος	ἁπάσης	ἅπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαρίεσσης
ἅπαντ-ι	ἁπάσῃ	ἅπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαρίεσση
ἅπαντ-α	ἅπασαν	ἅπαν	χαρίεντ-α	χαρίεσσαν
ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεν	χαρίεσσα

Πληθυντικός

ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α
ἅπάντ-ων	ἅπασῶν	ἅπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἅπα-σι	ἅπάσαις	ἅπα-σι	χαρίε-σι	χαρίεσαις	χαρίε-σι
ἅπαντ-ας	ἅπάσας	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαρίεσσας	χαρίεντ-α
ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἄκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἄκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(Βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ἅπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντὶ—πάντες, πάντων). (Βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101—§ 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις, κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστερόεις (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν), ἰχθυόεις, ὕληεις, φωνήεις (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ θέμα εἰς -ετ: (τοῖς φωνήετ-σι=) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια=) φωνήεσσα. (Βλ. § 36, 4 γ' καὶ § 33, 4).

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκὼν, ἐκοῦσα, ἐκόν. (Βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δευτέρον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δευτέρον συνθετικὸν των, οἶον· ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι—τοῦ, τῆς ἀχάριτος—τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (Βλ. § 82).

ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι—τοῦ, τῆς εὐέλπιδος—τόν, τὴν εὐέλπιν, κτλ.—οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων, κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (Βλ. § 82, Σημ. 1).

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν—τοῦ, τῆς μονόδοτος, τοῦ μονόδοτος, κτλ. Βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον

ὁ, ἡ βλάξ—τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ ἄρπαξ—τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ὸς κτλ.

ὁ, ἡ πένης—τοῦ, τῆς πένητ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ φρυγὰς—τοῦ, τῆς φρυ-
γάδ-ὸς κτλ.

ὁ, ἡ ἄπαις—τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ ἐπῆλυς—τοῦ, τῆς ἐπῆ-
λυδ-ὸς κτλ.

β') Ἐνερυνόληκτα καὶ ὑγρόληκτα.

§ 124. α. Τρικατάληκτα.

Ἐνερυνός

Πληθυντικός

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναίς	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μελάν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν). (Βλ. § 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ: ταχύς, ταχεῖᾱ—πᾶς, πᾶσᾱ—φω-
νήεις, φωνήεσσᾱ—ἐκὼν, ἐκοῦσᾱ—τάλας, τάλαινᾱ.

2) εἰς τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγουσῆς: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκονσῶν, τάλαινῶν. (Βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β. Δικατάληκτα.

Ἐνερυνός

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)

(θ. ἄρρεν-, ἄρρεν-)

ὁ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον	ὁ	ἡ	ἄρρεν	τὸ	ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῷ	τῇ	εὐδαίμων-ι	τῷ	εὐδαίμων-ι	τῷ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῷ	ἄρρεν-ι
τὸν	τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ῶ		εὐδαιμον			ῶ		ἄρρεν		

Πληθυντικός

οἱ αἱ εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οἱ αἱ ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἄρρεν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμο-σι τοῖς εὐδαίμο-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὧ εὐδαίμον-ες ὧ εὐδαίμον-α ὧ ἄρρεν-ες ὧ ἄρρεν-α

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὁ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἄπατορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἄπατορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὧ ἄπατορ ὧ ἀπάτορ-ες ὧ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὁ ἡ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
 ὁ ἡ ὑπαύχην, τοῦ τῆς ὑπαύχενος, κτλ.
 ὁ ἡ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὧ μέλαν, ὧ τάλαν—(ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον) ὧ ἐλεῆμον—(νοήμων, τὸ νοῆμον) ὧ νοῆμον—(ἄρρεν, ἄρρεν-ος) ὧ ἄρρεν—(ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὧ ἄπατορ.

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων, τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ εὐγνώμων) ὧ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμων (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὧ εὐσχημων, τὸ εὐσχημων ἄλλα (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὧ ἀμνήμων, τὸ ἀμνήμων (ὁ, ἡ μεγαλόφρων) ὧ μεγαλόφρων, τὸ μεγαλόφρων.

β') Σιγμόληκτα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλείστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ῥῆμα: ὁ, ἡ, ὑγιής, τὸ ὑγιές—ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὖ, γένος)—ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες—ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὖ, σέβομαι)—ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει)—ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὖ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελῆσ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ῶ	ἐπιμελές		ῶ	ἐπιμελεῖς	ῶ	ἐπιμελῆ	

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ῶ	εὐήθες		ῶ	εὐήθεις	ῶ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις.

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

- 1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·
- 2) τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν: ὁ, ἡ εὐσεβής, ῶ εὐσεβές—(οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τοὺς, τὰς εὐγενεῖς·
- 3) τὰ βαρύτονα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα: ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύννηθες, τὸ σύννηθες—ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες—οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέων)—οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐ-μεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέων). (Βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ὀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ώδης, -ώλης, καὶ -ήρης: εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες—ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῇθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριή-ρης (τῆς τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες—αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τὰς τριήρεσι), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παρά-λειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε: μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

✓ μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλῃ	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

✓ πολὺς	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολὺ-ν	πολλήν	πολὺ	πολλοὺς	πολλάς	πολλὰ
πολὺ	πολλή	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ

(θ. πραιο- καὶ πραι-)

πρᾶος	πραιῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραιῖαι	πραιᾶ
πράου	πραιίας	πράου	πραιών	πραιῶν	πραιέων
πράω	πραιῖα	πράω	πραιέσι	πραιεῖαις	πραιέσι
πρᾶον	πραιῖαν	πρᾶον	πράους	πραιείας	πραιᾶ
	κτλ.			κτλ.	
ὁ σῶς	ἡ σῶς	τὸ σῶν	οἱ σῶ	αἱ σῶ	τὰ σᾶ
τὸν σῶν	τὴν σῶν	τὸ σῶν	τοὺς σῶς	τάς σῶς	τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶος, σῶα; σῶον.

Τὸ δὲ φρουῶδος, φρουῶδη (καὶ φρουῶδος), φρουῶδον εἶναι ἔλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Παράρτημα.

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην. (Πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς -μένος, -μένη, -μένον: γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον. (Βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

✓ 1) εἰς -ᾶς, -ᾶσᾶ, -ᾶν: λούσας, λούσασα, λούσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ᾧ λούσας, ᾧ λούσασα, ᾧ λούσαν—οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.). (Βλ. § 122, ἄπας).

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, -έν: παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντ-ος; τῆς παιδευθείσης κτλ., ᾧ παιδευθεῖς, ᾧ παιδευθεῖσα, ᾧ παιδευθὲν—οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.). (Πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) -οὺς, -οὔσα, -όν: διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ᾧ διδούς, ᾧ διδοῦσα, ᾧ διδόν—οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦσι κτλ.). (Ποβλ. § 80 ὁδούς, ὁδόντος).

4) εἰς -ύς, -ῦσα, -ύν: ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολ-λύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὃ ἀπολλύς, ὃ ἀπολλῦσα, ὃ ἀπολλύν—οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολ-λῦσι κτλ.). (Ποβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122).

✓ 5) εἰς -ων, -ουσα, -ον (ἢ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν -οῦσα, -οῦν): γράφω, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὃ γράφω, ὃ γράφουσα, ὃ γράφον—οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφουσι κτλ.). (βλ. § 122 ἄκων)—τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος) (ποβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφών)—καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης), καλοῦν (καλοῦντ-ος).

✓ 6) εἰς -ώς, -υῖα, -ός: λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-) (θ. λελυκυσ-) (θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)

λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυῖας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυῖα	λελυκότη-ι
λελυκότη-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὃ λελυκώς	ὃ λελυκυῖα	ὃ λελυκός
λελυκότη-ες	λελυκυῖαι	λελυκότη-α
λελυκότη-ων	λελυκυῖων	λελυκότη-ων
λελυκό-σι	λελυκυῖαις	λελυκό-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ώς, -ῶσα, -ῶς: ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστώσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὃ ἐστώς κτλ., τοῖς ἐστώσι κτλ.). (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ λύσσα ἐκ τοῦ ἡ λύσαντ-ια, ἡ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἡ παιδευθέντ-ια, ἡ διδούσα ἐκ τοῦ ἡ διδόντ-ια, ἡ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἡ ἀπολ-λύντ-ια, ἡ γράφουσα ἐκ τοῦ ἡ γράφοντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἡ εἰρηκυῖα ἐκ τοῦ ἡ εἰρηκό-ια, (βλ. § 33, 3) —τοῖς λύσσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, διδόντ-σι κτλ. (Βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μετὴν ὀνομαστικῆς: ὁ γράψας—ὃ γράψας, ὁ λυθείς—ὃ λυθείς κτλ.

Παραθετικά.

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμόν : *λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιὼν, λευκὸν τὸ ὄστον*.

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικοῦ βαθμοῦ ἢ θετικόν** : *ὁ ὑψηλὸς Ὀλυμπος*.

2) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμόν ἐν συγκρίσει πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικοῦ βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν** : *ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης—Ἰππος λευκότερος χιόνος—χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς*.

3) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμόν καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ ἢ ὑπερθετικόν** : *ὁ ὑψηλότατος Ὀλυμπος—ὁ Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος*.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἐνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικοῦ ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τέρος, (-τέρα, -τέρον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος, (-τάτη, -τατον)** διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α'. Ὁ μ α λ ἄ π α ρ α θ ε τ ι κ ἄ.

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικοῦ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρός	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὕγις	(θ. ὕγιεσ-)	ὕγιέσ-τερος	ὕγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	χαριέσ-τερος	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτηρ **ο**, εἰς ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νέος	(θ. νέο-),	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-),	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός	(θ. ἱκανο-),	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἥσυχος	(θ. ἡσύχο-),	ἥσυχώ-τερος	ἥσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμῖο-),	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
* Ἀλλὰ ἀνιάρος		ἀνιαρότερος	ἀνιαρότατος
ἰσχυρός		ἰσχυρότερος	ἰσχυρότατος
λίτις		λιτότερος	λιτότατος
ἐντίμιος		ἐντιμότερος	ἐντιμότητος
ἀκινδύνος		ἀκινδυνότερος	ἀκινδυνότητος
εὐθύμος		εὐθυμότερος	εὐθυμότητος
ἄλυπος		ἄλυπότερος	ἄλυπότητος
ἐλαφρός		ἐλαφρότερος	ἐλαφρότατος
σεμνός		σεμνότερος	σεμνότητος
ἐνδοξός		ἐνδοξότερος	ἐνδοξότητος, (βλ. § 11, 2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων **-τερος** καὶ **-τατος** εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων. (Πρβλ. νῦν : ἐλαφρός — ἐλαφρύ-τερος ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρύ-τερος, γλυκὺς — γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρό-τερος). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων **ἄσμενος** (=εὐχαριστημένος), **ἐρρωμένος** (=δυνατός) καὶ **πένης** (=πτωχός) σχηματίζονται εἰς **-έστερος**, **-έστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ης**, **-ες** σιγμολήκτων) :

εὐδαίμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἐρρωμένος	(θ. ἐρρωμενο-)	ἐρρωμεν-έσ-τερος	ἐρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενήτ-)	πενέσ-τερος	πενέσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα **κενός** καὶ **στενός** ἀρχῇθεν ἦσαν **κεινός**, **στεινός** καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχαῖα παραθετικά τῶν εἶναι **κενότερος**, **στενότερος** κτλ.

Ὅμοιως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου ἁπλοῦς καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα νοῦς :

ἁπλοῦς	(θ. ἁπλοο-),	ἁπλούς-τερος	ἁπλούς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἁπλο-ές-τερος	ἁπλο-ές-τατος)
εὖνους	(θ. εὖνοο-),	εὖνούς-τερος	εὖνούς-τατος
		(ἐκ τοῦ εὖνο-ές-τερος	εὖνο-ές-τατος).

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου παλαιῖς σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ παλαιο-, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα πάλαι : παλαί-τερος, παλαί-τατος (πρβλ. ἄνω—ἁνώτερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ παλαιῖς ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος).

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί-τερος	ὄψι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος	ἴδι-αί-τατος, ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος).

2) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων ἄρπαξ, βλάξ, λάλος (= φλύαρος), κλέπτῃς καὶ πλεονέκτης σχηματίζονται εἰς -ίστερος, -ίστατος (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου ἄχαρις — ἀχαρίς-τερος, ἀχαρίς-τατος) :

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-),	ἄρπαγ-ίστερος,	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-),	βλακ-ίστερος,	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-),	λαλ-ίστερος,	λαλ-ίστατος
κλέπτῃς	(θ. κλεπτα-),	κλεπτ-ίστερος,	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-),	πλεονεκτ-ίστερος,	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου φίλος τὰ παραθετικά εἶναι φίλτερος καὶ μᾶλλον φίλος — φίλτατος καὶ μάλιστα φίλος.

β'. Ἀνώμαλα παραθετικά.

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ -τερος, -τατος, ἀλλὰ -ίων, -ιον εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ίστη, -ιστον εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἶσχιον	(θ. αἰσχ-)	αἶσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον	(θ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλός	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μεζίων	τὸ μεζιον	(ἐκ τοῦ μέγιων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶιστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θᾶττον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρεῖττων	τὸ κρεῖττον	(θ. κρετ-)	κράτιστος
			(πρβλ. κράτος)	
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον	(θ. λω-)	λῶιστος
κακός	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χεῖρων	τὸ χεῖρον	(θ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥττον	(θ. ἥκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρός	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλαχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μεῖον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλεῖστος
	γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.			

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐ ν ι κ ὸ ς

(θ. ἀμεινων-, ἀμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

ὁ,	ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ,	τῆς	ἀμείνον-ος	τοῦ	ἀμείνον-ος
τῷ,	τῇ	ἀμείνον-ι	τῷ	ἀμείνον-ι
τὸν	τὴν	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
	ῶ	ἄμεινον	ῶ	ἄμεινον

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

οἱ αἱ ἄμεινον-ες ἢ ἄμεινους	τὰ ἄμεινον-α ἢ ἄμεινω
τῶν ἄμεινόν-ων	τῶν ἄμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς ἄμεινοσ-ι	τοῖς ἄμεινοσ-ι
τούς, τὰς ἄμεινον-ας ἢ ἄμεινους	τὰ ἄμεινονα ἢ ἄμεινω
ὧ ἄμεινον-ες ἢ ἄμεινους	ὧ ἄμεινον-α ἢ ἄμεινω

(Ποβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι **ἄμεινω**, **ἄμεινους** σχηματίζονται ἀπὸ σιγμο-
ληκτον θέμα **ἄμεινοσ-** (ἄμεινοσ-σα, ἄμεινοσ-ες· βλ. § 33, 3).

Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἑλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : **σοφός** — **μᾶλλον σοφός** — **μάλιστα σοφός**· (ποβλ. νῦν : πιδ σοφός, πάρα πολὺ σοφός). (Βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουν παραθετικά

1) κανονικῶς οἱ μετοχαί : **συμφέρων** — **μᾶλλον** **συμφέρων** — **μάλιστα** **συμφέρων**·

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐέλπις** — **μᾶλλον** **εὐέλπις** — **μάλιστα** **εὐέλπις** κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὕλην : **χαλκοῦς**, **ξύλινος**·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός**, **μητρικός**, **παπικός**, **ἀδελφικός**, **παιδικός**·

3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος**, **θαλάσσιος**, **ἡμερινός**, **νυκτερινός**·

4) μέτρον : **σπιθαμιαίος**, **δίπηχυς**.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἀ-** : **πάντιμος**, **πάγκalos** — **ἀθάνατος**, **ἄνπρος**.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἑλλεῖπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἑλλεῖπει καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις :

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρώτος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμότερος	
—	—	ὑπατος
—	—	ἔσχατος

Παραθετικά ἐπιρρήματα.

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εὖ—ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον—ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
(ὀλίγος) ὀλίγον—ἐλαττον, μείον, ἥτιον—ἐλάχιστα, ἥκιστα
(πολύς) πολὺ, μάλα—πλέον, μᾶλλον—πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις -τερον, -τατα :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγύς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
—	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρὸ ἢ πρῶτ	—	πρωϊότερον	πρωϊάτατα. (Πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων : *ἐκεῖνος γράφει* (π. χ. ὁ Πλάτων)—*τοιοῦτος ἦν Ἀριστείδης* (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμῖαι εἶναι ἑννέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικά, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά.

Σημεῖωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλείστοι ὅμως διαφέρουν.

α'. Προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἥτοι ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (ἐγώ, πρῶτον πρόσωπον), ἐκείνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (σύ, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκείνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (ὃδε, οὗτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ἑνικὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὗ)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἱ
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἡμῖν	ἡμῖν	σφίσι(ν)
ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός : α' προσ. *νώ, νῶν*, — β' προσ. *σφῶ, σφῶν*. βλ. § 20, 1).

Σημεῖωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς *οἷ, οἱ—σφίσιν*. Ἀντὶ τῆς ἔλλειψουσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὃδε, οὗτος, ἐκεῖνος*, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικόν) μόριον *γέ*, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἑξῆς : *ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοίγε, ἐμέγε*.

✓ 6'. Δεικτικά ἄντωνυμια.

§ 149. Δεικτικά λέγονται αἱ ἄντωνυμια, αἱ ὁποῖα δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικά ἄντωνυμια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς :

- 1) ὁδε √ ἥδε τόδε (=αὐτὸς ἐδῶ, αὐτὸς δά).
- 2) οὗτος αὕτη √ τοῦτο (=ἐτοῦτος, αὐτός).
- 3) ἐκεῖνος √ ἐκείνη ἐκεῖνο
- 4) τοῖόςδε √ τοιάδε τοιόνδε—τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος).
- 5) τοσόσδε τοσήδε τοσόνδε—τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος).
- 6) τηλικόσδε τηλικήδε τηλικόνδε—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν)

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν

1) ἡ ὁδε, ἥδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μετὰ τὸ (ἐγκλιτικόν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε—τῶδε, τῇδε, τῷδε κτλ.—οἷδε, αἷδε, τάδε—τῶνδε κτλ.

Ὁμοίως αἱ ἄντωνυμια τοῖόςδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον—τόσος, τόση, τόσον—τηλίκος, τηλική, τηλίκον) μετὰ τὸ ἐγκλιτικόν δὲ κατόπιν : τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε—τοιοῦδε, τοιασδε, τοιοῦδε—τοιῶδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ.	ὧ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὧ οὗτος καὶ ὧ αὕτη, ἄλλη κλητική ἄντωνυμίας δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τριτάτου ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ αἰτιατικήν τοῦ οὐδετέρου. (Βλ. § 110, καλός).

4) αἱ ἄντωνυμια τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἄντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὔτος) κλίνονται ὁμοίως μετὰ τὴν ἄντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

Ἑ ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

τοιούτος	τοιαύτη	τοιούτο(ν)	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτω	τοιαύτη	τοιούτω	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιούτον	τοιαύτην	τοιούτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διαφορεῖται, ἥτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον**: *τοσοῦτο* ἢ *τοσοῦτον*, *τηλικοῦτο* ἢ *τηλικοῦτον*.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιτείνεται περισσότερον ἡ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον **δεικτικὸν -ί**: *οὗτοσί* (=οὗτος-ί), *τουτοὶ* κτλ., *αὐτήι*, *ταυτησί* κτλ. (Πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο **δά**, αὐτὸ **δά**).

Ὁ τόνος τότε πλῆτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ **-ί**, (τὸ ὅποιον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνήεν, τοῦτο ἀποβάλλεται· ὁδὶ (=ᾗδε-ί), *τουτί* (=τοῦτο-ί), *ταυτί* (ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν **-ί** προσλαμβάνουν καὶ δεικτικά ἐπιρρήματα, ὡς ὧδί, *οὕτωσί* (=ἔτσι **δά**).

γ'. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ.

§ 151. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία **αὐτός**, **αὕτη**, **αὐτό**.

1) Ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (κατὰ πᾶσαν πτῶσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὁ ρίση τι (ἥτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδή): *Κῦρος ἀποκτείνει λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην* (=μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὅχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος: *Κλέαρχος συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς* (=τὸν ἑξελίμην πολλὸν καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (αὕτη, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία **ἐκεῖνος** (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο).

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὕτη, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὅχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὃταν πάσῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν -ον : (τὸ αὐτὸ=) ταὐτό καὶ ταὐτόν. (Βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

✓ Ὀ'. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἵ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι
 α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : *ἐμός, ἐμή, ἐμόν* (=ἰδικός μου)·
 β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : *σός, σή, σόν* (=ἰδικός σου)·
 α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : *ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον* (=ἰδικός μας)·
 β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : *ὕμετερος, ὕμετέρα, ὕμετερον* (=ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῇθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἡ *ἐός, ἐή, ἐόν* (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἡ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* (=ἰδικός των)· ἀλλ' ἡ μὲν *ἐός, ἐή, ἐόν* εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας : ὁ *τούτου* πατὴρ, ὁ *πατὴρ αὐτοῦ*—τοὺς *ἐκείνων φίλους*, τοὺς *ἑαυτῶν φίλους*.

Ε'. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἵ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦνται, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : *γνώθι σαυτὸν* (=γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτόν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

α' προσώπου			Ἐνικὸς		β' προσώπου	
	Ἀρσ.	Θηλ.			Ἀρσ.	Θηλ.
γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς			σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἑμαυτῷ	ἑμαυτῇ			σεαυτῷ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἑμαυτὸν	ἑμαυτήν			σεαυτὸν	σεαυτήν

Πληθυντικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Ἀρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἑνικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῷ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικός

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἑαυτὰ

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι *σεαυτοῦ, σεαυτῆς* κτλ., *ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς* κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι : *σαντοῦ, σαντῆς* κτλ., *αὐτοῦ, αὐτῆς* κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι προήλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμὲ—αὐτόν=ἐμαυτόν, σὲ—αὐτόν=σεαυτόν κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς'. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία.

§ 155. Ἡ ἀλληλοπαθὴς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται, ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως : *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* (=ὁ εἰς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἑξῆς. (Ποβλ. § 110):

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Δυϊκός
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλοι
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	ἀλλήλοι
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα	ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία προήλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τύπων τῆς ὀριστοῦ ἀντωνυμίας ἄλλος, ὡς ἄλλοι—ἄλλους (=ἀλλήλους), ἄλλαι—ἄλλας (ἀλλήλας) κτλ.

ζ'. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας.

§ 156. Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας λέγονται ἐκαῖναι, αἱ ὁποῖα λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἑρωτηματικά ἀντωνυμίας τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

- 1) τίς, τί (=ποῖος;): ✓
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (=ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο;): ✓
- 3) πόσος, πόση, πόσον: ✓
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (ποιᾶς λογῆς;): ✓
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (ποιᾶς ἡλικίας; πόσον μεγάλος;): ✓
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (=ἀπὸ ποιοῦ μέρους;): ✓
- 7) πόστος, πόστη, πόστον (=ποῖος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κλπ.): ✓
- 8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν; πρβλ. τεταρταῖος): ✓

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίας εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι. (Βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί, κλίνεσθαι κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς:

	Ἑνικὸς	Πληθυντικὸς	Ἀντικὸς
	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.
ὁν.	τίς	τί	τίνες
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας
			τίνα
			τίνε
			τίνων
			τίνοιν
			τίνοιν
			τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα. (Βλ. § 101).

η'. Ἀόριστοι ἀντωνυμίας.

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμίας, αἱ ὁποῖα δηλοῦν ἀορίστως ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμίας τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

- 1) τίς, τι (=κάποιος· βλ. § 20, 2):
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (=ὁ τάδε κτλ.):
- 3) ἐνιοι, ἔνιοι, ἔνια (=μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοι*, *ἐνιοι*, *ἐνια* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τριατάληκτος.

Ἡ *τίς*, *τί* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς:

Ἑ ν ι κ ὸ ς			Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς			Δ υ ῖ κ ὸ ς		
Ἀρσ. καὶ Θηλ.			Οὐδ.			Ἀρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	τίς	τί	τινὲς	τινὰ	ἢ ἅττα	τινὲ		
γεν.	τινὸς ἢ <u>του</u>	τινὸς ἢ του	τινῶν	τινῶν		τινοῖν		
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισί(ν)	τισί(ν)		τινοῖν		
αἰτ.	τινὰ	τί	τινάς	τινὰ ἢ ἅττα	τινὲ			

Ἑ ν ι κ ὸ ς				Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς			
ὄν.	ὁ,	ἡ,	τὸ	δεῖνα	οἱ,	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ,	τῇ,	τῷ	δεῖνι	(τοῖς		δεῖσι)
αἰτ.	τόν,	τήν,	τὸ	δεῖνα	τούς,	τάς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος: *τοῦ, τῆς δεῖνα*—*τῷ, τῇ δεῖνα*—*τόν, τήν δεῖνα*—*πληθ.* οἱ *δεῖνα*, τῶν *δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἑξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμῖαι:

- 1) *πᾶς*, *πᾶσα*, *πάν* (=ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἐκαστος*, *ἐκάστη*, *ἐκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος*, *ἄλλη*, *ἄλλο* (βλ. § 150, 3, ἐκείνος)·
- 4) *οὐδείς*, *οὐδεμία*, *οὐδὲν*—*μηδείς*, *μηδεμία*, *μηδὲν* (=κανείς)·
- 5) *ἀμφοτέροι*, *ἀμφοτέραι*, *ἀμφοτέρα* (=καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἐνιοι)·
- 6) *ἐκάτερος*, *ἐκατέρα*, *ἐκάτερον* (=καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο)·
- 7) *ἕτερος*, *έτέρα*, *ἕτερον* (ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος*, *οὐδετέρα*, *οὐδέτερον*—*μηδέτερος*, *μηδετέρα*, *μηδέτερον* (=οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός*, *ποσή*, *ποσὸν* (=κάμποσος· βλ. 156, 3)·
- 10) *ποιός*, *ποιά*, *ποιὸν* (=κάποιος λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἄλλοδαπός*, *ἄλλοδαπή*, *ἄλλοδαπὸν* (=ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6).

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδείς*, *οὐδεμία*, *οὐδὲν* (*μηδείς*, *μηδεμία*, *μηδὲν*) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς*, *μία*, *ἓν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν:

	Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς	
ὄν.	οὐδείς	οὐδεμία	οὐδὲν	οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδὲν	οὐδεμίαν	οὐδὲν	οὐδένας

δ'. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 161. Ἀναφορικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὁλόκληρος ἀναφέρεται (ἢτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: Ἐστὶ Δίκης ὀφθαλμός, **ὅς** τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

✓1) **ὅς**, **ἥ**, **ὃ** (=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον).

✓2) **ὅσπερ**, **ἥπερ**, **ὅπερ** (=ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς).

✓3) **ὅστις**, **ἥτις**, **ὅτι** (=ὅποιος, ὅποια, ὅποιο).

✓4) **ὁπότερος**, **ὁποτέρω**, **ὁπότερον** (=ὅποιος ἀπὸ τούτων δύο· πρβλ.

§ 156, 2).

✓5) **ὅσος**, **ὅση**, **ὅσον** (πρβλ. § 156, 3).

✓6) **οἷος**, **οἷα**, **οἷον** (=τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4).

✓7) **ὁποῖος**, **ὁποία**, **ὁποῖον** (=ὅποιας λογῆς· πρβλ. § 156, 4).

✓8) **ἡλίκος**, **ἡλίκη**, **ἡλίκον** } (=ὅσον μέγας· πρβλ. § 156, 5).
δπηλίκος, **δπηλίκη**, **δπηλίκον** }

✓9) **ὁποδαπός**, **ὁποδαπή**, **ὁποδαπὸν** (=ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὅς**, **ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἑξῆς: (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159)

	Ἑνικὸς					
	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅς	ἥ	ὃ	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἥς	οὗ	οὗπερ	ἥσπερ	οὗπερ
δοτ.	ὃ	ἥ	ὃ	ὃπερ	ἥπερ	ὃπερ
αἰτ.	ὃν	ἥν	ὃ	ὃνπερ	ἥνπερ	ὃπερ
	Πληθυντικὸς					
ὄν.	οἱ	αἱ	ἃ	οἵπερ	αἵπερ	ἅπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οὓς	ἃς	ἃ	οὓσπερ	ἅσπερ	ἅπερ

Ἑ ν ι κ ὸ ς

ὄν.	ὅστις	ῥίτις	ὅ,τι
γεν.	οὗτινος ῥι ὅτου	ῥστίνος	οὗτινος ῥι ὅτου
δοτ.	ῥτινι ῥι ὅτω	ῥτινι	ῥτινι ῥι ὅτω
αἰτ.	ὄντινα	ῥντινα	ὅ,τι

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὄν.	οἷτινες	αἷτινες	ἄτινα ῥι ἄττα
γεν.	ὄντινων	ὄντινων	ὄντινων
δοτ.	οἷστισι	αἷστισι	οἷστισι
αἰτ.	οὔστινας	ἄστινας	ἄτινα ῥι ἄττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἑρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
τίς;	ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδέεις, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὅς, ὅστις
πότερος;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἑκάτερος, ἕτερος, ἀμφοτέρω	ὁπότερος
πόσος ; ποιός ; πῆλίκος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιόσδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικούτος	ποσός ποιός —	ὅσος, ὁπόσος οἷος, ὁποῖος ῥήλικος, ὁπῆλίκος
ποδαπός ;		—	ὁποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	ποῦ	οὔ, ὅπου, ἐνθα
ποῖ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἷ, ὅποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθενδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθεν	ὅθεν, ὁπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	τότε	ποτὲ	ότε, ὁπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ῥηνίκα, ὁπηνίκα
πῇ ;	τῇδε, ταύτῃ	πῇ	ῥῇ, ῥπερ, ὅπη
πῶς ;	ὥδε, οὕτω(ς)	πῶς	ὥς, ὥσπερ, ὅπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρροήματα.

α'. Ἀριθμητικά ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν **ἀπολύτως**, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα: **εἷς στρατιώτης, δέκα βιβλία**.

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων: **ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνός—τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου**.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις **-τος**, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις **-στός**: (τρία) **τρί-τος**, (δέκα) **δέκα-τος**, (εἴκοσι) **εἰκο-στός**, (τριάκοντα) **τριακο-στός**, (χίλιοι) **χιλιο-στός**. (Βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν: **ἐναταῖος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας** (=τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότον ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-αῖος**: (τρίτος) **τριτ-αῖος**, (τέταρτος) **τεταρτ-αῖος πυρετός**. (Βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι: **ἄλμα τριπλοῦν**.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-πλοῦς**: (τρία) **τριπλοῦς**, (ἐπτά) **ἐπτα-πλοῦς**. (Βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ: **ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων**.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος**: (τρία) **τρι-πλάσιος**, (δέκα) **δεκα-πλάσιος**. (Βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ **πέντε** μέχρι τοῦ **ἐκατὸν** εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· (βλ. § 110, 1, δίκαιος).

Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν μὲ δνόματα περιληπτικά: **διακοσία ἕλπος** (=200 ἑλπεῖς), **χιλία ναῦς** (=1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἐξῆς:

δν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἑνός	μιάς	ἑνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μῇ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ **δύο** λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π.χ. *τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι*.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἱ οἱ ἀριθμοὶ 18, 19—28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἐξῆς: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (=18), **ἑνὸς δέοντα εἴκοσι** (=19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (=28) κτλ. (Πρβλ. εἴκοσι *παρὰ* δύο, σαράντα *παρὰ* ἕνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἢ προέτασσον τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλυτέρου, ὅποτε κανονικῶς ἔθετον μετὰ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καί**, ἢ προέτασσον τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καί** μετὰ αὐτῶν, ἢ ἄνευ τοῦ **καί**, ὅπως νῦν: **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι**—**διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε**—**διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ὅμοιός ἐπὶ τῶν τακτικῶν: **πέμπτος καὶ τριακοστὸς**—**τριακοστὸς καὶ πέμπτος**—**τριακοστὸς πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. *τῶν ἐπὶ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπὶ αἱ πέντε μοῖραι* (=5/7).

Ἐὰν δὲ ὁ παρανομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο: **τὰ πέντε μέρη** (=5/6), **τὰ ἑννέα μέρη** (=9/10).

β'. Ἀριθμητικά οὐσιαστικά.

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-ās** (γεν **-άδος**): (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς**, τοῦ τέτταρα—ἡ τετράς, τοῦ πέντε—ἡ πεμπάς (=ἡ πεντάς), τοῦ εἴκοσιν—ἡ εἰκάς (ἡ εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ τριάκοντα—ἡ τριακάς (=ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ'. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις**: (ἑπτὰ) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἑξά-κις**, (πέντε) **πεντά-κις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (εἰς, δύο, τρεῖς) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἰς—**ἅπαξ** (=μῖαν φοράν), τοῦ δύο—**δις** (=δύο φορές), τοῦ τρεῖς—**τρὶς** (=τρεῖς φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον ζ', μὲ τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον η', μὲ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον θ', μὲ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπὶ**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ μίαν κεφαλαίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ὁμάδας, α—θ, ι—π, ρ—ω· καὶ τῆς μὲν πρώτης ὁμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α'=1, β'=2, γ'=3 κλπ.), τῆς δὲ δευτέρας ὁμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (ι'=10, κ'=20, λ'=30 κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων (ρ'=100, σ'=200, τ'=300 κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα ἀλλὰ μὲ τὴν κεφαλαίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά (α=1000, β=2000, γ=3000 κτλ., αωκα'=1821, αϞιβ'=1912, αϞμζ'=1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν.

		Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α -ον	δὶς
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η -ον	τρίς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἑβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἐνάτος	ἐνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεις (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρεισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετταρεσκαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ις'	16	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαιδεκάκις
ιζ'	17	ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαιδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαιδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἐνάτος καὶ δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακόντα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ξ'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ι'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατὸν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάκις
ϑ'	900	ἐνακόσιοι -αι -α	ἐνακοσιοστός	ἐνακοσιάκις
α'	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β'	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
ι'	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
κ'	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΡΗΜΑΤΑ

α΄. Ὅρισμός καὶ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

Γενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥήμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφοροὺς τύπους καὶ μὲ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἢ διάθεσις, ἢ συζυγία, ἢ φωνή, ὁ χρόνος, ἢ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ. (Πρβλ. § 41, 3 Σημ.).

§ 171. Διὰ θέσεως ῥήματος λέγεται ἡ σημαινομένη ὑπ’ αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες: ἐνεργητική, μέση, παθητική καὶ οὐδετέρα.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς χορεύει κρούει τὴν θύραν.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνεργεῖα του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς ἐνδύεται (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς λούεται ὑπὸ τῆς μητρὸς.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ’ ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς καθεύδει (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἥτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): λύ-ω (λύ-ομαι), δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι).

§ 173. Φωνὴ ῥήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥήμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἥτοι

1) τὴν ἐ ν ε ρ γ η τ ι κ ῇ ν φ ω ν ῆ ν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ω ἢ -μι: *λύ-ω, λύ-εις* κτλ.; *δείκνυ-μι, δείκνυ-ς*, κτλ.

2) τὴν μ έ σ η ν φ ω ν ῆ ν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ομαι ἢ -μαι: *λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται* κλπ., *δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χ ρ ό ν ο ς ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτά, οἱ ἑξῆς:

1) ὁ ἐ ν ε σ τ ώ ς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις γίνεται **τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ *μαθητὴς γράφει*.

2) ὁ πα ρ α τ α τ ι κ ό ς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις ἐγίνετο (διαρκῶς ἢ ἐπανειλημμένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ *μαθητὴς ἔγραφεν*.

3) ὁ μέ λ λ ω ν (ὁ ἀπλουῶς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις θὰ γίνῃ ἢ θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον: ὁ *μαθητὴς γράψει* (=θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ).

4) ὁ ἀ ό ρ ι σ τ ο ς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς, ὅτι ἡ πράξις ἐγένεν εἰς τὸ παρελθόν: ὁ *παῖς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν*.

5) ὁ πα ρ α κ ε ί μ ε ν ο ς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις ἔχει γίνεσθαι, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ *παῖς γέγραψε τὴν ἐπιστολήν* (=τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑ πε ρ σ υ ν τ έ λ ι κ ο ς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις εἰ-
χε γίνεσθαι, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελ-
θόντος: ὁ *παῖς ἐγεγράφε τὴν ἐπιστολήν* (=τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τε τε λε σ μ έ ν ο ς μέ λ λ ω ν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ, ὅτι ἡ πράξις θὰ ἔχῃ γίνεσθαι, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν ση-
μεῖον τοῦ μέλλοντος: *γεγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολήν* (=θὰ ἔχω γρά-
ψει τὴν ἐπιστολήν). ἢ *ἐπιστολὴ γεγράφεται* (θὰ ἔχῃ γραφῇ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνω-
τέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρό-
νων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλουῶς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι ἀρκτηκοί, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι παραγόμενοι (ἢ ἱστορικοί ἢ παρωχημένοι).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον λέγονται προσέτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ **τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος**. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἥτοι ἡ **ὀριστική**, ἡ **ὑποτακτική**, ἡ **προστακτική** καὶ ἡ **εὐκτική**.

1) Ὀριστική λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ὁ ὁποῖα παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς βεβαίαν : **προσέχομεν**.

2) Ὑποτακτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποῖα παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην **προσέχωμεν** (=ἄς προσέχωμεν)· **ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις**.

3) Προστακτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποῖα παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : **προσέχετε**.

4) Εὐκτική λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποῖα παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : **ὕγιαίνετε** (=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου **ἂν** κανονικῶς παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς δυνατὴν : **λέγοιτε ἂν** (=θὰ ἐλέγατε, ἤμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκαστὴ ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρὸς ὅσον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἥτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου** ἢ **τρίτου** : **λέγω** (ἐγώ), **λέγεις** (σύ), **λέγει** (ἐκεῖνος). (Βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται, ἂν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνει ἓν ἢ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα : **παίζω** (ἐγώ, **εἷς**), **παίζομεν** (ἡμεῖς, **πολλοί**), **παίζει** (ὁ παῖς, **εἷς**), **παίζουν** (οἱ παῖδες, **πολλοί**).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἥτοι τὸ **ἀπαρέμφατον** καὶ τὴν **μετοχήν**.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον : **λύειν**, **λύεσθαι**—**λύσαι**, **λυνθῆναι**. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν, καὶ μόνον τοῦ δὲν (παρεμφαίνει, ἥτοι δὲν) δηλοῖ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: *βούλομαι λέγειν* (=θέλω νὰ λέγω)· *βουλόμεθα λέγειν* (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· *βούλονται λέγειν* (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ *μετοχή* εἶναι ῥηματικὸν *ἐπίθετον*, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ. ἐ.): *γράφων, γράφουσα, γράφον—γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον—γράψας, γράψασα, γράψαν—γραφείς, γραφείσα, γραφέν*. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἔξαιρέσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. *ὕγιαίνετε* (=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε), *λεγέτω* (=ἄς λέγῃ), *κόψω* (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), *κέκοφα* (=ἔχω κόψει), *ἐκεκόφει* (=εἶχον κόψει), *κοπήσομαι* (=θὰ κοπῶ), *κέκομμαι* (=ἔχω κοπῇ), *ἐκεκόμην* (εἶχον κοπῇ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἡ μέλλουσα πράξις εἴτε ἀπλῶς *ἐν συνόψει* εἴτε *κατὰ διάρκειαν* ἢ *ἐπανάληψιν*. *γράψω* (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος *εἰμί*· (λύω), *λελυκὼς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος *εἰμί*· (λύομαι) *λελύσομαι* καὶ *λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῇ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β'. Συστατικὰ μέρη τοῦ ῥήματος· θέμα· χαρακτήρ.

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ *χρονικὸν* θέμα καὶ τὸ *ῥηματικὸν* θέμα.

1) *Χρονικὸν* θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἑνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλον μὲ τὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακείμενος μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρὸβλ. κόπτ-ω, ἔ-κοπτ-ον—κόψ-ω, ἔ-κο-ψα—κέκοφ-α, ἔ-κεκόφ-ειν, (κεκοφ-ὼς ἔσομαι) κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ρήματος, ἥτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ρηματικὸν θέμα τοῦ ῥ. κόπτ-ω εἶναι κοπ-, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα (κοπ-τ-), τὸ τοῦ μέλλοντος (κοψ=κοπ-σ) καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου (κε-κοφ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ-) κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ρηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (λύ-ω, λέγ-ω, μέν-ω), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὥς τοῦ βάλλω, ρηματικὸν θ. βάλλ-, ἀόρ. β' ἔ-βα-λον), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῇ πρὸς τὸ ῥῆμα (βλάπτω—βλάβ-η, τύπτω—τύπ-ος, ῥάπτω—ῥαφή, ἀγγέλλω—ἄγγελ-ος, αἴρω—ἄρ-σις κτλ.)

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ρηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ρηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: λύ-ω, χρί-ω—γράφ-ω, κόπτ-ω. (Βλ. § 66).

Ὑποδιαιοῦνται δὲ

1) τὰ μὲν **φωνηεντόληκτα** ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω) καὶ εἰς **συνηρημένα** (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρόω-ῶ).

2) τὰ δὲ **συμφωνόληκτα** εἰς **ἀφωνόληκτα** (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (μέν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφορῶν τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ρηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφοροὺς μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, πρὸ τῶν ρηματικῶν καταλήξεων. Πρὸβλ. ρηματικὸν θέμα ταγ-, ἐξ οὗ τάσσω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταχ-α, ἔ-τε-τάχ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἔ-τάχ-θην, τέ-τα-κται κτλ.

γ'. Αὔξεις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

1. Α Ὑ Ξ Η Σ Ι Σ.

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὔξῃσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὔξῃσις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) **Συλλαβικὴν** αὔξῃσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὔξῃσις ἔν **ε ψιλούμενον**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται * τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων:

πιστεύω—ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-σ-α, ἐ-πεπιστεύ-κειν.

ῥίπτω—ῥρ-ριπ-ι-ον, ῥρ-ρι-ψ-α, ῥρ-ρίφ-ειν (§ 34,1).

2) **Χρονικὴν** αὔξῃσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὔξῃσις **ἔκτασις** τοῦ ἀρκτικού βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξῃσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ᾱ ἢ ε γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον—ἐλπίζω, ἡλπίζον
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδυνόμην·
τὸ ι γίνεται	ι : ἱκετεύω ἱκέτευον·
τὸ υ γίνεται	υ : ὑβρίζω, ὑβρίζον·
τὸ αι ἢ ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθάνομην—εἰκάω, ἡκαζον·
τὸ αυ ἢ ευ γίνεται	ηυ : αὐξάνω, ηὔξανον—εὐρίσκω, ηὔρισκον·
τὸ οι γίνεται	ω : οἰκτίρω, ὤκτιρον.

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὔξῃσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι—ἦα ἢ ἦειν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (θ. *εἶδ-*)—**ἦδειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει: **εἶκω—εἶκον· εἶργω—εἶργον· εἶρω—εἶρον**.

Τὸ ἀρκτικὸν **ᾱ ἢ α**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὔξῃσιν εἰς **η ἢ η** κατ' ἀναλογίαν: **ἀθλῶ—ἦθλον, ἀργῶ—ἦργον, ᾄδω—ἦδον** (ὅπως **ἄγω—ἦγον, αἰτῶ—ἦτουν**).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αὔξῃσιν: **ἐστράτευσκα—ἐστρατεύσκην, ἐξήτηκα—ἐξήτηκην**.

* Τὸ ε δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῇθεν ἦτο ἐπίρρομα καὶ ἐσήμεναι **τότε**.

Ἀναδιπλασιασμός.

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσιν ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἔκτος τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, ἕκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον:

παιδεύω	— πε-παίδεν-κα	ἐ-πε-παιδεύ-κειν
θύω	— τέ-θυ-κα (θέ-θυ-κα)	ἐ-τε-θύ-κειν (ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	— πε-φύτεν-κα (φε-φύτεν-κα)	ἐ-πε-φυτεύ-κειν (ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	— κε-χόρεν-κα (χε-χόρεν-κα)	ἐ-κε-χορεύ-κειν (ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κμη-)	— κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	— πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	— δέ-δρα-κα	
γράφωμαι	— γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην γε-γράψ-ομαι

2) ὅ,τι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον, ἢ ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνων:

ζητῶ	— ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπτω	— ἔ-ριψα	(ὅπως ἔ-ριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	— ἔσπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	— ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	— ἐστράτευσκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα).

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν:

ἀδικῶ	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐρημῶ	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἡρήμωσα)
δμολογῶ	— ὦ-μολόγη-κα	(ὅπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	— ἦ-τη-κα	(ὅπως ἦτησα)
οἰκῶ	— ὤ-κη-κα	(ὅπως ὤκησα).

3. Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα)* ῥήματα ἔχουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομφα
συν-οικῶ	— συν-ώ-κουν	συν-ώ-κηκα
παρ-νομῶ	— παρ-ε-νόμουν	παρ-νε-νόμηκα
(ἐγκώμιον)		
ἐγ-κωμιάζω	— ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
(ἐν χειρὶ τίθημι)		
ἐγ-χειρίζω	— ἐν-ε-χείριζον	ἐγ-κεχείρικα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὐξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἅπλᾳ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	ἀδικῶ	— ἡ-δίκουν	ἡ-δίκηκα
(δυσ-τυχής)	δυστυγχῶ	— ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηκα
(μυθo-λόγος)	μυθολογῶ	— ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	— ὦ-κοδόμουν	ὦ-κοδόμηκα.
εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυγχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχούμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθην	

* Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως.

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὐξησιν κανονικῶς ἐ καὶ ἀνωμάλως ἢ (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ῥ. ἐθέλω ἢ θέλω—ἤθελον) :

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις, βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην καὶ ἡβουλόμην — ἐβουλήθην καὶ ἡβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἡδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἡδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἤμελλον

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγννυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνήεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὐξήσιν ἐ: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω καὶ ἐῶ κατὰ τὴν αὐξήσιν τρέπουν τὸ ἀρκετικὸν ε ὅχι εἰς η ἀλλὰ εἰς ει: εἵθισον, εἵλιπτον, εἵλκον, εἵπομην, περιεἶπον, ἐργαζόμην, εἴρπον, εἵστίων, εἶχον, εἶων.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ἐργάζομαι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὐξήσιν: ἡεργαζόμην, ἡεργασάμην.

4) Τὸ ῥήμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὀρῶ εἰς τὸν παρατατικόν, καὶ τὸ ῥ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὐξήσιν ὁμοῦ: ἀν-έρωγον, ἀν-έρωξα, ἐώρων, ἐᾶ'ων.

5) Τὸ ῥήμα ἐορτάζω κατὰ τὴν αὐξήσιν ἐκτείνει ὅχι τὸ ἀρκετικὸν φωνήεν ἐ ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ ο: ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλίαι τῆς αὐξήσεως εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις· π. χ. τὸ ῥήμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο *Φεργάζομαι* καὶ τὸ ῥήμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο *σέχω*, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς *ἐ-Φεργαζόμην*, *ἐ-σεχον*, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι *ἐεργαζόμην*, *ἐεχον* καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ *εε* εἰς *ει* προῆλθον τέλος οἱ τύποι *εἵεργαζόμην*, *εἵεχον*. (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι *ἐώρταζον*, *ἐώρτασα* προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων *ἡόρταζον*, *ἡόρτασα* δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ὁμοίως δὲ ἐκ παλαιότερων τύπων *ἀν-ἡφοιγον*, *ἡ-φόρων* (μὲ ἰσχυροτέρων συλλαβικὴν αὐξήσιν *η*) προῆλθον οἱ τύποι *ἀν-έρωγον*, *ἐώρων* (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον ὀρῶ). (βλ. § 32, 4).

6) ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων:

α') τὰ ῥήματα ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), ἐμπεδῶ (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), ἐπ-είγω, ἐπ-ίσταμαι καὶ καθ-έξομαι ἔχουν τὴν αὐξήσιν ὅλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὥσάν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: ἡμφιέννυν, ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡναντιοῦμην, ἡπειρον, ἡπιστάμην, ἐκαθεζόμην.

β') τὰ ῥήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), καθ-εὐδώ, καθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διαφοροῦνται, ἥτοι ἔχουν τὴν αὖξιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν: ἡκ-κλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθευδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ήμεν, ἐκάθισον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα.

γ') τὰ ῥήματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβητῶ (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)ανορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὖξεις, ἥτοι καὶ ἡν-ειχόμεν, ἡμφ-εσβήτουν, ἡν-ώχλουν, (ἐπ)ην-ώρθουν.

5. Ἀνωμαλίας ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ ῥ. γινώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἵδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πί-πτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἵδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186): ἔγνωκα (θ. γνω-), ἐγνώρικα (θ. γνωριδ-)—κέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-).

2) Τὰ ῥ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ ῥ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὖξιν τῶν: εἴθικα, εἴλκυκα, εἴργασμαι, εἰστίκα, εἴκα, (ἀν)έργκα, (ἀν)έργμαι, (ἀν)εῶξεταί (Βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) Τὰ ῥ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὀρῶ, ὠθοῦμαι καὶ ὠνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ε, ἂν καὶ ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν: (κατ)έα-γα, εἰάλωκα, εἰόρακα (καὶ εἰώρακα), ἔωσμαι, ἐώνημα.

4) Τὰ ῥ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ει: εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)είλοχα, (δι)είλεγμαι.

Ὅμοιως εἶωθα (=συνηθίζω), εἵμαρται (=εἶναι πεπωμένον), τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων ἔθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογγικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (Περβλ. § 188, 5. Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός καλεῖται ἀ τ τ ι κ ό ς. (Περβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἐρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυ-θα
δμνυμι	(θ. δμο-)	δμ-ώμοκ-α
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὀλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὀλ-)	(ἀπ)ὀλ-ὠλ-α
δρύντω	(θ. ὄρυνχ-)	ὄρ-ώρυνχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγρ-ήγορ-α (μὲ ἐπανάληψιν ὅχι μόνον τῶν δύο ἀρχαϊκῶν φθόγγων ἐγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὖξῃσιν (χρονικήν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα	—	ἡκηκόειν
ὀμώμοκα	—	ὠμωμόκειν

Τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὖξῃσιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα	—	ἐληλάκειν
ἐλήλυθα	—	ἐληλύθειν

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινα ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγὴν λέξεων ἐξ αὐτῶν : ἄ-γω, ἤγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἤν-εγκ-ον ἐκ τοῦ ἐνένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον, (βλ. § 32, 6)—ἀγωγὴ (ἐκ τοῦ ἀγα-γ-ή), ἐδωδὴ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή). (Βλ. § 32, 1 καὶ 2).

Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (=εἶμαι).

§ 191. Ἀρχετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα εἰμί ὡς βοηθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : *ἔχω γράφει—εἶχα γράφει—εἶμαι γραμμένος—ἦμουν γραμμένος*).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρ. ἦν (=ἦμην), μέλλ. ἔσομαι (=θὰ εἶμαι), ἀόρ. ἐγενόμην (=ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), προκ. γέγονα (=ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνε), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (=εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνε). Ἐκ τούτων ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὅποιοι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ὅ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικῆ	Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἶμι	ἦ ἢ ἦν	ῶ	εἵη-ν	
εἶ	ἦ-σθα	ῆς	εἵη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι	ἦν	ῆ	εἵη	ἔσ-τω
ἔσ-μεν	ἦ-μεν	ῶμεν	εἵη-μεν ἢ εἴ-μεν	
ἔσ-τε	ἦ-τε (ἦσ-τε)	ῆ-τε	εἵη-τε ἢ εἴ-τε	ἔσ-τε
εἰσὶ	ἦσαν	ῶ-σι	εἵη-σαν ἢ εἴ-εν	ἔστων, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τὸν	ἦσ-τον	ῆ-τον	εἵη-τον ἢ εἴ-τον	ἔσ-τον
ἔσ-τὸν	ἦσ-την	ῆ-τον	εἵη-την ἢ εἴ-την	ἔσ-των

Ἀπαρέμφ.: εἶναι. Μετοχή: ὄν (ὄν-τος), οὖσα (οὖσης), ὄν (ὄν-ος).

Μέλλον	Ὅριστική:	ἔσομαι, ἔση, (ἢ ἔσει), ἔσται -ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτική:	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο-ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται
	Ἀπαρέμφατος:	ἔσεσθαι
	Μετοχή:	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (*ἔστι*) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (*ἔστι*):

1) ὅταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ εἶναι δυνατόν: *ἔστι θεός*—*ἔστι λαβεῖν*.

2) ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων *τοῦτ'* (=τοῦτο), *ἀλλ'* (=ἀλλά), *εἰ*, *καί*, *οὐκ*: *τοῦτ' ἔστι*, *οὐκ ἔστι*.

3) ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: *ἔστι τις σοφός*.

Σχηματισμός τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων.

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων.

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει:

1) ῥήματα **βαρύτονα**, ἥτοι ῥήματα τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6): *λύω*, *πέιθω*.

2) ῥήματα **συννηρημένα** ἢ **περισπώμενα**, ἥτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον: *τιμῶ*, *φιλῶ* (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ
	Χρόνοι ἀρκτικοὶ	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε ἔ-λύ-ομεν ἔ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι
Μέλλον	λύ'-σω λύ-σεις <u>ΕΙ</u> λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουν		
Ἀόριστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἔ-λύ-σαμεν ἔ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σῃς λύ-σῃ λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυκε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι	ἔ-λε-λύ-κειν ¹ ἔ-λε-λύ-κεις ἔ-λε-λύ-κει ἔ-λε-λύ-κεμεν ² ἔ-λε-λύ-κετε ἔ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κῃς λε-λύ-κῃ κτλ. καὶ (συννηθέστερον) λελυκώς ᾧ, ἧς, ἧ, λελυκότες ᾧμεν, ἦτε, ᾧσι
Τετέλ. Μέλλον	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἐσεσθε, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κῃς, ἐλελύ-κῃ.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λύ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ³ ἢ λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν	—	λύ-σειν λύ-σων (λύ-σοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύ-οντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ <u>λύ-σειε</u> λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ <u>λύ-σειαν</u>	— λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ἢ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύ-σαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύ-σαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκὼς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκὼς ἴσθι ἔστω λελυκότες ἔσθε ἔστων	λελυ-κέναι λελυ-κὼς (λελυ-κότης) <u>λελυ-κυῖα</u> (λελυ-κυίας) λελυ-κὼς (λελυ-κότης)
(ὅτι) λελυκὼς ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται	—	λελυκὼς ἔσεσθαι λελυκὼς ἔσόμενος λελυκότες ἔσόμενοι

πολλά
πενήφρα
τικά.

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχεταικὴ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειε, -ειαν, λέγονται αἰολικοὶ καὶ εἶναι εὐχρηστοτέροι τοῦ ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικῆς τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστοτέροι τοῦ τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνῆς

	Ὅ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρκτικοὶ	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (ἢ λύ-ει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἔ-λυ-όμην ἔ-λύ-ου ἔ-λύ-ετο ἔ-λυ-όμεθα ἔ-λύ-εσθε ἔ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλον	λύ-σομαι λύ-σῃ (ἢ λύσει) * λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος Ἀόριστος α'		ἔ-λυ-σάμην ἔ-λύ-σω ἔ-λύ-σατο ἔ-λυ-σάμεθα ἔ-λύ-σασθε ἔ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-σῃ λύ-σῃται λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λύ-λῦ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἔ-λε-λύ-μην ἔλέ-λυ-σο ἔ-λέ-λυ-το ἔ-λε-λύ-μεθα ἔ-λέ-λυ-σθε ἔ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ᾶ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ᾶμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ᾶσι
Τετέλ. Μέλλον	λε-λῦ-σομαι ἢ λελυμένος λε-λύ-σῃ » λε-λύ-σεται » λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι λε-λύ-σεσθε » λε-λύ-σονται »	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	

* Ἀντὶ τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι οἱ εἰς -ει. Οὗτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἶομαι καὶ ὄψομαι (βούλει, οἶει, ὄψει).

(§ 173, 2) μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). *Λύομαι*—λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λῦ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων * ἢ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶμεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶσαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω <u>λέ-λυ-σθε</u> λε-λύ-σθων * ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἐσεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α	

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ
	Χρόνοι ἀρχτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ἢ λύει) λύ-εται κτλ.	ἔ-λῦ-όμην ἔ-λύ-ου ἔ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλον α'	λῦ-θή-σομαι λυ-θή-σῃ (ἢ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθ. Ἀόριστος α'		ἔ-λῦ'-θην ἔ-λύ-θης ἔ-λύ-θη ἔ-λύ-θημεν ἔ-λύ-θητε ἔ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῇς λυ-θῇ λυ-θῶμεν λυ-θῇτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λῡμαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἔ-λε-λύ-μην ἔ-λέ-λυ-σο ἔ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ᾖ ᾗς ᾗ κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετέλ. Μέλλον	λε-λύ-σομαι λε-λύ-σῃ (ἢ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οἱ τύποι οὗτοι προήλθον διὰ συναυρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυθή-ω, λυθή-ης, λυθή-η κτλ.

(§ 173, 2) παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). *Λύομαι*=λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

Εὐκτιζή	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λύ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σوينτο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυθεῖμεν λυ-θείητε ἢ λυθεῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθεῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θείς (λυ-θέντος) λυ-θείσα (λυ-θείσης) λυ-θέν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν ἀρχικῶν τύπων λυ-θε-ί-ην, λυ-θε-ί-ης κτλ.

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθεῖμεν, λυθεῖτε, λυθεῖεν εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι. (Βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ν-τε, λυ-θέ-ν-τια, λυ-θέ-ν-τι. (Βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Γενικαὶ παρατηρήσεις

εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (=λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλνόμεν*, *λέλνμαι*, *ἐλελύμεν*, *λελύσομαι*: ἀλλὰ: *λύσομαι* (=θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (=θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμεν* (=ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (=ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

6 1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ χρονικὸς χαρακτήρ αὐτοῦ σ: (λύ-ω) *λύ-σ-ω*, (λύ-ομαι) *λύ-σ-ομαι*, *λελύ-σ-ομαι*

Θη 2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ πρόσφυμα *θη* καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θη-σομαι*.

6 § 199. Χρονικὸν χαρακτήρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος α': *ἔλυ-σ-α*, *ἔλυ-σ-άμεν*.

Κα Κειν Κ (Κ) § 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστον ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -κα, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς -κειν, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντικολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὕγρολήκτων ῥημάτων ἔχει χρονικὸν χαρακτήρα κ: (λύ-ω) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πεῖθω, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαγ-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται θεματικὰ φωνήεντα τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημεῖωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν **ο** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **μ** ἢ τοῦ **ν** ἢ πρὸ φωνήεντος: *λύ-ο-μεν*, *λύ-ο-νται*, *ἔλυ-ον*, *λύ-ο-ιμεν*· τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν **ε** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **σ** ἢ τοῦ **τ**: *λύ-ε-σθε*, *λύ-ε-ται*.

Τύποι οἱοι *λύουσι*, *λέγουσι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λύονσι* *λέγονσι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύοντι*, *λέγοντι*. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἱοι *λύωσι* προῆλθον ἐκ παλαιότερων *λύωνσι*—*λύωντι*. (Βλ. § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἱοι *λελύκασι*, *γεγράφασι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λελύκανοσι*—*λελύκωντι*, *γεγράφανοσι*—*γεγράφωντι*. (Βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἱοι οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. *λύῃ* (=λύεσθαι), *λέγῃ* (=λέγεσθαι) κτλ. προῆλθον διὰ συναρρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύεαι*, *λέγεαι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύεσαι*, *λέγεσαι*. (Βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 100).

Ὅμοίως τύποι οἱοι *ἐλύον*, *ἐλέγον* κτλ., *ἐλύσω*, *ἐτάξω* κτλ., προῆλθον διὰ συναρρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *ἐλύ-εο*, *ἐλέγ-εο* κτλ., *ἐλύσ-αο*, *ἐτάξ-αο* κτλ. οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ἐλύ-εσο*, *ἐλέγ-εσο* κτλ. *ἐλύσ-ασο*, *ἐτάξ-ασο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προῆλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοι *λύοιο*, *παιδεύοιο* κτλ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-οιο*, *παιδεύ-οιο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προῆλθον τύποι τῆς προστακτικῆς *λύου*, *παιδεύου* κτλ. ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-εο*, *παιδεύ-εο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-εσο*, *παιδεύ-εσο* κτλ. (Βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοι *λύειν*, *λέγειν* κτλ. προῆλθον διὰ συναρρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-ε-εν*, *λέγ-ε-εν* κτλ., ἥτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου *-ειν* προῆλθεν ἐκ τῆς *-εεν*.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα **ω** καὶ **η** (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα **ο** καὶ **ε** τῆς ὀριστικῆς): *λύ-ω-μεν*, (*λύ-ο-μεν*), *λύ-η-σθε* (*λύ-ε-σθε*).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν **α**: *ἐλύσ-α-μεν*, *ἐλύσ-α-ντο*, *λύσ-α-ιμεν*, *λύσ-α-σθε*, *λύσ-α-ιντο*, *λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν дуϊκὸν) **ε**: *ἐλελύκ-ει-ν*, *ἐλελύκ-ε-μεν*, (*ἐλελύκ-ε-τον*, *ἐλελυκ-έ-την*).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς

(*λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω*)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** : *λελυκὼς ὦ, λελυκὼς εἶην, λελυκὼς ἔστω*.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικήν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μετὰ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (*λελυμένος ὦ, λελυμένος εἶην*), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς : *λέλυσσο ἢ λελυμένος ἴσθι*.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικά φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ : *λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος*.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικά φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὁποῖον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πᾶσχει συνστολήν καὶ γίνεται **θε** : *ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖμεν, λυ-θέ-ντων*. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναρεῖται μετὰ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν αἱ (φαινομενικαὶ) καταλήξεις **-θῶ, -θῆς, θῆ** κτλ. (Βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θῆναι** προῆλθε διὰ συναρρέσεως ἐκ τοῦ **-θηνέαι** : (*λυ-θη-έναι*) *λυ-θῆναι*.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα **ιη** ἢ ἀπλοῦν **ι**, τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνήεν, (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνήεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν **ι** συναρεῖται μετὰ τὸ προηγούμενον φωνήεν τοῦ θέματος : *λυ-θε-ιη-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύ-σ-α-ιντο*.

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων.

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτεραι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

(ἐβείς οἱ δύο,

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -τον**: *λύ-ε-τον, λύ-ε-τον—λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον, —λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον· λύ-η-τον, λύ-η-τον, —λύσ-η-τον, —λύσ-η-τον, (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον)*.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-τον, -την**: *ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την, ἐλύσ-α-τον, —ἐλυσ-ά-την—ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την· λύ-οι-τον, λυ-οί-την—λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την—λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την—(λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την)*.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -των**: *λύ-ε-τον, λυ-έ-των· λύσ-α-τον, λυσ-ά-των, —(λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των)*.

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἐξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθον**: *λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον—λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον—λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον—λέλυ-σθον, λέλυ-σθον—λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον· λύ-η-σθον, λύ-η-σθον—λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον*.

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθην**: *ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην—ἐλύσ-α-σθον, ἐλυσ-ά-σθην—ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην· λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην—λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην—λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην—λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην*.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθων**: *λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων—λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων—λέλυ-σθον, λελύ-σθων*.

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος): *ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την—λυθή-τον, λυθή-τον—λυθεί-η-τον ἢ λυθεῖ-τον—λυθειή-την ἢ λυθεῖ-την—λύθη-τον, λυθή-των*.

Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἥτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) κόπτω, (θ. βλαβ-, βλάβ-τω) βλέπτω, (θ. κρυφ-, κρύφ-τω) κρύπτω. (Βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **j** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηρισθῇ ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-jω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-jω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, ταράχ-jω) ταράττω ἢ ταράσσω

(θ. ἀρμοτ-, ἀρμότ-jω) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-jω) πυρέττω ἢ πυρέσσω (Βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηρισθῇ **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-jω) ἐλπίζω

(θ. ὀδ-, ὀδ-jω) ὀρίζω

(θ. παιδ-, παίδ-jω) παίζω.

Σημείωσις. Ἐνεστώτα εἰς **-ζω** σχηματίζουν καὶ μερικά ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π. χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-jω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-jω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-jω) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-jω) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-jω) ὀλολύζω.

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν ὀδοντοκλήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων: (θ. πειθ-), *πεί-σω* (ἐκ τοῦ *πείθ-σω*), *πεί-σομαι* (ἐκ τοῦ *πείθ-σομαι*)—(θ. σπενδ-), *σπεί-σω* ἐκ τοῦ *σπένδ-σω*), *σπεί-σομαι* (ἐκ τοῦ *σπένδ-σομαι*)—(θ. γυμναδ-), *ἐγύμνα-σα* (ἐκ τοῦ *ἐγύμναδ-σα*) *ἐγύμνα-σάμην* (ἐκ τοῦ *ἐγύμναδ-σάμην*). (Βλ. § 198 κ. ἑ.).

Ἀλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντοκλήκτα εἰς **-ίξω**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιούμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω *κτί-ω*—*κτίσω*, *σχί-ζω*—*σχίσω*, ἀλλὰ *κομίζω* (θ. *κομιδ-*), *κομιῶ* (*κομῖεις*, *κομῖ*), *κομιόμαι* (*κομῖ*, *κομῖται*).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥήμα *βιβάζω*: *βιβῶ*, *βιβᾶς*, *βιβᾷ* κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν**: (θ. *κομιδ-*), *κεκόμει-κα*, *ἐκεκομῖ-κειν*. (Βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-σθην**: (θ. *ψεуд-*), *ψευσθήσομαι* (ἐκ τοῦ *ψεуд-σθήσομαι*) *ἐψεύσθην* (ἐκ τοῦ *ἐψεύδ-σθην*)—(θ. *ἡροστ-*), *ἡροσθην* (ἐκ τοῦ *ἡρόστ-θην*). (Βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σομαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην**: (θ. *πείθ-*), *πέπεισομαι* (ἐκ τοῦ *πέπειθ-μαι*), *ἐπεπείσμην* (ἐκ τοῦ *ἐπεπειθ-μην*)—(θ. *κομιδ-*), *κεκόμισμαι* (ἐκ τοῦ *κεκόμιδ-μαι*), *ἐκεκομίσμην* (ἐκ τοῦ *ἐκεκομίδ-μην*).

§ 212. Τῶν οὐρανολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην**: (θ. *φυλάκ-*), *φυλάξω*, *ἐφύλαξα* (ἐκ τοῦ *φυλάκ-σω*, *ἐφύλακ-σα*)—(θ. *ταγ-*), *τάξομαι*, *ἐταξάμην* (ἐκ τοῦ *τάγ-σομαι*, *ἐταγ-σάμην*). (Βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν**, (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτῆρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς *δασύ*): (θ. *κηρυκ-*), *κεκήρυχα*, *ἐκεκηρύχην*—(θ. *ταγ-*), *τέταχα*, *ἐτετάχην*.

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-χθην**: (θ. πλεκ-), *πλεχθήσομαι, ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-), *ἀχθήσομαι, ἤχθην* (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι) κτλ. (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην**: (θ. πλεκ-) *πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην* (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-), *τετάραγμαι, ἐτεταράγμην* (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην). (Βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην**: (θ. κοπ-), *κόψω, ἔκοψα* (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-), *τρίψωμαι, ἐτριψάμην* (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-), *γράψομαι, ἐγραψάμην* (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην). (Βλ. § 36, 2).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἴτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτηρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ): (θ. κοπ-), *κέκοφα, ἐκεκόφειν* — (θ. τριβ-), *τέτριφα, ἐτετρίφειν*. (Ποβλ. § 212, 2).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' λήγει εἰς **-φθην**: (θ. πεμπ-), *πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην* (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-), *καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην* (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην). (Βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην**: (θ. κοπ-), *κέκομμαι, ἐκεκόμμην* (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-), *τέτριμμαι, ἐτετρίμμην* (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-), *γέγραμμαι, ἐγεγράμμην* (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.). (Βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτηρὸς τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο**: *κλέπτω* (θ. κλεπ-), *κέκλοφα, ἐκεκλόφειν* — *τρέπω* (θ. τρεπ-), *τέτροφα, ἐτετρόφειν* — *φέρω* (θ. ἐνεκ-), *ἐνήνοχα, ἐνηνόχειν*. (Βλ. § 190).

2) τὰ ῥήματα **στρέφω, τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος

ἔχουν α (βραχύ): (θ. στρεφ-), ἔστραμμαι ἐστράμμην—(θ. τρεπ-), τέ-
τραμμαι, ἐτετράμμην—(θ. θρεφ-), τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παρόδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἀφωολήκτων ῥημάτων.

MECH DONH.

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ἦσαν	— ἔψευ-σο ἔψεύ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψεύ-σθων	ἔψεῦ-σθαι — ἔψευσ-μένος ἔψευσ-μένη ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι πέπραξι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἔπεπράγ-μην ἔπέπραξο ἔπέπρακ-το ἔπεπράγ-μεθα ἔπέπραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν	— πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων	πεπράχ-θαι — πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἔγεγράμ-μην ἔγέγραψο ἔγέγραπ-το ἔγεγράμ-μεθα ἔγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	— γέγραψο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων	γεγράφ-θαι — γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5).

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονόλεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ εἶναι σπανιώτατοι, ὥς τετάχεται (τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφαται (=γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάσεται (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), ἐτετάχτο (=τεταγμένοι ἦσαν).

Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων.

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμεταβλήτων, ὡς δέξω, μένω, νέμω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφυμα *j*. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστὴρα **λ**, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ **λ**:

(θ. βαλ-,	βάλ-jω)	βάλλω
(θ. ἀγγελ-,	ἀγγέλ-jω)	ἀγγέλλω (Βλ. § 36,4, α').

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστὴρα **ν** ἢ **ρ**, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῇθεν ἔληγεν εἰς **-αν**, **-αρ**, **-εν**, **-ερ**, **-ῖν**, **-ῖρ**, **-ῦν**, **-ῦρ**, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ λήγει εἰς **-αιν**, **-αιρ**, **-ειν**, **-ειρ**, **ῖν**, **ῖρ**, **ῦν**, **ῦρ**:

(θ. ὕφαν-,	ὕφάν-jω)	ὕφαίνω
(θ. καθαρ-,	καθάρ-jω)	καθαίρω
(θ. κτεν-,	κτέν-jω)	κτείνω
(θ. σπερ-,	σπέρ-jω)	σπείρω
(θ. κρῖν-,	κρῖν-jω)	κρῖνω
(θ. οἰκτίρ-,	οἰκτίρ-jω)	οἰκτίρω
(θ. πλῦν-,	πλύν-jω)	πλύνω
(θ. σῦρ-,	σῦρ-jω)	σῦρω (Βλ. § 35 καὶ 36,4, β).

Σημείωσις. Τὸ ῥήμα *ὀφείλω* προήλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου *ὀφέλλω*, ὁ ὁποῖος πάλιν προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *ὀφέλω* (Πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὴρα **σ** (συνηρημένος) εἰς **-ῶ**, **-οῦμαι** (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα):

νέμω	(θ. νεμ-	νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι) νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν-	μενέω)	μενῶ
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-	ἀγγελέω)	ἀγγελῶ
καθαίρω	(θ. καθαρ-	καθαρέω)	καθαρῶ
κτείνω	(θ. κτεν-	κτενέω)	κτενῶ

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς **-α, -άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνήεν, ἥτοι μὲ ἐκτασιν τοῦ ᾠ εἰς **η** (ἢ κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** εἰς **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ιῆ** ἢ **υ**:

ὕφαινω	(θ. ὕφᾱν-)	ὕφην-α	ὕφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾱν-)	ἐλέᾱν-α	(λεᾱναι)
μιαίνω	(θ. μιᾱν-)	ἐμίᾱν-α	(μιᾱναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾱν-)	ἐμάρᾱν-α	(μαρᾱναι)
καθαίρω	(θ. καθᾱρ-)	ἐκάθῃρ-α	ἐκαθῃρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-α	ἡγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νεμ-)	ἐνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἔκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων *ὑφαν-σα*, *ὑφαννα*—*ἐκάθαροσα*, *ἐκάθαρονα*—*ἡγγελ-σα*, *ἡγγελλα*—*ἐκριν-σα*, *ἐκριννα* κτλ. (Βλ. § 36, 3).

Σημείωσις 2. Ἐχουν **α** ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ ῥήματα *αἶρω*, *ἄλλομαι*, *κερδαίνω* καὶ *κοιλαίνω*, ἃν καὶ τοῦ **α** δὲν προηγείται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (*ᾱρ-*, *ᾱλ-*, *κερδαν-*, *κοιλαν-*) **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ**: *ἦρα* (ὑποτ. *ᾱρω*, εὐκτ. *ᾱραιμι*, προστ. *ᾱρον*, ἀπρφ. *ᾱραι* κτλ.), *ἡλάμην* (ὑποτ. *ᾱλωμαι*, εὐκτ. *ᾱλαίμην*, κτλ.), *ἐκέρδᾱνα*, (ἀπρφ. *κερδᾶναι* κτλ.), *ἐκοίλᾱνα* (ἀπρφ. *κοιλᾶναι*).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν **η** ἀντὶ **α** οἱ ἀόριστοι *ἦρα* καὶ *ἡλάμην* ἕνεκα τῆς αὐξήσεως. (Βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200):

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα (§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγελ-κα ἡγγέλ-κειν.

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι**, **-θην**: *μιαίνομαι* (θ. *μιαν-*), *μιαν-*

θήσομαι, ἐμῖαν-θην—ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην.

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ὀημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην: ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-) ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην—αἴρωμαι (θ. αῖρ-), ἤρ-μαι, ἤρ-μην·

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστὴρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην: ὀξύνομαι (θ. ὀξυν-), ὠξυμμαι, ὠξύμμην—φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἐπέφασμην. (Βλ. § 37, 6, γ').

115

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικού και μέσου μέλλοντος και μέσου παρακειμένου και ύπερσυντελικού ένρινολήκτων και ύγρο-λήκτων ρημάτων (Βλ. § 37, 6, γ').

Όριστική	Εύκτική	Άπαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εἶς νεμ-εἶ νεμ-οὔμεν νεμ-εἰτε νεμ-οὔσι	νεμ-οἶμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οἷς ἢ νεμ-οίης νεμ-οἶ ἢ νεμ-οίῃ νεμ-οἶμεν νεμ-οἶμεν νεμ-οἶεν	νεμ-εἶν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οὔντος) νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης) νεμ-οὔν (νεμ-οὔντος)	
νεμ-οὔμαι νεμ-εἶ νεμ-εἴται νεμ-οὔμεθα νεμ-εἰσθε νεμ-οὔνται	νεμ-οίμην νεμ-οἶο νεμ-οἶτο νεμ-οίμεθα νεμ-οἶσθε νεμ-οἶντο	νεμ-εἰσθαι	
		νεμ-οὔμενος νεμ-ουμένη νεμ-οὔμενον	
ἡγγέλ-μαι ἡγγέλ-σαι ἡγγέλ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγέλ-σο ἡγγέλ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-μένοι ἦσαν	— ἡγγέλ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγέλ-μένος ἡγγέλ-μένη ἡγγέλ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' τοὺς σχηματίζουσιν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολῆς τοῦ χαρακτηριστοῦ ν :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην.

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ θεματικὸν φωνῆεν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε ἔχουν ᾠ. (Πρβλ. § 214, 2).

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων.

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος [ἀόριστος] πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστὸν σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε: ἔλαβ-ον, ἐλάβ-όμην, (Βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος δευτέρου ἢ μέσος ἀόριστος δευτέρου καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἔλαβ-ον, ἐλάβαν-ον—ἐλαβ-όμην, ἐλάβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβάλ-ομεν ἔβάλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ομεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμαι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βαλ-έτω βάλ-ετε — βαλ-όντων	βαλεῖν βαλ-ὼν βαλ-οῦσα βαλ-ὄν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ωμαι γέν-η γέν-ηται γεν-ώμεθα γέν-ησθε γέν-ωνται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλάς εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: λαβεῖν—πα-
ραλαβεῖν, λαβὼν (λαβόν)—παρалаβόν (παρалаβόν).

Πέντε ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: εἰπέ, εἰθέ, εὔρε, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλά: πρόσειπε, ἀπειθε, ἔξενρε, ἔπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: (ἄγομαι—ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι—ἔγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: (ἐλαβόμην—λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμην—γενοῦ, παραγενοῦ). Ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔρχομαι, ἐσχόμην—σχοῦ, παράσχοι· ἐπομαι, ἐπομόμην—σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα καὶ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτήρος τοῦ θέματος. (Πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δ εὐ τ ε ρ ο ς, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ):

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	τετέτοκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἐλελοίπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέφην-α	ἐπεφήν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	ἐμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πράγ-)	πέ-πράγ-α	ἐπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κε-κράγ-α	ἐκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ὀημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἥτοι χωρὶς τὸ **θ** : κόπτομαι (θ. κοπ.-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
γραφ-ή-σομαι γραφ-ή-σει γραφ-ή-σεται γραφ-η-σόμεθα γραφ-ή-σεσθε γραφ-ή-σονται		γραφ-η-σοίμεν γραφ-ή-σοιο γραφ-ή-σοιτο γραφ-η-σοίμεθα γραφ-ή-σοισθε γραφ-ή-σoinτο		γραφ-ή-σεσθαι γραφ-η-σόμενος γραφ-η-σομένη γραφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γραφ-ῶ γσαφ-ῆς γραφ-ῆ γραφ-ῶμεν γραφ-ῆτε γραφ-ῶσι	γραφ-εῖην γραφ-εῖης γραφ-εῖη γραφ-εῖημεν γραφ-εῖητε γραφ-εῖησαν *	γράφ-η-θι γραφ-ῆ-τω — γράφ-η-τε γραφ-έ-ντων	γραφ-ῆ-ναι γραφ-εῖς γραφ-εῖσα γραφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσφυμα τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν **-θι**· ἀλλάγηθι, φάτηθι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* Ἡ γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **η** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾠ: (θ. πληγ-) ἐκ-πλήγ-ήσομαι, κατα-πλήγ-ήσομαι, ἐξ-επλήγ-ην, κατεπλήγ-ην—(θ. σηπ.) σᾷπ-ήσομαι, ἐσᾷπ-ην—(θ. τηκ-) τᾷκ-ήσομαι, ἐτᾷκ-ην.

2) Τὰ ῥήματα κλέπτω, πλέκω καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾠ: (θ. κλεπ-) ἐ-κλάπ-ην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην—(θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην—(θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην—(θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην. (Πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὥς α' καὶ ὥς β' (¹), ὥς (διαφθείρω) διέφθορα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἡλλάχθην καὶ ἡλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἑτέρου π. χ.

πέπεικα	(=ἔχω πείσει),	πέποιθα	(=εἶμαι πεπεισμένος)
πέφαγκα	(=ἔχω φανερώσει),	πέφηνα	(=ἔχω φανερωθῇ)
ἐτρεψάμην	(τινᾶ=ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν),	ἐτραπόμην	(=διηυθύνθην)
ἐφάνθην	(=ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου),	ἐφάνην	(=εδείχθην ἐγώ).

Περὶσπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα.

§ 226. Περὶσπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηῖρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: τιμάω—τιμῶ (²).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: ποιέω—ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: δουλόω—δουλώ.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

1. Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους α' καὶ β': ἐτρεπα—ἐτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην—ἐτραπόμην, ἐτρέφθην—ἐτράπην.

2. Τὰ ῥ. κάω καὶ κλάω, τὰ ὁποῖα ἀρχῇθεν ἦσαν κάF-jw, κλάF-jw, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω καὶ τέλος καί-ω, κλαίω, μένουν ἀσυναίρετα. Πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35.

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -άω, θ. τιμα-

		Ένεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Ὁριστικὴ	Ἐνεστώτης	(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμάς ✓ (τιμάει) τιμᾷ ✗ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμάτε (τιμάουσι) τιμῶσι		(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάη, -ει) τιμᾷ - (τιμάεται) τιμάται (τιμάομεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται	
	Παρατατικῷ	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας ✓ (ἐτίμαε) ἐτίμα ✓ (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμάτε (ἐτίμαον) ἐτίμων		(ἐτιμαόμην) ἐτιμώμην (ἐτιμάον) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο (ἐτιμαόμεθα) ἐτιμῶμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο	
	Υποτακτικῇ	(τιμάω) τιμῶ (τιμάῃς) τιμάς ✓ (τιμάῃ) τιμᾷ (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάῃτε) τιμάτε (τιμάωσι) τιμῶσι		(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμάῃ) τιμᾷ - (τιμάῃται) τιμᾶται (τιμαῶμεθα) τιμῶμεθα (τιμάῃσθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται	
	Εὐχτικῇ	(τιμαίμι) τιμῶμι ἢ τιμῶην (τιμαίῃς) τιμῶς ἢ τιμῶῃς (τιμαίῃ) τιμῶ ἢ τιμῶῃ (τιμαίμεν) τιμῶμεν (τιμαίετε) τιμῶτε (τιμαίειν) τιμῶεν		(τιμαίμην) τιμῶμην (τιμαίῃο) τιμῶο (τιμαίῃτο) τιμῶτο (τιμαίόμεθα) τιμῶμεθα (τιμαίῃσθε) τιμῶσθε (τιμαίῃντο) τιμῶντο	
	Προστακτικῇ	(τίμαε) τίμα (τιμάετω) τιμάτω (τιμάετε) τιμάτε (τιμαόντων) τιμώντων		(τιμάον) τιμῶ (τιμάεσθω) τιμάσθω (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάεσθων) τιμάσθων	
	Ἀπερ.	(τιμάειν) τιμᾶν		(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι	
	Μετοχῇ	(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν		(τιμαόμενος) τιμώμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον	

		Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Ὁριστικὴ	Ἑνεστώτος	(ποιέω)	ποιῶ	(ποιέομαι)	ποιούμαι
		(ποιέεις)	ποιεῖς	(ποιῇ, -ει)	ποιῇ ἢ ποιεῖ
Παρατατικού		(ποιέει)	ποιεῖ	(ποιέεται)	ποιεῖται
		(ποιέομεν)	ποιούμεν	(ποιεόμεθα)	ποιούμεθα
		(ποιέετε)	ποιεῖτε	(ποιέεσθε)	ποιεῖσθε
		(ποιέουσιν)	ποιοῦσιν	(ποιέονται)	ποιούνται
		(ἐποιέον)	ἐποιοῦν	(ἐποιεόμην)	ἐποιούμην
		(ἐποιέεις)	ἐποιεῖς	(ἐποιέουν)	ἐποιοῦν
		(ἐποιέει)	ἐποιεῖ	(ἐποιέετο)	ἐποιεῖτο
		(ἐποιέομεν)	ἐποιοῦμεν	(ἐποιεόμεθα)	ἐποιοῦμεθα
		(ἐποιέετε)	ἐποιεῖτε	(ἐποιέεσθε)	ἐποιεῖσθε
		(ἐποιέον)	ἐποιοῦν	(ἐποιέοντο)	ἐποιοῦντο
Ὑποτακτικὴ		(ποιέω)	ποιῶ	(ποιέωμαι)	ποιῶμαι
		(ποιέῃς)	ποιῇς	(ποιῇ)	ποιῇ
		(ποιέῃ)	ποιῇ	(ποιέῃται)	ποιῇται
		(ποιέωμεν)	ποιῶμεν	(ποιεώμεθα)	ποιῶμεθα
		(ποιέῃτε)	ποιῇτε	(ποιέῃσθε)	ποιῇσθε
		(ποιέωσι)	ποιῶσι	(ποιέωνται)	ποιῶνται
Εὐνική		(ποιέοιμι)	ποιοῖμι ἢ ποιοίην	(ποιεοίμην)	ποιοίμην
		(ποιέοις)	ποιοῖς ἢ ποιοίης	(ποιέοιο)	ποιοῖο
		(ποιέοι)	ποιοῖ ἢ ποιοίη	(ποιέοιτο)	ποιοῖτο
		(ποιέοιμεν)	ποιοῖμεν	(ποιεοίμεθα)	ποιοίμεθα
		(ποιέοιτε)	ποιοῖτε	(ποιέοισθε)	ποιοῖσθε
		(ποιέοιεν)	ποιοῖεν	(ποιέοιντο)	ποιοῖντο
Προστακτικὴ		(ποιέε)	ποιεῖ	(ποιέουν)	ποιοῦν
		(ποιεῶτω)	ποιεῖτω	(ποιεῶσθω)	ποιεῖσθω
		(ποιέετε)	ποιεῖτε	(ποιέεσθε)	ποιεῖσθε
		(ποιεόντων)	ποιούντων	(ποιεέσθων)	ποιεῖσθων
Ἄταρ.		(ποιέειν)	ποιεῖν	(ποιέεσθαι)	ποιεῖσθαι
Μετοχή		(ποιέων)	ποιῶν	(ποιεόμενος)	ποιούμενος
		(ποιέουσα)	ποιοῦσα	(ποιεομένη)	ποιουμένη
		(ποιέον)	ποιοῦν	(ποιεόμενον)	ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -όω, θ. δουλο-

	Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ παθητικὸν	
Ὅρισις	Ἑνεστώτος	(δουλόω) δουλῶ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόῃ -ει) δουλοῖ (δουλόεσται) δουλοῦται (δουλοόμεθα) δουλούμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται	
	Παρατακτοῦ	(ἐδούλοον) ἐδούλουν (ἐδούλοες) ἐδούλους (ἐδούλοε) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν ✓ (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλοον) ἐδούλουν	(ἐδουλοόμην) ἐδουλούμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ ✓ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλοόμεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο	
Ὑποτακτικὴ	(δουλόω) δουλῶ (δουλόῃς) δουλοῖς (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλῶμεν (δουλόητε) δουλῶτε (δουλόωσι) δουλῶσι ✓	(δουλόωμαι) δουλῶμαι ✓ (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόῃται) δουλῶται (δουλοώμεθα) δουλῶμεθα ✓ (δουλόῃσθε) δουλῶσθε ✓ (δουλόωνται) δουλῶνται		
Εὐντική	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἢ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἢ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἢ -οίη (δουλόοιμεν) δουλοῖμεν ✓✓ (δουλόοιτε) δουλοῖτε (δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοίμην (δουλόοιο) δουλοῖο ✓ (δουλόοιτο) δουλοῖτο ✓ (δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλόοισθε) δουλοῖσθε (δουλόοιντο) δουλοῖντο		
Προστακτικὴ	(δούλοε) δούλου (δουλόετω) δουλούτω ✓ (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλοόντων)δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλούσθω ✓ (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλούσθων		
Ἀπαρ.	(δουλόειν) δουλοῦν ✓	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι ✓		
Μετοχή	(δουλόων) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα ✓ (δουλόον) δουλοῦν	(δουλοόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλοόμενον) δουλούμενον		

§ 230. Εἰς τὰ συννηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναιρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ α+ε ἢ α+η εἰς ᾱ : (τίμας) *τίμᾱ*, (τιμᾶν) *τιμᾶτε*.

β') τὸ α+ει ἢ α+η εἰς α : (τιμάει) *τιμᾶ*, (τιμάει) *τιμᾶ*.

γ') τὸ α+ο ἢ α+ω ἢ α+ου εἰς ω (τιμάομεν) *τιμῶμεν*, (τιμάομεν) *τιμῶμεν*, (τιμάομεν) *τιμῶμεν*.

δ') τὸ α+οι εἰς φ : (τιμάοιμι) *τιμῶμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α+ει συναιρεῖται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὅχι εἰς α), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι. (Βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ ε+ε εἰς ει : (ποιέε) *ποιέει*, (ποιέετε) *ποιεῖτε*.

β') τὸ ε+ο εἰς ου : (ποιέομεν) *ποιοῦμεν*.

γ') τὸ ε μετὰ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι ε+ω=ω, ε+η=η, ε+ει=ει κτλ.) : (ποιέω) *ποιῶ*, (ποιέετε) *ποιῆτε*, (ποιέετε) *ποιεῖς*, (ποιέουσιν) *ποιοῦσιν* κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς -όω, -ῶ ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ ο+ε ἢ ο+ο ἢ ο+ου εἰς ου : (δηλόετε) *δηλοῦτε*, (δηλόομεν) *δηλοῦμεν*, (δηλόουσιν) *δηλοῦσιν*.

β') τὸ ο+η ἢ ο+ω εἰς ω : (δηλόητε) *δηλῶτε*, (δηλόω) *δηλῶ*.

γ') τὸ ο+ει ἢ ο+η ἢ ο+οι εἰς οι : (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόει) *δηλοῖ*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ ο+ει συναιρεῖται εἰς ου (καὶ ὅχι εἰς οι), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι. (Βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι ἔχουν θέμα μετὰ χαράκτηρα η (καὶ ὅχι α) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -άω συννηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν η (ἢ η), ὅπου τὰ εἰς -άω ἔχουν ᾱ (ἢ α) :

(ζή-ω) *ζῶ*, *ζῆς*, *ζῆ*, *ζῶμεν*, *ζῆτε* κτλ.

(ἔζη-ον) *ἔζων*, *ἔζης*, *ἔζη*, *ἔζωμεν*, *ἔζητε* κτλ.

ζῆ, *ζήτω* κτλ.

ζῆν—*ζῶν*, *ζῶσα*, *ζῶν*.

(πεινή-ω) *πεινῶ*, *πεινῆς*, *πεινῆ*, *πεινῶμεν*, *πεινῆτε* κτλ.

(ἐπεινή-ον) ἐπεινων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπεινώμεν, ἐπεινήτε κτλ.
πεινήν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῇ, διψῶμεν, διψῆτε κτλ.

(ἐδίψη-ον) ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψῆτε κτλ.
διψῆν κτλ.

(χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῶμεθα, χρῆσθε κτλ.

(ἐχρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο, ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε κτλ.
χρῶ, χρήσθω κτλ.

χρήσθαι—χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῇ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Γὰρ εἰς -έω ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὥς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναίρουσιν μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτηριστῆρα ε ἀκο-
λουθεῖ ε ἢ ει τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω) πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἔ-πλε-ον) ἔπλεις, ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ.
πλεῖν κτλ.

(δέ-ομαι) δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἐ-δε-όμην) ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ.

δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὄχι ἔχω ἀνάγκην) συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἔδε-ον), ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. ῥιγῶ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα ω (καὶ ὄχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ἢ φ, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουσιν ου ἢ οι :

(ῥιγῶ) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ.—(ῥορίγω-ον) ῥορίγων, ῥορίγως κτλ.
(ῥιγω-οίην) ῥιγόην, ῥιγόης κτλ.—(ῥιγώειν) ῥιγῶν, (ῥιγώ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἑνεργ. ἐνεστώτος τῶν συνηρημένων ῥη-
μάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις
-οίην, -οίης, οίη, αἱ ὁποῖαι λέγονται ἂ τ τ ι κ α ἰ καταλήξεις :

(τιμασίην) τιμῶην (τιμαοίης) τιμῶης (τιμαοίη) τιμῶη

(καλεοίην) καλοίην (καλεοίης) καλοίης (καλεοίη) καλοίη

(δηλοοίην) δηλοίην (δηλοοίης) δηλοίης (δηλοοίη) δηλοίη.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 235. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιερέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἀλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἐκτείνεται, ἥτοι τὸ ἄ γίνεται η (ἢ ᾠ κατόπιν ε ἢ ι ἢ ρ), τὸ ε γίνεται ὡσαύτως η, τὸ ο γίνεται ω καὶ τὸ (ῖ ἢ) ὕ γίνεται (ῖ ἢ) ὠ:

τιμῶ (θ. τιμᾶ-) τιμή-σω, εἰμίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν,
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην,
τετίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

εἰῶ (θ. εἰᾶ-) εἰᾶ'-σω, εἰᾶ'-σα, εἰᾶ'-κα,
εἰᾶ'-σομαι, εἰᾶ'-θην,
εἰᾶ'-μαι

ἰῶμαι (θ. ἰᾶ) ἰᾶ'-σομαι, ἰᾶ'-σάμην, ἰᾶ'-θην.

θηρῶ (θ. θηρᾶ-) θηρᾶ'-σω, ἐθήρᾶ'-σα, τεθήρᾶ'-κα, ἐτεθηρᾶ'-κειν,
θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ'-σάμην,
θηρᾶ'-θήσομαι, ἐθηρᾶ'-θην,
τεθήρᾶ'-μαι, ἐτεθηρᾶ'-μην.

μηνύω (θ. μηνϋ-) μηνϋ'-σω, ἐμήνϋ-σα, μεμήνϋ-κα, ἐμεμηνϋ'-κειν,
μηνϋ'-σομαι, ἐμηνϋ'-σάμην,
μηνϋ'-θήσομαι, ἐμηνϋ'-θην,
μεμήνϋ-μαι, ἐμεμηνϋ'-μην.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. (Ἀκροάομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροᾶσάμην, ὅπως (θηρᾶομαι, θηρῶμαι) θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶσάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντολήκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους, πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος·

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ μ ἢ τ·

3) παρουσιάζουν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον·

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (θὰ=ἐπαινέσω)	(ἐπ-)ῆνε-σα (ἐπ-)ῆνε-θην	(ἐπ-)ῆνε-κα (ἐπ-)ῆνη-μαι
αἰρέ-ω, -ῶ (=συλλαμ- βάνω, κυριεύω, θ. αἶρε-, Fελ-)	αἰρή-σω	εἶλον	ῆρη-κα
αἰρούμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἶρή-σομαι	εἰλόμην	ῆρη-μαι
αἰρούμαι (=ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ῆρε-θην	ῆρη-μαι
δέ-ω, δῶ (=δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύ-ω (=βυθίζω)	δύ'-σω	ἔδυ-σσ	δέ-δύ-κα
δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	δύ'-σομαι	ἔδυν	δέ-δύ-μαι
θύ-ω (=θυσιάζω)	θύ'-σω	ἔθυ'-θην	τέ-θύ-κα
θύ-ομαι (=προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σομαι	ἔθυ-σάμην	τέ-θύ-μαι
θύ-ομαι (=θυσιάζομαι)	τύ-θήσομαι	ἔτυ'-θην SS ³ , 77)	
λύ-ω	λύ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λύ-κα
λύ-ομαι	λύ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λύ-μαι
χέω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέω	ἔχε-α	κέχυ-κα
χέομαι	χέ-ομαι	ἐχεάμην	κέχυ-μαι
	χυ-θήσομαι	ἐχ'-ύ-θην	
αἰδέ-ομαι (=ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἰδε-)	αἰδέ-σομαι	ῆδε-σάμην ῆδέ-σ-θην	ῆδε-σ-μαι
ἀνύ-ω ἢ ἀνύτω (=τε- λειώνω)	ἀνύ'-σω	ῆν-ύ-σα ῆνύ'-σθην	ῆνύ-κα ῆνύ-σ-μαι
γέλα-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελά'-σομαι (=θὰ γελάσω)	ἔγέλα'-σα	γεγέλα'-κα
σπάω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-)	γελᾶσ-θήσομαι σπᾶ-σω	ἐγελά'-σ-θην ἔσπᾶ-σα	γεγέλα'-σ-μαι ἔσπᾶ-κα
(σπά-ομαι, -ῶμαι,	σπᾶ'-σομαι	ἔσπᾶ-σάμην	ἔσπᾶ-σ-μαι
χαλά-ω, -ῶ (=χαλαρώνω)	σπᾶσ-θήσομαι χαλᾶ'-σω	ἔσπᾶ'-σ-θην	
τελέ-ω, -ῶ (=ἐκτελῶ)	τελῶ	ἐχάλα'-σα ἐχαλᾶ'-σ-θην	τετέλε-κα
τελέ-ομαι, -οῦμαι	τελε-σ-θήσομαι	ἐτέλε-σα ἐτελε-σάμην	τετέλε-σ-μαι
		ἐτελέ-σ-θην	

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι δρα-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρα-σα ἔδρα' -σ-θην ἔχω-σα ἔχω-σ-θην ἔχοι-σα ἔχοι-σάμην ἔχοι-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρα-κα δέδρα-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχοι-κα κέχοι-μαι
χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω μὲ χῶμα) χοί-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	χώ-σω χοί' -σω		
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάζω) κλεί-ω (ἢ κλήω)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω κλεί-σω	ἤκου-σα ἤκου-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκελεύ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἐκλεί-σ-θην ἔπαν-σα ἔπαν-σάμην ἔπαυ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἄκῃκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαν-κα πέπαν-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα
παύ-ω (θ. παυσ-, παν-) σει-ω πλέ-ω (θ. πλεν-, πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	παύ-σω παύ-σομαι παν-σ-θήσομαι σει-σω πλεύ-σομαι ἢ πλεν-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι		

Σημείωσις. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μετὰ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν καὶ ἀόριστοι ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα προήλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲ ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ εἰς ἓν. (Βλ. § 33, 3, Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων καλῶ καὶ τελῶ προήλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω. (Βλ. § 217, 1 Σημ.).

Ὁ ἔνσигμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων πλευσσοῦμαι, πνευσσοῦμαι τῶν ῥημάτων πλέω καὶ πνέω καλεῖται δ ω ρ ι κ ό ς.

3. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις:

1) Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὴρα φωνήεν: (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*.

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὴρα σύμφωνον: (ῥ. θ. δεικ-) *δείκ-νυ-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἵημι* καὶ *δίδωμι* κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν εἰς -μι ῥημάτων:

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ *ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν*. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν *ι* κατόπιν αὐτοῦ:

(ῥ. θ. δω-) *δί-δωμι*, (ῥ. θ. θη-, *θί-θημι*) *τί-θημι*, (ῥ. θ. στη-*σέ-στημι*) *ἔ-στημι*, (ῥ. θ. jη-, *jí-jημι*) *ἱ-ημι*. (Βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα *νυ*:

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεῦγ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σημείωσις. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτηριστὴρ σ ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενο *ν* τοῦ προσφύματος *νυ* καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -*ννυμι*: (ῥ. θ. κερασ-, κεράσ-*ννυμι*) *κερά-ννυμι*, (ῥ. θ. σβες-, σβέσ-*ννυμι*) *σβέ-ννυμι*. Πρβλ. *Πέλοπος νῆσος*—*Πελοπόννησος*.

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ῥ. στρώννυμι, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι *στρω-*. Τὸ (*ἀπ*)όλλυμι προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (*ἀπ*)όλνυμι. (Πρβλ. § 216, 2, Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι *ἰσχυρὸν* (*ἴστη-*, *δεικνύ-* κτλ.) καὶ *ἀσθενές* (*ἰσά-*, *δεικνύ-* κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα συμφωνολήκτου ρήματος εις -μι,
ἤτοι εις -νυμι (ἢ -ννυμι)

Ἑνεργητικὴ φωνή			Μέση φωνή
Ὅριστική	Ἑνεστώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δείκ-νῦ'-α-σι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δείκ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἔδεικ-νῦ-ν ἔδεικ-νῦ-ς ἔδεικ-νῦ ἔδεικ-νῦ-μεν ἔδεικ-νῦ-τε ἔδεικ-νῦ-σαν	ἔδεικ-νῦ'-μην ἔδεικ-νυ-σο ἔδεικ-νυ-το ἔδεικ-νῦ-μεθα ἔδεικ-νυ-σθε ἔδεικ-νυ-ντο
Ὑποτακτικὴ		δείκ-νύ-ω, δείκ-νύ-ης, δείκ-νύ-ῃ κτλ.	δείκ-νύ-ωμαι, δείκ-νύ-ῃ, δείκ-νύ-ηται κτλ.
Εὐκτικὴ		δείκ-νύ-οιμι, δείκ-νύ-οις, δείκ-νύ-οι κτλ.	δείκ-νυ-οίμην, δείκ-νύ-οιο, δείκ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτικὴ		δείκ-νῦ, δείκ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δείκ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δείκ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δείκ-νύ-σθων
Ἀπαρέμφατον		δείκ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι
Μετοχή		δείκ-νύ-ς δείκ-νύ-σα δείκ-νύ-ν (§ 134, 1, Σημ.)	δείκ-νύ-μενος δείκ-νυ-μένη δείκ-νύ-μενον
Μέλλων Ἀόριστος Παρακείμενος		δείξω ἔδειξα δέδειξα (§ 212, 2)	δείξομαι—δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην—ἔδειχ-θην δέδειγμαι

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ῥημάτων.

Α'. Ἑνεργητική φωνή.

1. Ἑνεστώδες καὶ Παρατατικὸς

(θ. ἰστη-, ἰσᾶ-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ἰη-, ἰε-) (θ. διδω-, διδο-)

Ὅρισις	Ἑνεστώδες	ἴ-στη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι	τί-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τί-θε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ἴ-η-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴασι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Παρατατικός	ἴ-στη-ν ἴστη-ς ἴστη ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἐ-τί-θην ἐτίθει-ς ἐτίθει ἐ-τί-θε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴ-η-ν ἴει-ς ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴεσαν	ἐ-δί-δουν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
Ὑποτακτική	ἰ-στώ ἰστῆς ἰστῇ ἰστώμεν ἰστῇτε ἰστώσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῇ τιθώμεν τιθῇτε τιθῶσι	ἰ-ῶ ἰῆς ἰῇ ἰώμεν ἰῇτε ἰῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδώμεν διδῶτε διδῶσι	
Ἐνδεκτική	ἰ-σταίη-ν ἰσταίη-ς ἰσταίη ἰσταίη-μεν, ἰσταῖ-μεν ἰσταίη-τε, ἰσταῖ-τε ἰσταίη-σαν, ἰσταῖ-εν	τι-θείη-ν τιθείη-ς τιθείη τιθείη-μεν, τιθεῖ-μεν τιθείη-τε, τιθεῖ-τε τιθείη-σαν, τιθεῖ-εν	ἰ-εῖη-ν ἰεῖη-ς ἰεῖη ἰεῖη-μεν, ἰεῖ-μεν ἰεῖη-τε ἰεῖ-τε ἰεῖη-σαν, ἰεῖ-εν,	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν διδοῖ-μεν διδοίη-τε, διδοῖ-τε διδοίη-σαν, διδοῖ-εν	
Προστακτική	ἴ-στη ἴστά-τω ἴστα-τε ἴστά-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ἴ-ει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων	
Ἀπαρ.	ἰ-σά'-ναι	τι-θέ-ναι	ἰ-έ-ναι	δι-δό-ναι	
Μετοχή	ἰ-στάς (ἰσάν-τος) ἰ-στά-σα (ἰσά-σης) ἰ-σάν (ἰσάντος)	τι-θεῖς (τιθέν-τος) τι-θεῖ-σα (τι-θείσης) τι-θέν (τιθέντος)	ἰ-εῖς (ιέντος) ἰ-εῖσα (ἰείσης) ἰ-έν (ιέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δοῦ-σα (δι-δούσης) δι-δόν (διδόντος)	

2. Ἀόριστος.

Ἀόριστος	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θη-μεν ἔ-θη-τε ἔ-θη-σαν	ἤ-κα ἤ-κας ἤ-κε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Υποτακτική	στῶ στῇς σῆ στῶμεν σῆτε σῶσι	θῶ θῇς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῇς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε, σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν, θεῖ-μεν θεί-ητε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	εἴη-ν εἴη-ς εἴη εἴη-μεν, εἶ-μεν εἴη-τε, εἶ-τε εἴη-αν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν, δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δὸ-ς δὸ-τω δὸ-τε δὸ-ντων
Ἀπαρ.	στήναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, στάντος στάσα, -σης σταν, στάντος	θείς, θέντος θεῖσα, -σης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἶσα, εἴσης έν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β'. Μέση φωνή.

1. Ένεστώς και Παρατατικός

Ό ρ ι σ τ ι κ ή	Ένεστώς	ἴ-σᾶ-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴσά-μεθα ἴστα-σθι ἴστα-νται	τί-θε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθι τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴέ-μεθα ἴε-σθι ἴε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθι δίδο-νται
	Παρατατικός	ἴσᾶ'-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἴσά-μεθα ἴστα-σθι ἴστα-ντο	ἔ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐπιθέ-μεθα ἐτίθε-σθι ἐτίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἴέ-μεθα ἴε-σθι ἴε-ντο	ἐ-δι-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθι ἐδίδο-ντο
Υποτακτική		ἴ-στῶμαι ἴσῃ ἴσῃται ἴσώμεθα ἴσῃσθι ἴσῶνται	τι-θῶμαι τιθῇ τιθῇται τιθώμεθα τιθῇσθι τιθῶνται	ἴ-ῶμαι ἴῃ ἴῃται ἴώμεθα ἴῃσθι ἴῶνται	δι-δῶμαι διδῷ διδῷται διδώμεθα διδῷσθι διδῶνται
Εὐκτική		ἴ-σταί-μην ἴσταῖ-ο ἴσταῖ-το ἴσταί-μεθα ἴσταῖ-σθι ἴσταῖ-ντο	τι-θεί-μην τιθ-εῖο τιθ-εῖτο τιθεί-μεθα τιθεῖ-σθι τιθεῖ-ντο	ἴ-εῖ-μην ἴεῖ-ο ἴεῖ-το ἴεῖ-μεθα ἴεῖ-σθι ἴεῖ-ντο	δι-δοί-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθι διδοῖ-ντο
Προστακτική		ἴ-σᾶ-σο ἴσά-σθω ἴστα-σθι ἴσά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθι τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἴέ-σθω ἴε-σθι ἴέ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθι διδό-σθων
Ἀπαρ.		ἴ-σᾶ-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Μετοχή		ἴ-στά-μενος ἴστα-μένη ἴστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέμενον	ἴ-έ-μενος ἴε-μένη ἴέ-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Ἀόριστος.

Ὅριστική		ἔ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἔ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἵ-μην εἵ-σο εἵ-το εἵ-μεθα εἵ-σθε εἵ-ντο	ἔ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἔ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῇ θῇται θώμεθα θῇσθε θῶνται	ῶμαι ῇ ῇται ῶμεθα ῇσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
Εὐκτική		θεί-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἵ-μην εἵ-ο εἵ-το εἵ-μεθα εἵ-σθε εἵ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖν-το
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἀπαρ.		θε-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θε-μένη θε-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις.

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφώ-
ρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνήεν,
αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ.
ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν, ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς κα-

ταλήξεις τῶν εἰς -ω ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικήν: *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἥτοι α') τὸ **η+η** εἰς **η** καὶ τὸ **η+η** εἰς **η**: (ιστή-ητε) *ιστήητε*, (τιθή-ης) *τιθήης*.

β') τὸ **η+ω** ἢ **ω+η** ἢ **ω+ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω+η** εἰς **φ**: (ιστή-ω) *ιστῶ*, (διδώ-ητε) *διδῶτε*, (διδώ-ω) *διδῶ*, (διδώ-η) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικήν τῶν φωνηεντόληκτων εἰς -μι ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων **ιη** ἢ **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἄσθενους) θέματος **α** ἢ **ε** ἢ **ο** εἰς **αι**, **ει**, **οι**: (ιστᾶ-ίην) *ισταί-ην*, (τιθε-ί-μεθα) *τιθέμεθα*, (διδω-ίη-ν) *διδόην*. (Πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς -σο τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' **εἴμην**: *ἐδείκνυσο—δείκνυσο, ἐτίθεσο—τίθεσο, ἔστασο, εἴσο* (ἀλλὰ *ισταῖο, ἔθου, δοῦ* κτλ., § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθηναι** καὶ **ἵναι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -έω): *τίθει, ἵει—ἐτίθεις, ἐτίθει—ἵεις, ἵει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος: *τιθεῖς* (=τίθης), *ιεῖς* (=ἵης).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς -οω): *εδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου—δίδου*.

§ 245. Ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ῥήμα **ἵστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (*ἔστην*), τὰ δὲ ῥήματα **τίθηναι, ἵναι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς: *ἔθηκα, ἐθέμην—ἦκα, εἴμην—ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἔχει κατάληξιν -θι: *σπῆ-θι*.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι **ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα**

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστ. κ. (Πρβλ. § 199).

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν -ς: *θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς*.

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. *θῶ, θῆς, θῆ κτλ.* — *τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ κτλ.*

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἐθέμην, εἵμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν). Πρβλ. *θῶμαι, θείμην κτλ., τι-θῶμαι, τι-θείμην κτλ.*

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως,

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος: *ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατά-θου, κατά-θεςθε*.

Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν: (*θοῦ*) *ἐν-θοῦ*, (*οὔ*, *ἀπὸ οὔ*) *ἀφοῦ* (τοῦ ὅ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφατόν καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ: (*ιστάναι*) *ἀφιστάναι*, (*τιθέναι*) *συντιθέναι*, (*δοῦναι*) *ἀποδοῦναι*, (*θέσθαι*) *μεταθέσθαι*, (*ιστὰς*) *συνιστὰς*, (*τιθεῖς*) *μετατιθεῖς*.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολόγητων εἰς -μι ῥημάτων **ἴσθημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι** σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολόγητων ἐν γένει ῥημάτων, ἤτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως. (Βλ. § 235 κ. ἐ.).

Ένεστώς	Μέλλον	Αόριστος	Παρακείμενος
ΐστημι (=στίνω ῥ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι ἐστήξω <i>τ.μ.</i>	ἔστη-σα ἔστη-σάμην (ἔστη-ν) ἔστα-θην	ἔστη-κα (=στέκομαι) εἰστή-κειν (=ἔστεκόμην)
τίθημι (=θέτω ῥ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι <i>τ.μ.</i>	(ἔθη-κα) ἔτε-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα, (ἢ τέθει-κα) τέθει-μαι κεῖμαι (=εἶμαι τοποθετημένος)
ἵημι (=ῥίπτω ῥ. θ. ῥή-, ῥε-) (§ 239, 1)	ῥή-σω ῥή-σομαι ῥε-θήσομαι <i>τ.μ.</i>	(ῥή-κα) εἵθην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (=δίδω ῥ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι <i>τ.μ.</i>	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστήκειν** ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος **ἔστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ὅριστ. *ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔστα-σι*. Ὑπερσ. *ἔστα-σαν*. Ἀπαρ. *ἔσταναι*. Μετχ. *ἔστώς, ἔστώσα, ἔστώς* (ἢ *ἔστός*, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἔνεργ. παρακείμενου, π.χ. τὸ γεγον-ός), γεν. *ἔστώτος, ἔστώσης, ἔστώτος*.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς -μι, συμφωνόληκτα, κλινόμενα εἰς τὸν ἔνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι**, ὑπάρχουν ἀρκετὰ, ὡς *κατ-άγγνυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγγνυμι, ζώννυμι, μείγγνυμι* κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς -μι ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς ἕξ, τὰ ὁποῖα κλίνονται κατὰ τὸ **ἵστημι—ἵσταμαι**.

Ἑνεστῶς Παρατατικὸς	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρα- κείμενος	
ὀ-νί-νη-μι (ὠφελῶ) ὠφέλουν ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνη-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (=γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλά-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλη-σάμην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλά-
πίμ-πρη-μι (=πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐπιμπράμην)	πρή-σω ἐπρή-σ-θην	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (=θανυμᾶζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σομαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ρ. θ. ἀγα-
δύ-να-μαι ἐδυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἢ ἐδυνά- σθην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (Βλ. § 188, 1)
ἐπί-στα-μαι (=γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στατο κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ. θ. ἐπι-στα- (Βλ. § 188, 6)

Ὅμοιως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπριάμην (=ἠγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτερα.

Υποτ.	δύνωμαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίσθηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι.

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστιν. (Βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτηριστῆρα

1) ᾱ ἢ η—ᾱ: ἀποδιδράσκω—ἀπέ-δρα-ν (θ. δρα-, δρα-), βαίνω—ἔβην-ν (θ. βη-, βᾱ-), φθάνω—ἔφθην-ν (θ. φθη-, φθᾱ-).

2) η—ε: ῥέω—ἔρρύ-ην (θ. ῥυη-, ῥυε-), χαίρω—ἐχάρεν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω—ο: ἀλίσκομαι—ἐάλω-ν (θ. Φάλω-, ἄλω-, ἄλο-), ῶ—ἐβίω-ν (θ. βιω-, βιο-), γινώσκω—ἔγνων-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) ϋ—ϋ: δύομαι—ἐδϋ-ν (θ. δϋ-, δϋ), φύομαι—ἔφϋ-ν (θ. φϋ-φϋ-).

Ἄ ό ρ ι σ τ ο ς β'

ἐφυν

Οριστική	(ἀπ-)ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβην ✓ ἔβης ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρ-ρύη-ν ἔρ-ρύη-ς ἔρ-ρύη ἔρ-ρύη-μεν ἔρ-ρύη-τε ἔρ-ρύη-σαν	ἔγνω-ν ✓ ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδου-ν ἔδου-ς ἔδου ἔδου-μεν ἔδου-τε ἔδου-σαν
Υποτακτική	δρῶ δράς δρά δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥυῶ (πρβ. θῶ) ῥυῆς ῥυῆ ῥυῶμεν κτλ.	γνωῶ (πρβ. δῶ) γνωῆς γνωῆ γνωῶμεν κτλ.	δύω (πρβ. δεικνύω) δύης δύη δύ-ωμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖμε-ν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ῥυεῖη-ν ῥυεῖη-ς ῥυεῖη ῥυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Προστακτική	δρά-θι δρά-τω δρά-τε δρά-ντων	βῆ-θι βῆ-τω βῆ-τε βά-ντων		γνω-θι γνώ-τω γνώ-τε γνό-ντων	δύ-θι δύ-τω δύ-τε δύ-ντων
Ἀπαρ.	δρά-ναι	βῆ-ναι	ῥυῆ-ναι	γνω-ναι	δύ-ναι
Μετοχή	δράς, δράντος δράσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος, βάσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυεῖς, ῥυέντος ῥυεῖσα, ῥυεΐσης ῥυέν, ῥυέντος	γνοῦς, γνόντος γνοῦσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προο-
 ἔτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

1. Φημι=λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ. Βλ. καὶ § 240).

Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φη-ς (ῆ φῆς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φάτω
φᾶ-μεν	ἔ-φα-μεν	φῶμεν	φαῖ-μεν	—
φα-τέ	ἔ-φα-τε	φῆτε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σιν	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φάν-των

Ἀπαρ. φάναι. Μετοχὴ φάσκων, φάσκουσα, φάσκον.

Μέλλων φήσω. Ἀόριστος ἔφησα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημι ὁ παρατατικὸς ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστον (=εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ φημι σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὄταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἀόριστος ἔφησα.

2. Εἶμι=θα πάω (ῥ. θ. εἰ, ἰ-).

Ὁ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς			
εἶ-μι	ῆ-α ἢ ῆ-ειν	ἴ-ω	ἴ-οιμι	—
εἶ	ῆ-εις ἢ ῆ-ειςθα	ἴ-ης	ἴ-οις	ἴ-θι
εἶ-σι	ῆ-ει	ἴ-η	ἴ-οι	ἴ-τω
ἴ-μεν	ῆ-μεν	ἴ-ωμεν	ἴ-οιμεν	—
ἴ-τε	ῆ-τε	ἴ-ητε	ἴ-οιτε	ἴ-τε
ἴ-ασιν	ῆ-σαν ἢ ῆ-εσαν	ἴ-ωσι	ἴ-οιεν	ἴ-όντων

Ἀπαρ. ἰ-έμαι. Μετοχὴ ἰὼν (ιόντος), ἰοῦσα (ιούσης), ἰὼν (ιόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημι καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπό-φημι, σύμφαθι—ἀπειμι, ἀπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς εἶμι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

β. **Οἶδα** = γνωρίζω, ἤξεύρω (ῥ. θ. *Φειδ-*, ἔξ οὗ *οἶδ-*, *ἴδ-*).

Ὅ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἐνεστῶς	Παρατατικὸς			
οἶ-δα	ἦδ-η ἦ ἦδαιν	εἰδῶ	εἰδείην	—
οἶ-σθα	ἦδησθα ἦ ἦδεις	εἰδῆς	εἰδείης	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἦδει ἦ ἦδαιν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἦδε-μεν ἦ ἦσμεν	εἰδῶμεν	εἰδείμεν	—
ἴσ-τε	ἦδε-τε ἦ ἦστε	εἰδῆτε	εἰδείτε	ἴσ-τε
ἴσασι	ἦδε-σαν ἦ ἦσαν	εἰδῶσι	εἰδείεν	ἴσ-των

Ἀπαρ. *εἰδ-έναι*. Μετοχή *εἰδ-ώς* (εἰδότης), *εἰδ-υῖα* (εἰδυῖας), *εἰδ-ός* (εἰδότης). Μέλλον *εἴσομαι* καὶ *εἰδήσω*.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ *οἶδα* ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: *σύνοιδα*, *σύνισθι*.

4. **Δέδοικα** ἢ **δέδια** = φοβοῦμαι (παρακείμενος, μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. *δείδω*) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. *θνήσκω*).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἑξῆς εὐχρηστικούς τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι:

α') Ὅριστ. *δέδι-α*, *δέδι-ας*, *δέδιε*, *δέδιμεν*, *δέδι-τε*, *δεδιά-σι*. Ὑπερσ. *ἐδέδι-σαν*. Ἀπρφ. *δεδι-έναι*. Μετχ. *δεδι-ώς* (δεδιότης), *δεδι-υῖα* (δεδιυῖας), *δεδι-ός* (δεδιότης).

β') Ὅριστ. *τέθνα-μεν*, *τέθνα-τε*, *τεθνᾶσι*. Ὑπερσ. *ἐτέθνα-σαν*. Ἀπρφ. *τεθνά-ναι*. Μετχ. *τεθνεώς* (γεν. τεθνεώτος), *τεθνε-ῶσα* (γεν. τεθνεώσης), *τεθνε-ώς* ἢ *τεθνεός* γεν. (τεθνεώτος). Πρβλ. § 250.

5. **Ἔοικα** = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ῥ. θ. *Φεικ-*, ἔξ οὗ *οἶκ-*, *ἔοικ-*. Βλ. § 188, δ, Σημ.).

Ὅριστ. *ἔοικ-α*, *ἔοικ-ας*, *ἔοικ-ε*, *ἔοικ-αμεν* κτλ. Ὑπερσ. *ἐφίκ-ειν*, *ἐφίκ-εις*, *ἐφίκ-ει* κτλ. Ἀπρφ. *εἰκ-έναι*. Μετοχή *εἰκ-ώς* (εἰκότης), *εἰκ-υῖα* (εἰκυῖας), *εἰκ-ός* (εἰκότης).

6. **Κεῖμαι**=κείτομαι, εἶμαι βαλμένος. (Βλ. § 249).

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἔ-κει-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεῖ-μενος κει-μένη κεῖ-μενον
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεῖ-σθω	
κεῖ-μεθα	ἔ-κει-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-σῃ, κεί-σεται κτλ.

Σημειώσεις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: κατάκεισο, ἀλλὰ κατακεῖσθαι.

7. **Κάθ-ημαι** (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κάθ-η-μαι	ἔ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθ-η-σαι	ἔ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθή-μενος καθη-μένη καθή-μενον
κάθ-η-ται	ἔ-κάθη-το	καθῆ-σθω	
καθή-μεθα	ἔ-καθή-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συννηρημένος) καθεδοῦμαι (ἐκ τοῦ ῥ. κατέζομαι).

8. **Χρῆ**=ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

Ὅριστ. ἐνεστ. *χρή.* Παρατ. *χρῆν ἢ ἐχρῆν.* Ὑποτ. *χρῆ.* Εὐκτ. *χρείη.*
Ἀποφ. *χρῆναι.* Μετχ. (τὸ) *χρεών.* (Βλ. § 104, 6, α').

Σημειώσεις. Τὸ *χρή* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (=χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρή ἦν*—*χρή ἦ*—*χρή εἶη*—*χρή εἶναι*—*χρή ὄν.* (Βλ. § 32, 4).

Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστον ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) *δοκῶ* (=φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) *ἐδόκουν*, μέλλ. *δόξω*, ἄορ. *ἔδοξα*, παθ. *πρξμ. δέ-δοκ-ται* ὑπερσ. *ἐδέ-δοκ-το*.

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ **νεμε-**. *Νέμ-ω* (=μοιράζω, βόσκω), παρατ. *ἔνεμ-ον*, μέλλ. *νεμ-ῶ*, (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἄορ. *ἔνειμα*, παρακμ. *νενέμ-η-κα* — *νέμ-ομαι*, παρατ. *ἐνεμόμην*, μέσ. μέλλ. *νεμοῦμαι* (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἄορ. *ἐνειμάμην*, παθ. ἄορ. *ἐνεμ-ή-θην*, παρακμ. *νενέμ-η-μαι* (βλ. § 235).

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ **βουλε-**. *Βούλομαι* (=θέλω), παρατ. *ἐβουλ-λόμην*, μέσ. μέλλ. *βουλ-ή-σομαι*, παθ. ἄορ. *ἐβουλ-ή-θην*, παρακμ. *βεβούλ-η-μαι*. (βλ. § 188, 1).

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ρ. θ. γνω-, ἐξ οὗ **γι-γνω-σκ**. *Γιγνώσκ-ω* (=γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. *ἐγίγνωσκ-ον*, μέσ. μέλλ. *γνώ-σομαι*, ἄορ. β' *ἔγνων* (§ 252), παρακμ. *ἔγνων-κα*, ὑπερσ. *ἐγνώ-κειν* — *γινώσκομαι*, παρατ. *ἐγινγνωσκόμην*, παθ. μέλλ. *γνω-σ-θήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἐγνώ-σ-θην*, παρακμ. *ἔγνων-σ-μαι*, ὑπερσ. *ἐγνώ-σ-μην*.

β') ῥ. θ. εὔρ-, ἐξ οὗ **εὔρ-ισκ-, εὔρε-**. *Εὐρίσκ-ω*, παρατ. *ἠῦρισκ-ον*, μέλλ. *εὔρ-ή-σω*, ἄορ. β' *ἠῦρον*, παρακμ. *ἠῦρ-η-κα* — *εὐρίσκ-ομαι*, παρατ. *ἠῦρισκ-όμην*, μέσ. μέλλ. *εὔρ-ή-σομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἠῦρ-όμην*, παθ. μέλλ. *εὔρ-εθ-ή-σομαι*, παθ. ἄορ. *ἠῦρ-έ-θην*, παρακμ. *ἠῦρ-η-μαι*, ὑπερσ. *ἠῦρ-ή-μην*.

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ **(μι-μνη-ισκ) μιμνησκ-**. *Ἀνα-μιμνή-σκω* (=ἐνθυμίζω), παρατ. *ἀν-εμίμνησκ-ον*, μέλλ. *ἀνα-μνή-σω*, ἄορ. *ἀνέμνη-σα* — *ἀνα-μιμνήσκ-ομαι*, παρατ. *ἀν-εμιμνησκ-όμην*, παθ. μέλλ. *(ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἀν-εμνή-σ-θην*, παρακμ. *μέμνη-μαι*, ὑπερσ. *ἐμε-μνή-μην*, τετελ. μέλλ. *με-μνή-σομαι*.

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν**: ῥ. θ. *καμ*, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. *Κάμν-ω*

(=κοπιᾶζω, κουράζομαι), παρατ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἀόριστος β' ἔκαμ-ον, παρακμ. κέ-κμη-κα·

β') μετὸ πρόσφυμα **αν** (πολλάκις συγχρόνως μετὰ ἐν **ν** πρὸ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ): ῥ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. *Βλαστάν-ω*, παρατ. ἐβλάσταν-ον, ἀόρ. β'. ἔ-βλαστ-ον, ὑπερσ. ἐβλάστ-ή-κειν· ῥ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. *Μανθάν-ω*, παρατ. ἐ-μαν-θασ-ον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-μαθ-ον, παρακμ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν—μανθάν-ομαι·

γ') μετὸ πρόσφυμα **νε**: ῥ. θ. ἰκ-, ἐκ τούτου δὲ **ἰκνε**. (Ἀφ-ικνε-ομαι) *ἀφ-ικνεοῦμαι* (=φθάνω), παρατ. (ἀφ-ικ-νε-όμην) *ἀφ-ικνούμην*, μέσ. μέλλ. ἀφίξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφ-ικ-όμην, παρακ. ἀφ-ἴγ-μαι, ὑπερσυντ. ἀφ-ίγ-μην·

δ') μετὸ πρόσφυμα **νι** ἢ **νυ** (μετὰ θέσιν τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ** τούτου πρὸ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ θέματος· πρβλ. § 35): ῥ. θ. βη-, βα-, ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαιν-**. *Βαίν-ω* (=βαδίζω), παρατ. ἔ-βαινον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-βην (§ 252), παρακμ. βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἔβε-βή-κειν—βαίν-ομαι, παθ. ἀόρ. (παρ)εβάρηθην, παρακ. βέ-βα-μαι· ῥ. θ. ἔλα-, ἐκ τούτου δὲ **ἐλα-νυ-** καὶ ἐκ τούτου **ἐλαυν-**. *Ἐλαύν-ω*, παρατ. ἤλαιν-ον, μέλλ. (συννηρημένος) ἐλῶ, (ἐλᾶς, ἐλᾶ κτλ. ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. ἤλα-σα, παρακ. ἐλήλα-κα—ἐλαύν-ομαι, παρακ. ἐλήλα-μαι, ὑπερσ. ἐληλά-μην. (Βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῇ κατὰ τὴν σημασίαν· π. χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἡγόρευ-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρῶ, ἀόρ. ἡγόρευ-σα καὶ (ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ-) εἶπον, παρακ. (ἀν, συν-, ἀπ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν—ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἡγορευ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ὀρήθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην· θ. ἀγορευ-, ἐρε-, ῥε-, εἶπ-).

§ 255. Β') Πολλῶν ὀνημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικά ὀνήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μετὰ σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου·

ἵστημι—ἔστη-ν (ἐστάθην, ἐσταμάτησα), *ἔστηκα* (=στέκομαι)·

φύω—ἔφυν (ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφυκα* (εἶμαι ἐκ φύσεως)·

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος: ἄδω= ἄσομαι (=θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (θὰ ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου: ἀπαλλάττω—ἀπαλλαγῆσομαι (=θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτὸν μου), ἀπηλλάγην (=ἀπῆλλαξα τὸν ἑαυτὸν μου), ἀνιῶ-ἡνιάθην (=ἐλύπησα τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ. ἐ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Ἀποθετικά ῥήματα.

§ 256. Ἀποθετικά* ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν μόνον τὴν μέσιν φωνὴν (§ 173): δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: ἀσπάσσομαι—ἡσπασάμην (=ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι—ἡσθόμην (=ἐκατάλαβα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: βούλομαι—ἐβονλήθην (=ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι—ἐπεμελήθην (=ἐφρόντισα). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν παθητικοῦ: αἰτιῶμαι, ἡτiasάμην (=κατηγόρησα), ἡτιάθην (=κατηγορήθην)—ιδῶμαι, ιασάμην (=ἐθεράπευσα), ιάθην (=ἐθεραπεύθην). Ταῦτα λέγονται ἀποθετικά μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικά ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῇ καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα: ἐνθάδε (=ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα: νῦν (=τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα: ὥδε, οὕτω (=ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα: ἄγαν, λίαν (=πολύ), ἅπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἁρνητικὰ** ἐπιρρήματα: ναί, μάλιστα, δή, ᾄστα—οὐ, μή— ἄρα, μὲν (=μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων: δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, προῖκα (=δωρεάν)—ἄγε, ἴθι, φέρε (=ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἁρχῇθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρροηματικῶν σχέσεων, ἀλλὰ μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει: **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω—μέχρι** τοῦ θέρους.

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύρια** καὶ εἶναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, πρό, πρὸς, σὺν—ἀνά, διά, κατά, μετὰ, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ. (Βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9: α') ἄχρ, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλην, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὥς, νή, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέοιν λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: *Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω ὅτι εὐδοκιμεῖς.*

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: *τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.*
- 2) **διαξεντικοί**: *ἢ, ἥτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐάντε—ἐάντε, ἄντε—ἄντε, ἥντε—ἥντε.*
- 3) **ἀντιθετικοί**: *μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μὴν, ἀλλὰ μὴν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μὴν.*
- 4) **αἰτιολογικοί**: *γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή.*
- 5) **τελικοί**: *ἵνα, ὅπως, ὥς.*
- 6) **συμπερασματικοί**: *ἄρα, δὴ, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὐκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε.*
- 7) **χρονικοί**: *ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἡγίκα, πρίν.*
- 8) **εἰδικοί**: *ὅτι, ὥς.*
- 9) **ὑποθετικοί**: *εἰ, ἐάν, ἄν, ἥν.*

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὥς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: *ᾄ-ᾄ-ᾄ.*
- 2) **θαυμαστικά**: *ᾄ, ὦ, βαβαί, παπαῖ!*
- 3) **θειαστικά** (ἥτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): *εἰοῖ.*
- 4) **σχετλιαστικά** (ἥτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν): *παπαῖ, οὐαί, οἷμοι, φεῦ, ἰώ, ἰού!*
- 5) **κλητικόν**: *ῶ. (Βλ. § 42, Σημ.).*

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

✓ § 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω*, *γραφ-εύς*, *γραφ-ή*, *γραμ-μή*, *γράμ-μα*, *γραμματ-εύς*, *γραμματεύ-ω*—(βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης*—(πρῶτος, ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξεις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ῥίζαν, ἥτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῇ** λέξις: (θ. γραφ-) *γράφ-ω*, (θ. πολι-) *πόλι-ς*.

2) Λέξεις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **μίαν** ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος λέγεται **παράγωγος**: (φύσι-ς) *φυσι-κό-ς*, (ιδά-ομαι, ἰῶμαι) *ἰα-τρό-ς*.

3) Λέξεις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος**: (ναῦ-ς, πῆγ-νυμι) *ναυ-πηγ-ός*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

✓ Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλι-ς*, (ἐκ ταύτης) *πολί-της*, (ἐκ ταύτης) *πολιτ-κός* καὶ *πολιτ-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευμα*.

✓ § 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις. Πρβλ. (πόλι-ς) *πολί-της*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

✓ * Ἔτυμος=ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὗρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουσιν ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἑ.). Πρβλ. *ώρα* (θ. ὦρα-), *ώραϊος* (ἐκ τοῦ ὦρά-ιος), ἀλλὰ *ὥρ-μος* — *τέλος* (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), *τέλειος* (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ *τελ-ικὸς* — *φρῆν* (θ. φρην-, φρεν-), *φρον-έω*.

2) Αἱ πλεῖστοι παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. *βασιλεῦ-ς* — *βασιλεύ-ω*, *ιδιωτ-ης* — *ιδιωτ-εύω*, *πίναξ* (πίνακ-ος) — *πινακ-ίς* (*πινακ-ίδ-ος*) *πινακ-ίδ-ιον*.

1. Παράγωγα ῥήματα.

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων).

✓ § 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουσιν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον *εἶναι* ἢ *γίνεται* ἢ *ἔχει* ἢ *παρέχει* ἢ *ποιεῖ* ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι *-ῖω* : *τιμῆ* (θ. τιμα-, τιμ-άῖω), *τιμᾶω* -ὦ· *ἀνία* (θ. ἀνια-, ἀνιά-ῖω), *ἀνιάω* -ὦ· *ὀφθαλμία* (ὀφθαλμιά-ῖω), *ὀφθαλμιάω* -ὦ· *πόνος* (θ. πονε-, πονέ-ῖω) *πονέω* -ὦ, *δοῦλος* (θ. δουλ-ο-, δουλ-ό-ῖω), *δουλ-όω* -ὦ, *βασιλεύς* (βασιεύ-ῖω), *βασι-λέω*· *φυλάξ* (φυλάκ-ῖω) *φυλάσσω*· *παῖς* (παῖδ-ῖω), *παῖζω*· *ἐλπὶς* (ἐλπιδ-ῖω), *ἐλπίζω*· *μέλας* (μελάν-ῖω), *μελαίνω*· *καθαρός* (καθάρ-ῖω), *καθαίρω*. (Βλ. § 33 κ. ἑ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προήλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις *-άω*, *-ιάω*, *-έω*, *-όω*, *-εύω*, *-ζω*, *-άζω*, *-ίζω*, *-νω*, *-αίνω*, *-ύνω*, *-αίρω* κτλ.: *σφοῖγος* — *σφοιγά-ω* -ὦ (=ἔχω σφοῖγος), *ἐρυνθρός* — *ἐρυνθρ-ιάω* -ὦ (=γίνομαι ἐρυνθρός), *εὐδαίμων* — *εὐδαιμον-έω* -ὦ (=εἶμαι εὐδαίμων), *πλήρης* — *πληρ-όω* -ὦ (=ποιῶ πλήρης), *δοῦλος* — *δουλ-εύω* (=εἶμαι δοῦλος), *δόξα* — *δοξά-ζω* (=παρέχω δόξαν),

ἡσυχος—ἡσυχ-άζω, φενάκη—φενακ-ίζω, ὕστερος—ὕστερ-ίζω, ἡδύς—ἡδύ-νω, —ἐγὴς—εὐγ-αίνω, χαλεπός—χαλεπ-αίνω, λαμπρός—λαμπρ-ύνω μέγας—μεγαλ-ύνω, μῆκος—μηκ-ύνω, μέγας—μεγ-αίρω κτλ. (Βλ. § 264, 2).

Σημείωσις 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἐθνικά ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μετὰ τὴν κατάληξιν -άζω, ἢ συνηθέστερον -ίζω, σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός—βοιωτιάω (=μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος—φιλιππίζω (=ἀκολουθῶ τὰ πολιτικά φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πύθκος—πυθηκίζω. (Πρβλ. παπαγάλος—παπαγαλίζω=μιμῶ σὰν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μετὰ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ιάω σημαίνουν συνήθως ἢ ἐφесιν, ἥτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: θάνατος—θανατάω (=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός—στρατηγιάω, λίθος—λιθιάω (=πάσχω ἀπὸ λιθιάσιν), σπλῆν—σπληνιάω.

β') Ἐκ ῥημάτων.

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἥτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀρχίζει νὰ κάμνῃ ἢ νὰ πάσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -σκω: γηράω—ῶ—γηρά-σκω, ἡβάω—ῶ—ἡβάσκω (=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἥτοι σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (θαμά, ἥτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθης κατάληξις αὐτῶν εἶναι -άζω, -ίζω, -ύζω: στένω—στεν-άζω, αἰτῶ—αἰτ-ίζω (=αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρπω—ἐρπ-ύζω.

3) **ἐφρετικά**, ἥτοι σημαίνουν ἐφесιν, δηλαδή σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιάω ἢ -εῖω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω—(κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω—ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυρανν-εῖω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἥτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2. Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ ποιεῖ ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω): δίχα—διχάζω, ἀλαλά—ἀλαλάζω, ἐγγὺς—ἐγγί-ζω, ἐλελεῦ—ἐλελ-ίζω, γρῦ—γρύ-ζω. (Ποβλ. νῦν: γαῦ γαῦ—γαυγίζω, τσάκ—τσακίζω).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά.

α') Ἐκ ῥημάτων.

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -εὺς, -ός, -της, -τῆρ, -τωρ (θηλυκὰ τῶν εἰς -της, -τηρ, -τωρ σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις -τις, -τειρα, -τρια, -τρίς): γράφω—γραφ-εὺς, νέμω—νομ-εὺς, πέμπω—πομπός, τρέφω—τρο-φός, ποιέω—ποιη-τής (ποιή-τρια), πρόφημι—προφή-της (προφῆ-τις), αὐλέω—αὐλη-τής (αὐλη-τρίς), καλέω—κλη-τήρ, σώζω—σω-τήρ (σώ-τειρα), συλλαμβάνω—συλ-λήπ-τωρ (συλ-λήπ-τρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς -τήρ, τὰ ὅποια δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς -τήρ δηλοῦν τὸ ὄργανον: ζών-νυμι—ζωσ-τήρ, καίω—καν-τήρ, πίπτω (ἢ πίζω)—πιπ-τήρ κτλ.

2) τὴν ἐνέργειαν. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -α, -η, -ος (γεν. -ου), -ία (εἰα), -μός, -σις, -σία: φθείρω (φ. φθερ-)—φθορ-ά, τρέπω—τροπ-ή, ἀμείβω—ἀμοιβ-ή, λέγω—λόγ-ος, μαίνομαι, (φ. μαν-)—μαν-ία, βασιλεύω—βασιλεία, κολακεύω—κολακεία, ὀδύρομαι—ὀδυρ-μός, λύω—λύ-σις, πράττω—(πράγ-σις), πράξις, θύω—θυ-σία.

3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -μα, -μή, -ος (γεν. -ους): ποιέω—ποίη-μα, γράφω—γράμ-μα, γραμ-μή, γινώ-σκω—γνώ-μη, ψεύδομαι—ψεύδος.

4) τὸ ὄργανον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -τρον, -θρον: ἄρῶ—ῶ—ἄρο-τρον, πλήττω (φ. πληγ-)—πλήκ-τρον, κλείω—κλει-θρον.

5) τὸν τόπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι -τήριον, -τρον, -θρον: βουλευομαι—βουλευ-τήριον, δικάζω (φ. δικαδ-)—δικασ-τήριον, θεάομαι, -ῶμαι—θέα-τρον, βαίνω (φ. βα-)—βά-θρον.

Σημείωσις. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς -εὺς: σφάττω—σφαγεὺς (=τὸ ξίφος), τεμνω—τομεὺς (=στυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: *λύω - τὰ λύτρα, διδάσκω - τὰ δίδακτρα, τρέφω* (θ. *τρέφω*)—*τὰ θρόπρα* (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων.

✓ § 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἔξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιά, -ιά, (εἰᾶ, -οἰᾶ), -ος** (γεν. **-ους**)—**-σύνη, -οσύνη -της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-της** (γεν. **-τῆτος**): *σοφός—σοφ-ιά, κακός—κακ-ιά, ἀληθής* (θ. *ἀληθεσ-*, *ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια*)—*ἀλήθεια, εὔνους* (εὔνο-ια)—*εὔνοια, εὐρύς—εὐ-ρ-ος, δίκαιος—δικαιο-σύνη, σώφρων-σωφρ-οσύνη, κέρδος-κερδ-οσύνη, ἰερός-ιερ-ωσύνη, ταχύς—ταχύ-της* (ταχύτης) ἢ *ταχυτής* (ταχυ-τῆτος).

— Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων βοηθὸς καὶ ἐνεργὸς εἶναι **βοήθεια, ἐνέργεια** (ὅπως **ἀλήθεια**). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθὲς παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι **ἀμαθία** (ὅπως **σοφία**).

Τῶν δὲ ἐπιθέτων **ἀγαθός, καλός, ῥάδιος** οὐσιαστικά εἶναι ἡ **ἀρετή, ἡ καλλονὴ** ἢ τὸ **κάλλος, ἡ ῥεστώνη** (πρβλ. ὑπερθ. **ῥάστος**, § 141).

— Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: *αἷτος* (αἰτία)—ἢ *αἰτία, ἄξιος* (ἄξια)—ἢ *ἄξια, ἀνδρεῖος* (ἀνδρεία)—ἢ *ἀνδρεία, ἐχθρός* (ἐχθρά)—ἢ *ἐχθρα*. Πρβλ. νῦν: *θερμός, θερμὴ—ἢ θερμή, ζεστός, ζεστή—ἢ ζέστη*.

Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ τὰς μετοχὰς διὰ καταβίβασμόν τοῦ τόνου: (ἀκούμαι) *ἀκούμενος—Ἀκουμένος*, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) *δεξαμένη—δεξαμένη*.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν.

✓ § 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἔξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἥτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-ια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης**: *ἵππος—ἵπ-εὺς, ἱερὸν—ιερ-εὺς* (ἱερ-ια), *δῆμος—δημό-της, πόλις—πολί-της* (πολί-τις), *φυλὴ—φυλ-έτης, ὅπλον—ὅπλ-ίτης, θίασος—θιασ-ώτης, στρατιὰ—στρατι-ώτης*. (Πρβλ. § 268, 1).

2) **ὑποκοριστικά**, ἥτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον ὡς **μικρόν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε

χάριν θωπείας ἢ σκόρματος ἢ καταφρονήσεως. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άριον, -ιον, -ίδιον, -ις** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον**: *παῖς—παιδ-άριον, ῥάξ—ῥνάκ-ιον, θυγάτηρ—θυγάτρ-ιον, πίναξ—πινάκ-ιον, πινακίς—πινακίδ-ιον, ξίφος—ξίφ-ίδιον, πύλη—πυλ-ίς, νεανίας—νεαν-ίσκος, οἶκος—οἰκ-ίσκος, παῖς—παιδ-ίσκη, νέφος—νεφ-ύδριον, δένδρον—δενδρ-ύλλιον*. (Πρβλ. νῦν: παιδ-άκι, ἀνθρῶπ-άκος, πορτ-οὔλλα κτλ.).

Σημείωσις. Εἰς μερικά ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος: *βιβλίον* (=βίβλος), *θηρίον* (=θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἥτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἔκεινο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων**: *μέτωπον—μετωπ-ίας, γαστήρ—γαστρ-ων, χεῖλος—χείλ-ων*. (Πρβλ. νῦν: κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς κτλ.).

4) **τοπικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἡ δοῦν ἔκεινο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον**: *στρατηγός—στρατήγ-ιον* (νῦν: στρατηγ-εῖον), *ἔμπορος—ἐμπόρ-ιον* (=ἐμπορικὸς λιμὴν), *χαλκεὺς* (χαλκέως, χαλκέ-ιον) —*χαλκ-εῖον, ἱατρὸς—ιατρ-εῖον, διδάσκαλος—διδασκαλ-εῖον* (=οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) **περιεκτικά**, ἥτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἔξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά**: *ἐλαία—ἐλαι-ών, ὄρις—ὀριθ-ών, μύρμηξ—μυρμηκ-ιά, ὁδός—ῥοδ-ών καὶ ῥοδ-ωνιά*. Οὕτω καὶ *στρατός—στρατ-ιά*.

6) **πατρωνυμικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἔκεινου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης, (-εΐδης, -οΐδης), -ίων** (θηλ. **-άς, γεν. -άδος, -ίς, γεν. -ίδος**): *Βούτης—Βουτιά-δης, Βορέας—Βορεάδης, Ἀσκληπιός—Ἀσκληπιάδης, Πέλοψ—Πελοπ-ίδης, Ἀτρεΐδης—Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς—Ἡρακλείδης, Αἰνῶ—Αἰντοΐδης, Κρόνος—Κρον-ίων, Θέστιος—Θεστι-άς* (Θεστιάδος), *Δαναός—Δανα-ΐς* (Δαναΐδος). (Πρβλ. νῦν κατὰ λέξιν **-πουλλός, -πουλλο**, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδους**,

-ιδῆ: ἀνεπι-αδοῦς (υἱὸς ἀνεπιου ἢ ἀνεπιᾶς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεπι-αδῆ—ἀδελφ-ιδούς, ἀδελφ-ιδῆ (=κόρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς).

7) **γονεωνυμικά**, ἥτοι σημαίνουν νεογνὸν ζῷον ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῷον εἶδους τινός. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **·ιδεύς**: ἀετός—ἀετ-ιδεύς, λύκος—λυκιδεύς, λαγώς—λαγιδεύς. Μερικῶν ὅμως ζῴων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὥς ἀμνός (=τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (=χοιρίδιον), ἔριφος (=κατσικάκι), μόσχος (=μοσχάρι), νεβρός (=ἐλαφάκι), νεοσσός (=πουλάκι), πῶλος (ἀλογάκι ἢ γαῖδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (=σκυλάκι), σκύμνος (=λεονταράκι).

8) **ἔθνικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (θηλ. **-ία**), **-εὺς** (θηλ. **-ίς**), **-νος**, **-ηνός**, **-ίνος**, **-της** (θηλ. **-τις**), **-άτης**, **-ιάτης**, **-ητης**, **-ίτης**, **-ώτης**: Κόρινθος—Κορίνθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα—Μεγαρεὺς (Μεγαρίς), Ἀσία—Ἀσια-νός, Λάμψακος—Λαμψακ-ηνός, Τάρας—Ταραντ-ίνος, Τεγέα—Τεγεά-της (Τεγεᾶτις), Γύθειον—Γυθε-άτης, Κρότων—Κροτων-ιάτης, Αἴγινα—Αἰγιν-ήτης, Ἴος—Ἰ-ήτης, Στάγिरα—Σταγир-ίτης, Σικελία—Σικελι-ώτης Λαύρειον—Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡπειρος—ἡπειρ-ώτης, νῆσος—νησ-ιώτης.

— **Σημείωσις 1.** Τῶν παραγωγικῶν κατάληξεων **-ιον**, **-ίδιον**, **-ιος**, **-ίδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῇται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναιρεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῇται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (θ. λέξε-) λεξειδῖον, βοῦς, (θ. βο-) βοῖδιον, Ἄτρενς (θ. Ἄτρε-) Ἀτρείδης, Λητώ (θ. Λητο-) Λητοίδης, Χίος (θ. Χι-, Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἀργος (θ. Ἀργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γραῖ-) γραφῖον, λαγώς (θ. λαγω-) λαγφῖδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

— **Σημείωσις 2.** Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερον τριτόκλιτα, μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς κατάληξεως **-ίδιον** ἀποβάλλεται ὃχι μόνον ὁ χαρακτὴρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** τὸ πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφῖδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφῖδιον, (ὄξος—ὄξειδιον=ξίδι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν καὶ λέξις—λεξειδῖον (ἐκτός τοῦ κανονικοῦ λεξειδῖον) κττ.

3. Παράγωγα ἐπίθετα.

α') Ἐκ ῥημάτων.

✓ § 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως ῥηματικὰ ἐπίθετα). Ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχή τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὃ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: *γράφω*—*γραπ-τός* (=γεγραμμένος), *μειγνυμι*—*μεικ-τός* (=μεμειγμένος), *ἀλίσκομαι*—*άλω-τός* (=ὁ δυνάμενος νὰ ἄλωθῃ), *βαίνω*—*βα-τός*, *ἄβα-τος* (=ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), *ἐπαινῶ*—*ἐπαινε-τός*, *θαυμά,ω*—*θαυμασ-τός* (=ἄξιος νὰ ἐπαινῇται—νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν, ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: *γράφω*—*γραπ-τέος* (=ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), *διαβαίνω*—*διαβα-τέος* (=ὅστις πρέπει νὰ διαβασθῇ). (Πρβλ. τὸ ἐνοίκιον προπληρωτέον· ἀφαιρετέος, πολλαπλασιαστέος, διαιρετέος κτλ.).

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός**. Ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος: *φεύγω* (θ. *φυγ-*)—*φυγ-άς* (=ὁ φεύγων), *μειγνυμι* (θ. *μιγ-*)—*μιγ-άς* (=ὁ μεμειγμένος), *ἰά-μιγ-ής*, (=ὁ μὴ μεμειγμένος), *λείπομαι*—*λοιπ-ός* (=ὁ ὑπολειπόμενος), *στίλβω*—*στιλπ-νός* (=ὁ στίλβων), *στέγω*—*στεγα-νός* (=ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), *λάμπω*—*λαμπ-ρός*, *θάλλω*—*θαλ-ερός*, *μιαίνω* (θ. *μιαν-*)—*μια-ρός*.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος**. Ταῦτα σημαίνουν ἱκανότητα ἢ ἐπιτηδεσιότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: *ἄρχω*—*ἀρχ-ικός* (=ἱκανὸς νὰ ἀρχῇ), *ἀμύνομαι*, —*ἀμυν-τικός* (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), *ἐρίζω* (θ. *ἐριδ-*)—*ἐρισ-τικός* (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), *ὠφελέω*—*ὠφέλ-ιμος*, *μάχομαι*—*μάχ-ιμος* (=ἱκανὸς νὰ μάχεται), *φρονῶ*—*φρον-ιμος*, *νοέω*—*ω*—*νοή-μων* (=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῇ), *ἐλεέω*—*ω*—*ἐλεήμων* (=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), *ἐπιλανθάνομαι* (θ. *ἐπιληθ-*)—*ἐπιλήσ-μων*, *σφίζω* (θ. *σω-*)—*σω-τήριος* (=ὁ ἱκανὸς νὰ σφίξῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων.

✓ § 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ ὀπαίνως ἐπιθέτων) παράγονται

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, ῥος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**). Ταῦτα σημαίνουν ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέση πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός—οὐράν—ιος, ἀγορά (ἀγορά—ιος) ἀγοράιος, κήπος κηπ—αῖος, χέρος—χερσ—αῖος, οἶκος (θ. οἶκε-, οἶκέ—ιος), οἰκέιος, ἵππος — ἵππ—ειος, βασιλεὺς (βασιλέ—ιος)—**βασιλείος** (=τοῦ βασιλέως), Κίμων—Κιμών—ειος, γέλως (θ. γελο[σ-], γελό—ιος)—**γελοῖος**, ἥρως—(ἡρώ—ιος) **ἡρῶος**, πάππος—παππ—ῶος, φύσις—φυσι—κός, πανήγυρις—πανηγυρι—κός, λίβυς—λιβυ—κός, θῆλυς—θηλυ—κός, Ἀθηναῖος—Ἀθηναῖ—κός, Ῥόδιος—Ῥοδι—ακός (τῶν Ῥοδίων).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ οὐχὶ εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παρῶγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων : Ὀμηρος—Ὀμήρ—ειος, Πυθαγόρας—Πυθαγόρ—ειος, ὄνος—ὄν—ειος, κύκνος—κύκν—ειος, βοῦς (βο—ός)—**βό—ειος** κτλ.

2) με τὰς καταλήξεις **-εος, (-οῦς), -ινος**. Ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος—(ἀργύρ—εος) ἀργυροῦς, χρυσός—χρυσ—οῦς, κύανος—(κυάν—εος) κυανοῦς, λίθος—λίθ—ινος.

3) με τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος**. Ταῦτα σημαίνουν τὸν κατέλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσις—καύσι—μος (=κατέλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις—χρήσι—μος, ἐδωδή—ἐδώδ—ιμος (φαγώσιμος), πένθος—πένθ—ιμος.

4) με τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**. Ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις—χαρί—εις (=πλήρης χάριτος), ἀστήρ—ἀστερ—όεις, ἰχθὺς—ἰχθυ—όεις, σκοτός (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ—νός)—σκοτεινός, φῶς—φωτ—εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-,)—δειλός, παχὺς—παχυ—λός, φειδῶ—φειδω—λός, ἀπάτη—ἀπατη—λός, ὕψος—ὕψηλός, δίψα—διψα—λέος, πύρρα—πυρρα—λέος, ἀνία—ἀνια—ρός, ἰσχύς—ἰσχυ—ρός, φθόνος—φθο—νε—ρός, λίπος—λιπ—αρός, σκιά—σκι—ερός, λύπη—λυπ—ηρός, ὄγκος—ὄγκ—ηρός, ἄνθος—ἀνθ—ηρός, ἀφρός—ἀφρ—ώδης (=πλήρης ἀφροῦ).

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκείνο, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὃ, τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα—γαλακτ—ώδης (=γαλακτο-ειδής), σφήξ, σφηκ—ώδης (=σφηκοειδής), παιδάριον—παιδαρι—ώδης (=ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**.

Ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον : *πῆχυς*—*πῆχυ-αῖος* (=ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), *στάδιον*—*σταδι-αῖος*, *πλέθρον*—*πλεθρ-ιαῖος*, *σπιθαμή*—*σπιθαμ-ιαῖος*, *ἔτος*—*ἐτ-ήσιος*, *ἡμέρα*—*ἡμερ-ινός*, *ἔαρ*—*εαρ-ινός*, *θερος*—*θερ-ινός*, *φθινόπωρον*—*φθινοπωρ-ινός*, *μεσημβρία*—*μεσημβρ-ινός*, *νύξ*—*νυκτ-ερινός*, *χειμών*—*χειμ-ερινός*.

γ' Ἐξ ἐπιρρημάτων.

273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός** : *πρόσθεν*, *πρόσθ-ιος*, *ὀπίσθεν*—*ὀπίσθ-ιος*, *ὄψις*—*ὄψ-ιος* καὶ *ὄψ-ιμος*, *πρῶ* ἢ *πρωῖ*—*πρώ-ιος* ἢ *πρῶος* καὶ *πρώ-ιμος*, *πέρυσσι*—*περυσ-ινός*, *χθές*—*χθες-ινός*. (Βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός** : *θάλην*—*θαλδ-αῖος*, *χύλην*—*χυδ-αῖος*, *καθόλου*—*καθολ-ικός*.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

✓ § 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι**, πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: *Πλαταιαὶ*—*Πλαται-ᾶσι* (ἐν Πλαταιαῖς), *Ἀθηῆναι*—*Ἀθήν-ησι*, *Μέγαρα*—*Μεγαρ-οῖ*, *οἶκος*—*οἶκ-οι*, *ἄλλος*—*ἄλλο-θι*, *αὐτός*—*αὐτό-θι*.

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν**, πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: *οἶκος*—*οἶκο-θεν* (=ἐκ τοῦ οἴκου), *ἄλλος*—*ἄλλο-θεν*, *ἐκεῖ*—*ἐκεῖ-θεν*, *ἄνω*—*ἄνω-θεν*, *πάντες*—*πάντο-θεν*, *ἀμφότεροι*—*ἀμφοτέρω-θεν*.

γ') **-δε, -ξε, -σε**, πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: *Μέγαρα*—*Μεγαρά-δε* (=εἰς τὰ Μέγαρα), *Ἀθηῆναι*—(*Ἀθήνας-δε*) *Ἀθήναξ*, *ἄλλος*—*ἄλλο-σε* (=εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς** : *δίκαιος*—*δικαί-ως*, *κακός*—*κακ-ῶς*, *βαρὺς*—*βαρὺς-ως*, *εὐγενής*—*εὐγεν-ῶς*, *ἄλλος*—*ἄλλ-ως*, *ὁμολογοῦμενος*—*ὁμολογου-μέν-ως*, *ἐσκεμμένος*—*ἐσκεμμέν-ως*.

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν** : *βαίνω* (θ. βα-)*—βά-δην*, *μείγ-νυμι*—*μίγ-δην*, *τρέχω*—*τροχ-άδην*, *ἄριστος*—*ἄριστ-ίνδην*, *ἀγγέλλω*—*ἀγγέλη-δόν*, *ταῦρος*—*ταυρ-ηδόν*.

γ') -ί, -εί, -τί: ἄμισθος—ἀμισθ-, ἐθέλων—ἐθελοντ-ί, πάνδημος—πανδημ-εί, ἐλληνίζω—ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω—ὀνομασ-τί.

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμιγ-ς) ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς)—ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικά επιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις -κίς, -άκίς: ἐπτά—ἐπτά-κίς, δέκα—δεκά-κίς, μύριοι—μυρι-άκίς, πολλοί—πολλ-άκίς, πόσος,—ποσ-άκίς. (Βλ. § 168).

4) Χρονικά επιρρήματα παράγονται με τὴν κατάληξιν -τε: ἄλλος—ἄλλο-τε, ἕκαστος—ἐκάστο-τε.

Β') Σ Υ Ν Θ Ε Σ Ι Σ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἣ ὁποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἣ ὁποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτέρον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς. Π. χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγὸς** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι α' συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πῆγνυμι** β' συνθετικόν· ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **κατάγω** ἡ λέξις **κατὰ** εἶναι α' συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἀκλιτὸν: **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὖ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλιτὸν ἢ δευτεροκλιτὸν ὀνόματος ὃ χαρακτηρῇ α ἢ ο τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρά-, φῶδῃ) **κιθαρ-φῶδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (α, ε, ο), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32, 6): (ἄ, ἀκέομαι) **ἀν-ήκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπ-ήκοος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόχος, ἄγω) **λογ-αγός**, (ἄρμα, ἐλαύνω) **ἀρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὐ-ώνυμος**.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, τότε διατηρεῖται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, καὶ συνήθως συναρτῆται μετὰ τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ: (θεός, εἶδος, Φεῖδος) **θεο-ειδής**, (θύρα, ὄραω, Φοράω—θαρα-ορος) **θυρ-ωρός**, (κακός, ἔργον, Φέργον—κακό-εργος) **κακ-οὔργος**, (κλῆρος, ἔχω, σέχω—κληρό-οχος) **κληροῦχος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2): (αἰχμή, ἄλωτός, Φα-λίσκομαι) αἰχμάλωτος, (ἡνία, ἔχω, σέχω) ἡνίοχος, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) ἀγχίαλος, (ναῦς, ἄρχω) ναύαρχος, (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις ὄλεθρος καὶ ὄροφος ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει): δι-ώροφος, παν-ώλεθρία· ἀλλὰ χρῶς-όροφος, ψυχ-όλεθρος, ὕψ-όροφος (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρὸν). Πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν.

1. Κ λ ι τ ό ν.

α') Ὅνομα οὐσιαστικόν.

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον: (ἀγορά, θ. ἀγορα-) ἀγορα-νόμος, (σκιά, θ. σκια-) σκια-μαχῶ, (νίκη, θ. νικη-) νικη-φόρος, (δήμος, θ. δημο-) δημοκρατία, (λίθος, θ. λιθο-) λιθό-στρωτος, (βοῦς, θ. βου-) βου-κέφαλος, (ναῦς, θ. ναυ-) ναυ-μάχος, (τέλος, θ. τελεσ-) τελεσ-φόρος. (Βλ. § 46 κ. ἑ.). Ἄλλᾳ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς ο: (θ. ἡμερα-) ἡμερο-δόμος, (θ. ὕλη-) ὕλο-τόμος, (θ. ἄμαξα-) ἄμαξο-πηγός, (θ. παιδ-) παιδο-νόμος, (θ. ἰχθυ-) ἰχθυο-πώλης, (θ. κρεας-) κρεο-πώλης, (θ. ἀνθεσ-) ἀνθο-πώλης, (θ. ῥιν-) ριν-ό-κερως.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς η ἢ α: (θ. ἐλαφο-) ἐλαφο-βόλος, (θ. θανατο-) θανατη-φόρος, (θ. βιβλιο-) βιβλια-γράφος, (θ. λαμπαδ-) λαμπαδο-φόρος.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν εἰς -μα οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν ατ: (θ. ἄρματ-) ἄρματ-ηλάτης, (θ. αἵματ-) αἵματ-ο-σταγής, (θ. σωματ-) σωματ-ο-ειδής· ἀλλὰ σωμ-ασκῶ, αἵμ-ο-βαφής.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν ὀνομάτων γῆ, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι γη- ἢ γεω-, πυρ- ἢ πυρι- ἢ πυρο-, ὕδατο- ἢ ὕδρο- ἢ ὕδρ-.

γη-γενής, γεω-μέτρης, γεω-γράφος—πυρ-φόρος, πυρ-φλεγής, πυρ-ειδής—ὕδατο-ειδής, ὕδρο-πότης, ὕδρο-αγωγός.

β') Ἐπιθέτον.

278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἄξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακοσιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐπιθέτου καλὸς ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλί-μορφος**, **καλλί-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου πᾶς εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντο-πόρος**, **παν-σέληνος**).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρί-πους**, **τετρά-πηγς**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένουں ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἐπτά**, **ἐννέα**, **δέκα**): **πεντά-δραχμον**, **ἕξα-έτης**, **εἰκοσί-πηγς**, **εἰκοσά-πηγς**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ') Ρῆμα.

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ **μέλλοντος**).

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγων**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ρίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἐνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-κακος**, **ἀρχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ί-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ί-δικος**, **εὐρησ-ί-λογος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτηριστοῦ **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γῆνης**.

2. Ἀ κ λ ι τ ο ν .

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικά δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) ἐπιρρήματα. Ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικoὺς μετασχηματισμοὺς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: ἀεί-μνηστος, ἀγχί-νους, ἀνω-φερός, ἀρτι-μελής, εὐ-γενής, παλιν-φοδία, παλιν-ροια, χαμαί-ζηλος, ὕψι-πέτης — (ἀγχι) ἀγχέ-μαχος, (χαμαί) χαμ-ερπής, (ὀψέ) ὀψι-μαθής, (ἐνδον) ἐνδό-μυχος, (ὀπισθεν) ὀπισθό-δομος, ὀπισθο-φύλαξ.

2) αἱ κύριαι προθέσεις. Αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: εἰς-άγω (=ἄγω ἐντός), ἐπι-τίθημι (=θέτω ἐπάνω), συμ-μένω (=μένω μαζί).

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς ἀμφι-θάλασσος (=ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θάλασσαν), σύν-τροφος (=ὁ τρεφόμενός μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς ἀνά-λογος (=ὁ ἀνὰ λόγον), παρὰ-λογος (=ὁ παρὰ λόγον), ἐν-τιμος (=ὁ ἐν τιμῇ), ὑπερ-άνθρωπος (=ὁ ὑπὲρ ἀνθρώπων). Βλ. § 28 κ. ε. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) ἀχώριστα μόρια. Οὕτω καλοῦνται μερικά ἐπιρρηματικὰ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμένοι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικά (πρβλ. νῦν: ξε, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω. Ἀχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') τὸ στερητικὸν ἀ- καὶ τὸ στερητικὸν νη-, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄνευ ἢ ὅχι: ἀ-καρπος (=ἄνευ καρποῦ), ἄγνωστος (=ὅχι γνωστός), ἀτυχής (=ἄτυχος), νη-ποινεῖ (=ἀτιμωρητί), νηνεμία (=ἐλλειψὶς ἀνέμου), νωθός (ἐκ τοῦ νη-ὁδοῦς=ἄνευ ὁδόντων).

Τὸ στερητικὸν ἀ- πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται ἀν-: ἀν-άξιος, ἀν-εύθυνος. Ἀλλά: ἀ-ήττητος, ἀ-οπλος, ἀ-υπνος, ἀκων (ἐκ τοῦ ἀ-έκων), ἀργός (ἐκ τοῦ ἀ-εργός). Πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ δυσ-, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κακῶς ἢ τοῦ δύσκολος: δυσ-ώδης (=κακῶς ὄζων), δυσ-εῖδης (=ἔχων κακὴν μορφήν, ἄσχημος), δυσ-άλωτος (=δυσκόλως ἀλίσκόμενος).

γ') τὰ ἐπιτατικὰ μόρια -ά, -άρι, -έρι, -ξα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ πολὺ, πάρα πολὺ: ἀ-τενής (=λίαν τεταμένος), ἀ-χανής

(=λίαν χαίνων, πολὺν ἐκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (=λίαν ζηλωτός), ἐρί-τιμος (=πολύτιμος), ζά-πλουτος (=βαθύπλουτος).

δ') τὸ ἡμι- (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον ἡμισυς): ἡμί-θεος, ἡμι-τάλαντος.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α') Οὐσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὅταν ἔν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) ἀρμ-άμαξα, (ξίφος, μάχαιρα) ξιφο-μάχαιρα, (ἵππος, δρόμος) ἱππό-δρομος, (ἄμφι, θέατρον) ἀμφι-θέατρον, (ῥοπή, φύλαξ) ῥοπή-φύλαξ.

Σημείωσις. Εἰς μερικά τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς -ον ἢ -ιον: (πρό, θύρα) πρό-θυρον, (ἡμῖς, μέδιμνος) ἡμι-μέδιμνον, (ἡμῖς, ὀβολός) ἡμι-ωβόλιον (πρβλ. ἡμι-τάλαντον), (πρό, ἄστυ) προ-άστιον.

2) Ὅταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὅλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου): ἄ-υπνος, εὐ-ἀριθμος, πάν-δημος, ἄ-τοπος, εὐ-δαίμων, ἄ-χλτων, εὐ-χαρις, εἰς-ασπῖς, εὐ-παις, μακρό-χειρ.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ος, -ιος, -ης, -ων: (μηχανή) πολυ-μήχαν-ος, (σπονδή) ὁμό-σπονδ-ος, (σῶμα) ἀ-σώματ-ος, (αἷμα) ὁμ-αιμ-ος, (ἄνθρωπος) ἄν-ανδρ-ος, (θάλαττα) ἐπι-θαλάττ-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) ὁμο-πάτρ-ιος, ὁμο-μήτρ-ιος, ὁμο-γαστρ-ιος, (ἄλς) ἐν-άλ-ιος, (τέλος) εὐ-τελ-ής, (εἶδος) εὐ-ειδ-ής, (μέγεθος) ὑπερ-μεγέθ-ης, (φορὴν) ἄ-φρων, σῶ-φρων, (πρᾶγμα) πολυ-πράγμ-ων, (κτῆμα) ἀ-κτῆμ-ων.

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δευτέρα συνθετικὰ ἐπιθέτων μὲ α' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως ὁμός (=εἰς καὶ ὁ αὐτός) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ: ἀ-πάτωρ, ἀ-μήτωρ, προ-γαστωρ.

Ἡ λέξις γῆ ὥς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς -γεωσ ἢ -γαιος (ἢ -γαιος): *λεπτό-γεωσ, μεσό-γαιος*, (μεσό-γαιος).

Αἱ λέξεις ἀγορὰ καὶ ὄνομα ὥς β' συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς -ήγυρις, -ώνυμος: *παν-ήγυρις, ὁμ-ήγυρις—εὐ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος*.

β') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὥς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνω-στός) *ἄ-γνωστος*, (ἴσος) *ἄν-ισος*, (ποικίλος) *πολυποίκιλος*, (συνήθης) *ἀ-συνήθης*. (Πρβλ. νεοελλ. μον-ἀκριβοῦς, ῥοδο-κόκκινος).

γ') Ρῆμα.

§ 283. Λέξεις σύνθετος μὲ ρῆμα ὥς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι πάλιν ρῆμα, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, (γράφω) *ἀντιγράφω*, *ζω-γράφω*, (ἀκούω) *ὑπ-ακούω*, *ὑπ-ήκοος*.

1) Τὸ ρῆμα ὥς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται παρα-σύνθετον ρῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργεῖν πρόσωπον: *συγ-γράφω*, ἀλλὰ *ζωγραφ-έω -ῶ* (ἐκ τοῦ *ζωγράφος*)—*έξ-εργάζομαι*, *κατεργάζομαι*, ἀλλὰ *εὐεργετ-έω -ῶ* (ἐκ τοῦ *εὐεργέτης*).

Σημείωσις. Σύνθετα ρήματα ὥς τὰ τῆς νέας γλώσσας *βιοπαλαίω*, *χαρτοπαίζω*, *καλοτρώγω*, *κακογράφω* κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὥς *ἀμπελο-τέμνω*, *θρονο-κόπτω* κτλ.

2) Ὅταν μὲ ρῆμα ὥς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ρήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὥς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') -ς: (θηράω-) *θρνιθο-θήρα-ς*, (νικάω) *ὀλυμπιο-νίκη-ς*, (γινώσκω) *ἀγνώ-ς* (=ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ὠνέομαι) *τελ-ώ-νη-ς*, (πωλέω) *βιβλιο-πώλη-ς*, (θνήσκω, θ. θνή-) *ῥμι-θνή-ς*, (πλήττω, θ. πληγ-) *οἰστρο-πλήξ* (ἐκ τοῦ *οἰστροπλήγ-ς*).

β') -ης (γεν. -ου), -ος: (ἄρχω) *σχολ-άρχ-ης*, (πέτομαι) *ὑπι-πέτ-ης*, (γράφω) *ζω-γράφ-ος*, (πῆγ-νυμι) *ναν-πηγ-ός*.

γ') -ής, (γεν. -οῦς): (βλάπτω, θ. βλαβ-) *ἀ-βλαβ-ής*, (μανθάνω, θ. μαθ-) *εὐ-μαθ-ής*, (σέβομαι) *εὐ-σεβ-ής*, (πίπτω θ. πετ-) *προ-πετ-ής*.

δ') -της, -τωρ: (ἵστημι, θ. στα-) *ἐπι-στά-της*, (δίδωμι, θ. δο-) *προ-δότης*, (λαμβάνω, θ. ληβ-) *ἀντι-λήπτ-ωρ*.

2. Ἀκλιτον.

§ 284. Λέξεις ἀκλιτος ὥς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος: *ἐκ-παλαι*, *ἐπέρ-εν*, *ὑπερ-άνω*, *συν-άμα*.

Νόδα σύνδετα καὶ παρασύνδετα.

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικὸν ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλά, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων: (νέα, πόλις) *νεά-πολις*, (ἐνῶ: ἄκρα, πόλις - *ἀκρό-πολις*), (ναῦς, νεώς, οἶκος) *-νεώσ-οικος*, (δορί, κτητὸς) *δορί-κτητος*, (πᾶσι, γνωστὸς) *πασί-γνωστος*, (νοῦν, ἔχω) *νουν-εχίς*. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις *Πελοπόννησος* (ἐκ τῶν λέξεων *Πέλοπος νῆσος*).

Τὰ τοιαῦτα σύνδετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλάς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται *παρασύνθετοι*: (στρατός, ἄγω—στρατηγός) *στρατηγέ-ω -ῶ*, (σῦκον, φαίνω—συκοφάντης) *συκοφαντέ-ω*, *ῶ*, (πολύς, πρᾶγμα—πολυπράγμων) *πολυπραγματέω -ῶ*.

2) Παρασύνδετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον: (Ἄρειος Πάγος) *Ἀρεοπαγίτης*, (καλὸς κἀγαθὸς) *καλοκαγαθία*, (ἐν χειρὶ τίθημι) *ἐγχειρίζω*, (κατὰ χώραν τίθημι) *καταχωρίζω*, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίον) *ἀποχειροβίτος*. (Ποβλ. νῦν: Μαύρη θάλασσα—*Μαυροθαλασσίτης*, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς—*Ερυθροσταυρίτης*, ἔξω φρενῶν—*ἔξωφρενικός*.)

Τονισμός καὶ σημασία τῶν συνδέτων.

α') Τονισμός.

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς *ά*, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ: (φορὰ) *μισθο-φορά*, (βολή) *προσ-βολή*, (σιτισμός) *ἐπι-σιτισμός*, (γραφεὺς) *συγ-γραφεύς*, (ιερεὺς) *ἀρχι-ιερεύς*, (ἀγωνιστής) *ἀντ-αγωνιστής*, (πλωτήρ) *συμ-πλωτήρ*. (Ἄλλά: δεσμός - *σύνδεσμος*).

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ῆς** ἢ **-ικός**: (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφής) ἀ-σαφής, (ἐπιεικής) ἀν-επιεικής, (συμβουλευῶ) συμ-βουλευτικός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): αἰρετός-ἐξαιρετός, -ῆ, ὄν, (=δυνάμενος νὰ ἐξαίρεθῇ)—ὁ, ἡ ἐξαιρετός, τὸ ἐξαιρετόν (=ἐξηρημένος, ἐκκελεγμένος)· λυτός-δι-λυτός, -ῆ, ὄν (=δυνάμενος νὰ διαλυθῇ)—ὁ, ἡ διάλυτος, τὸ διάλυτον (=διαλυμένος). Οὕτως ὁ, ἡ ἄγραπτος (=μὴ γεγραμμένος), ὁ, ἡ χειροποίητος (=χειρὶ πεποιημένος), ὁ, ἡ νεόδαρτος (=νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: λογο-γράφος (=ὁ γράφων λόγους)—αὐτό-γράφος (ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφείς), πρωτο-τόκος (=ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα)—πρωτό-τοκος (=ὁ τεχθεὶς πρῶτος), αὐτό-μολος (=ὁ αὐτὸς μολών, ἥτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ναυ-πηγός, ἀργυρ-αμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπός.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν:

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα εὖ ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια ἀ- καὶ δυσ-: πρό-μαχος, διά-δοχος, εὖ-φορος, ἀ-γονος, δύσ-τροπος.

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος**, **-αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν ῥ. ἔχω, ἀρχω, σὺλῶ): ἡνί-οχος, καθ-αρχος, ἱερό-συλος.

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κυρίως τάξεις, ἥτοι

1) τὰ ὀριστικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πῶ-

σιν γενικήν : ἀκρόπολις (=ἄκρα πόλις), παλαιγενής (=πάλαι γενόμενος), δψιμαθής (=δψὲ μαθόν), δημογέρων (=τοῦ δήμου γέρον), ὀλιγαρχία (=ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (=πάντων πρῶτος).

2) τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἐξαρτήσεως. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἓν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου : λογογράφος (=ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (=ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (=ὁ ἄρχων, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) τὰ κτητικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) με ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἓν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου : ἀργυρότοξος (=ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σόφρων (ὁ ἔχων σῶας τὰς φρένας), πολύκαρπος (=ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς). (Πρὸς βλ. ξανθομάλλης=ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης=ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοικτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) τὰ συνδετικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἁπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικά μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικά μέρη αὐτῶν συνδεόμενα με τὸ καί : ἱατρομάντις (=ἱατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), πλουθυγία (=πλοῦτος καὶ υγία), τραγέλαφος (=τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (=γλυκὺς καὶ πικρός).

Σημείωσις. Συνδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερονύκτιον, ἱατροφιλόσοφος, νυχθημερόν—ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στενόμακρος, ἀνοικοκλείνω, μπεινοβαγίω κτλ. (Βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

**Αγαμαι.* Βλ. σελ. 137, § 251.

**Αγνυμι.* Βλ. *Κατάγνυμι.*

**Αγορεύω.* Βλ. σελ. 144, § 254, 4.

**Αγω* (=ὀδηγῶ, φέρω, θ. ἀγ-), παρ. *ἤγον*, μέλλ. ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρ. *ἤχα* ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). **Αγομαι*, παρ. *ἡρόμην*, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἡγαρόμην, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἤχθην, παρ. *ἤγμαι*, ὑπερσ. ἤγμην.

Αδω* (=τραγουδῶ, ψάλλω, θ. ἀειδ-, ᾄδ-), παρ. *ᾄδον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) ᾄσομαι (=θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. ᾄσα.—Αδομαι*, παθ. ἄορ. ᾄσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ *Ἀλίσκομαι.*

Αἶρω (=ὑψώνω, σηκώνω, θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἶρ-, § 216, 2), παρ. *ἤρον*, μέλλ. ἄρῶ, ἄορ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρ. *ἤρακα*.—*Αἶρομαι*, παρ. *ἡρόμην*, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἄορ. ἡράμην, παθ. ἄορ. ἤρθην, παρ. *ἤρομαι*.

Αἰσθάνομαι (ἰποθετικόν, =καταλαβαίνω, θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθαν- § 254, 3, β', αἰσθε-), παρ. *ἡσθανόμην*, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἡσθόμην, παρ. *ἡσθημαι*, ὑπερσυντ. ἡσθήμην.

**Ακοῦμαι* (ἰποθετικόν, =θεραπεύω, θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένως) ἀκοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἡκεσάμην (§ 236, 1).

**Ακούω.* Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

**Ἀλίσκομαι* (ἰποθετικόν, παθητικὸν τοῦ αἰρέω -ῶ, =συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι, θ. φιλ-, ἄλ-, ἐξ οὗ ἄλισκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρ. *ἡλίσκόμην*, μέσ. μέλλον (μὲ παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρ. *ἡλώκειν*. (μὲ παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἡλώκειν.

**Ἀμαρτάνω* (=ἀποτυγχάνω, θ. ἄμαρτ-, ἐξ οὗ ἄμαρταν-, § 254, 3, β', ἄμαρτε- § 254, 1), παρ. *ἡμάρτανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἄμαρτήσομαι, ἄορ. β' ἡμαρτον, παρ. *ἡμάρτηκα*.—Παθ. (ἀπροσώπως) ἄμαρτάνεται, παρ. *ἡμαρτάνετο*, παθ. ἄορ. ἡμαρτήθη, παρ. *ἡμάρτηται*.

**Αμφιέννυμι* (ἀμφι - ἐννυμι=ἐνδύω, θ. φεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἐννυ- ἐκ

τοῦ ἔστυ-, § 239, 2, Σημ.), παρ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἡμφιῶ, -εῖς κτλ., ἄορ. ἡμφίεσα.—Ἀμφιέννυμαι, παρ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἡμφιέσομαι, παρ. ἡμφιέσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (=ἐξοδεύω, θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκω- § 254, 2, ἀν-αλο-), παρ. ἀνήλiskon ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἄορ. ἀνήλωσα, παρ. ἀνήλωκα.—Ἀναλίσκομαι, παρ. ἀνηλίσκόμεν ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἄορ. ἀνηλώθην, παρ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνὰ-οῖγω, θ. Φοιγ-, οῖγ-, ἐξ οὗ οῖγνυ- § 239, 2), παρ. ἀνέφρον, μέλλ. ἀνοίξω, ἄορ. ἀνέφρα, παρ. ἀνέφρα.—Ἀνοίγομαι, παρ. ἀνεφρόμην, παθ. ἄορ. ἀνέφρην, παρ. ἀνέφραμαι, τετελ. μέλλ. ἀνέφρομαι (=θα εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (=τελειώνω). (Βλ. σελ. 126, § 236, 3).

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, =καθίσταμαι μισητός, θ. ἐχθ-·ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλων (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρ. ἀπηχθῆμαι.

Ἀπο-διδράσκω (=δραπετεύω, θ. δρᾱ-, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρ. ἀπ-εδιδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἀποδράσομαι, ἄορ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 139), παρ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀποθανοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-έθανον, παρ. τέθνηκα, ὑπερσ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (=καταστρέφω, χάνω, θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ- ἐκ τοῦ ὀλνυ- § 239, 2, Σημ.), παρ. ἀπ-ώλλυν, μέλλων (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἄορ. ἀπ-ώλεσα, παρ. ἀπ-ολώλεκα.—Ἀπ-όλλυμαι, παρ. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἄορ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα, (=ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλόλειν (§ 190).

Ἀρέσκω, (θ. ἄρ-, ἄρε-, ἐξ οὗ ἄρεσκ-, § 254, 2), πρτ. ἤρεσκον, μέλλ. ἀρέσω, ἄορ. ἤρεσα.—Ἀρέσκομαι, πρτ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἄορ. ἤρεσάμην.

Ἀρέω -ῶ, ἄορ. ἤρεσα (§ 236, 1).

Ἀρόω -ῶ (=ἀροτριῶ, θ. ἄρο-), ἄορ. ἤροσα (§ 236, 1).

Ἀφ-ίημι. Βλ. ἴημι.

Ἀφικνέομαι -οῦμαι (=φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

Ἀχθομαι (ἀποθετικόν = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ, θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρ. ἡχθόμεν, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσσην σημασίαν) ἡχθέσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (=βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (=ῥίπτω, κτυπῶ, θ. βαλ-, ἐξ οὗ βάλλ-, § 216, 1, βλη-), παρ. ἔβαλλον, μέλλ. (συννηρημένους) βαλῶ, ἄορ. β' ἔβαλον, παρ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν.—*Βάλλομαι*, παρ. ἐβαίλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐβλήθην, παρ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον· ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρ. ἐβίβαζον, μέσ. μέλλ. (συννηρημένους) βιβῶ, -ᾱς, -ᾱ κτλ., ἄορ. ἐβίβασα.—*Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συννηρημένους) βιβῶμαι, -ᾱ, -ᾱται κτλ., μέσ. ἄορ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι Βλ. σελ. 143 (§ 254. 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἄορ. ἐγήρασα καὶ ἄορ. β' ἐγήραν, (§ 252), παρ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-γεν-, γι-γν-, § 32, 6, γενε-), παρ. ἐγιννόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐγενόμην, παρ. γεγένημαι καὶ ἔνεργ. παρ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν. (Πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (=γινώριζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (=δαγκάνω, θ. δακ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρ. ἔδακνον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (=θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' ἔδακον.—*Δάκνομαι*, παρ. ἔδακνόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρ. δέδηγμα.

Δέω -ω (=δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (=ἔχω ἀνάγκην, θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1) παρ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἄορ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα· δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε).—*Δέομαι* (=ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρ. ἐδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσσην σημασίαν) ἐδεήθην (=ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παρ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρ. διελερό-

μην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἄορ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακμ. διέλεγμαι. Βλ. Δέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. εἰ.

Δοκέω -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (=σηκώνω, θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρ. ἡγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερω, ἄορ. ἡγειρα.— Ἐγείρομαι, παρ. ἡγειρόμην, μέσ. ἄορ. β' ἡγρόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἡγρόσθην, παρ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα, =εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) θέλω, (θ. ἐθελ., ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρ. ἡθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἄορ. ἡθέλῃσα, παρ. ἡθέλῃκα, ὑπερσ. ἡθελήκειν (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστώς μὲ σημασίαν μέλλοντος, = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω). Βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἶμι. Βλ. σελ. 96, § 192.

Εἶωθα (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, = συνηθίζω, θ. Fηθ-, Fωθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατατικοῦ) εἰώθειν (=συνήθιζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (=προξενῶ ἐκπληξιν), παρ. ἐξ-ἐπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἄορ. ἐξ-ἐπληξα, — Ἐκ-πλήττομαι, παρ. ἐξ-επλητιόμην, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) ἐκ-πلاغήσομαι, παθ. ἄορ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγμην. Ὅμοιως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ Καταπλήττω. Βλ. καὶ Πλήττω.

Ἐλαύνω (=κτυπῶ νὰ πάη ἐμπρός). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (=σύρω, τρανῶ, θ. Fελκ-, ἐλκυ-), παρ. εἰλκον, μέλλ. ἐλξω, ἄορ. εἰλκυσα, παρ. εἰλκυκα. — Ἐλκομαι, παρ. εἰλκόμην, μέσ. ἄορ. εἰλκυσάμην, παθ. ἄορ. εἰλκύσθην, παρ. εἰλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω -ῶ (=κάμνω ἐμετόν, θ. ἐμεσ-), ἄορ. ἤμεσα (§ 236, 1).

Ἐοικα Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπελαθόμην, παρ. ἐπιλέλῃμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι -οῦμαι ἢ *ἐπιμέλομαι* (ἀποθετικόν, = φροντίζω, θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρ. *ἐπεμελούμην*, μέσ. μέλλ. *ἐπιμελήσομαι*, παθ. ἄορ. (ὥς μέσος) *ἐπεμελήθην*, παρ. *ἐπιμεμέλημαι*.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἐπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ, θ. σеп-, ἐπ-, σπ-), παρ. *εἰπόμην*, μέσ. μέλλ. *ἐπομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἐσπόμην*. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 221, Σημ. 2).

Ἐρχομαι (ἀποθετικόν. Ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ἱ-, ἐλνθ-, ἐλθ-), παρ. *ἦα*, μέλλ. *εἶμι* (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἄορ. β' *ἦλθον*, παρ. *ἐλήλθθα*, ὑπερσ. *ἐληλύθειν* (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρ. *ἠρώτων*, μέλλ. *ἐρωτήσω* καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) *ἐρήσομαι*, ἄορ. *ἠρώτησα* καὶ μέσ. ἄορ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἠρόμην*, παρ. *ἠρώτηκα*.—*Ἐρωτώμαι*, παρ. *ἠρωτώμην*, παθ. ἄορ. *ἠρωτήθην*, παρ. *ἠρώτημαι*.

Ἐσθίω (= τρώγω, θ. ἐδ-, ἔδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρ. *ἥσθιον*, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἔδομαι* (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἄορ. β' *ἔφαγον*, παρ. *ἐδήδοκα*, παθ. παρ. *ἐδήδεσμαι* (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρ. *εἶχον*, μέλλ. *ἔξω* καὶ *σχίσω*, ἄορ. β' *ἔσχον* (ὑποτ. *σχῶ*, *σχῆς*, *σχῆ* κτλ., εὐκτ. *σχοίην*, *σχοίης*, *σχοίη*, *σχοῖμεν* κτλ., ἀλλὰ *παράσχοιμι*, *παράσχοις* κτλ., προστ. *σχές*, *σκέτω*, κτλ., ἀπαρ. *σχεῖν*, μετ. *σχών*), παρ. *ἔσχηκα*.—*Ἐχομαι*, παρ. *εἰχόμην*, μέσ. μέλλ. *ἔξομαι* καὶ *σχίσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἔσχόμην* (ὑποτ. *σχῶμαι*, *σχῆ*, *σχῆται* κτλ.), παρ. *ἔσχημαι* (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω, θ. ἐψ-, ἐψε-), παρ. *ἥψον*, μέσος μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἐψήσομαι* (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἄορ. *ἥψησα*.—*Ἐψομαι*.

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω, θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρ. *ἔζεύγνυν*, ἄορ. *ἔζευξα*.—*Ζεύγνυμαι*, μέσ. ἄορ. *ἔζευξάμην*, παθ. ἄορ. α' *ἔζεύχθην* καὶ β' *ἔζύγην*, παρ. *ἔζευγα*.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-). παρ. *ἔζων*, μέλλων *ζήσω* καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) *βιώσομαι*, ἄορ. β' *ἐβίον*, παρ. *βεβίωκα*. Παθ. παρ. *βεβίωται*, μετ. *τὰ βεβιωμένα* (§ 252).

Ζώννυμαι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ- ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἄορ. *ἔζωσα*, παθ. παρ. *ἔζωσμαι* ἢ *ἔζωμαι*.

Ἡδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι, θ. ἡδ-), παθ. μέλλ. (ὧς μέσος) *ἡσθήσομαι*, παθ. ἄορ. (ὧς μέσος) *ἡσθην* (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρ. *ἔθεον*, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *θεύσομαι* (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω). — **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψαύω, θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἄορ. β' *ἔθιγον* (§ 254, 3. β').

Θηήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θράνω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Ἰκνέομαι -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνούμαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω, θ. ἱλα-, ἐξ οὗ ἱλασκ-, § 254, 2), παρ. *ἱλασκόμην*, μέσ. μέλλ. *ἱλάσομαι*, μέσ. ἄορ. *ἱλασάμην*, παθ. ἄορ. *ἱλάσθην*.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω, θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐξ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β', καὶ ἐδε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) *ἐκαθεζόμην* (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) *καθεδοῦμαι*.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι, κατὰ + εὐδω, θ. εὐδ-), παρ. *ἐκάθενδον* ἢ *καθηῦδον*, μέλλ. *καθενδήσω* (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ, θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ ἱζ- ἐκ τοῦ ιδj-, § 210, 2, β'), παρ. *ἐκάθισον*, μέλλων (συνηρημένος) *καθιῶ*, -εῖς κτλ., ἄορ. *ἐκάθισα* ἢ *καθῖσα*. — **Καθίζομαι**, παρ. *ἐκαθίζομην*, μέσ. μέλλ. *καθιζήσομαι*, μέσ. ἄορ. *ἐκαθισάμην* (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντρίβω, τσακίζω, θ. Fαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ-, § 239, 2), μέλλων *κατ-άζω*, ἄορ. *κατ-έαξα*. — **Κατάγνυμαι**, παθ. ἄορ. β' *κατ-έαγην*, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) *κατ-έαγα* (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν, θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-), ἀόρ. ἐκέρασα.—*Κεράννυμαι*, μέσ. ἀόρ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παρκμ. ἐκέραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ *κλάω* (θ. κλαν-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-), παρ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἐκλανσα.—*Κλαίομαι*, μέσ. ἀόρ. ἐκλανσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κραῖζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραῖζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (=φονάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρ.τ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (=κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—*Κρεμάννυμαι*, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παρκμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρκμ.).

Λαγχάνω (=λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (=θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἔλαχον, παρκμ. εἴληχα.—*Λαγχάνομαι*, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρκμ. εἴληγμαι. (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (=θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἔλαβον, παρκμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—*Λαμβάνομαι*, παρ.τ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήφθην, παρκμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. ἐλήμμην, (§ 189, 4).

Λανθάνω (=μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀόρ. β' ἔλαθον, παρκμ. ἐλήθηα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Fερε-, ἐρε-, ῥε-, εἰπ-), παρ.τ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρῶ (συνηρημένος), ἀόρ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἀόρ. β' εἶπον, παρκμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—*Λέγομαι*, παρ.τ. ἐλερόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ῥηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλέχθην ἢ ἐρρήθην, παρκμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. (§ 189, 4). Βλ. καὶ Διαλέγομαι καὶ Συλλέγω.

Λείπω (=ᾤφηνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρ. *ἔλειπον*, μέλλ. *λείψω*, ᾄορ. β' *ἐλλίπον*, παρκμ. *λέλοιπα*, ὑπερσ. *ἐλελοίπειν*, (§ 222).—*Λείπομαι*, παρ. *λείπομαι*, μέσ. μέλλ. *λείψομαι*, μέσ. ᾄορ. β' *ἐλιπόμην*, παθ. μέλλ. *λειφθήσομαι*, παθ. ᾄορ. *ἐλείφθην*, παρκμ. *λέλειμμαι*, ὑπερσ. *ἐλελείμην*, τετελ. μέλλ. *λελείψομαι*.

Λεύω (θ. λευ-. Εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω=λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρ. *κατ-έλεον*, ᾄορ. *κατ-έλευσα*. Παθητ. μέλλ. *κατα-λευσθήσομαι*, παθητ. ᾄορ. *κατ-ελεύσθην* (§ 236, 2).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 144, § 254, 3, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρ. *ἐμαχόμην*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) *μαχοῦμαι*, μέσ. ᾄορ. *ἐμαχεσάμην*, παρκμ. *μεμάχημαι*.

Μείγνυμι (=σμίγω, θ. μειγ-, ἐξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρ. *ἐμείγνυν*, μέλλ. *μείξω*, ᾄορ. *ἔμειξα*.—*Μείγνυμαι*, παρ. *ἐμειγνύμην*, μέσ. ᾄορ. *ἐμειξάμην*, παθ. μέλλ. *μειχθήσομαι*, παθ. ᾄορ. *ἐμείχθην* (καὶ β' *ἐμίγην*), παρκμ. *μέμειγμαι*, ὑπερσ. *ἐμεμείγμην*.

Μέλει (ἀπρόσωπον, =ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρ. *ἔμελε*, μέλλ. *μελήσει*, ᾄορ. *ἐμέλησε*, παρακμ. *μεμέληκε*, ὑπερσ. *ἐμεμελήκει*.

Μέλλω (=σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μελλ-, μελλε-), παρ. *ἔμελλον* ἢ *ἤμελλον* (§ 188, 1), μέλλ. *μελλήσω*, ᾄορ. *ἐμέλλησα*.—*Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρ. *ἔμενον*, μέλλ. (συνηρημένος) *μενῶ*, ᾄορ. *ἔμεινα*, παρκμ. *μεμένηκα* (§ 254, 1).

Μιμνήσκω, (Εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω=θυμίζω, ὑπομιμνήσκω=ὑπενθυμίζω, θ. μνη-, ἐξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρ. *ἐμίμνησκον*, μέλλ. *μνήσω*, ᾄορ. *ἔμνησα*.—*Ἀναμιμνήσκομαι*, παρ. *ἐμιμνησκόμην*, μέσ. μέλλ. *μνήσομαι*, παθ. μέλλ. (μὲ ἔνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) *μνησθήσομαι*, παθ. ᾄορ. (μὲ μέσσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) *ἐμνήσθην*, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστώτος) *μέμνημαι* (=ἐνθυμούμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρ. *ἐμεμνήμην*) (=ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. *μεμνήσομαι*.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (=πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρ. *ἔνεον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἔνεργ. σημασίαν) *νεύσομαι* (=θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω), ᾄορ. *ἔνευσα*, παρακμ. *νένευκα* (§ 33, 3).

Ξέω (=ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶμαι ἢ **οἶμαι** (ἀποθετικόν, =νομίζω, θ. οἰ-, οἰε-), παρ. **φόμεν** ἢ **φμην**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) **οἰήσομαι** (=θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **φήθην** (=ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν. Ἐνεστὼς μὲ σημασίαν παρακειμένον, =ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) **φχόμεν** (=ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. **οἰχήσομαι**.

***Ολλυμι**. Βλ. Ἀπόλλυμι.

Ομνυμι** (=δμνύω, δμόνω, θ. δμ-, ἐξ οὗ δμνυ-, § 239, 2, δμο-), παρ. **ὠμνν**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **δμοῦμαι** (=θὰ δμνύω ἢ θὰ δμόσω), ἀόρ. **ὠμοσα**, παρκμ. **δμώμοκα**, ὑπερσ. **ὠμωμόκειν**.—Ομννμαι**, παρ. **ὠμνύμην**, μέσ. ἀόρ. **ὠμοσάμην**, παθ. μέλλ. **δμοσθήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ὠμόσθην**, παρκμ. **δμώμοται**, ὑπερσ. **ὠμόμοτο**, μετχ. **ὠμωμοσμένος**. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

***Ορίνημι**. Βλ. σελ. 137, § 251.

Οράω** -ὼ (=βλέπω, θ. **Φορα**-, **όρα**-, **οπ**-, **Φειδ**-, **Φιδ**-, **ιδ**-), παρ. **έώραν**, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **ὄρομαι** (=θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' **εἶδον** (ὑποτ. **ἴδω**, εὐκτ. **ἴδοιμι**, προσ. **ιδέ**, ἀπαρφ. **ιδεῖν**, μετχ. **ιδών**), παρκμ. **έώρακα** ἢ **έώρακα**, ὑπερσ. **εωράκειν**.—Ορᾶω** **ῶμαι**, παρ. **έωρώμην**, μέσ. ἀόρ. β' **εἰδόμεν** (ὑποτ. **ἴδωμαι** κτλ.), παθ. μέλλ. **ὀφθήσομαι**, παθ. ἀόρ. **ὄφθην**, παρκμ. **έόραμαι** καὶ **ὄρμαι** (§ 188, 5, Σημ.).

Οφείλω** (=χρεωστώ, θ. **ὀφελ**-, ἐξ οὗ **ὀφειλ**-, ἐκ τοῦ **ὀφελν**-, § 216, 2, Σημ., καὶ **ὀφειλε**-), παρ. **ὄφειλον**, μέλλ. **ὀφείλῃσω**, ἀόρ. **ὀφείλῃσα** καὶ ἀόρ. β' **ὄφελον**, παρκμ. **ὀφείλῃκα**, ὑπερσ. **ὀφείλῃκειν**.—Οφείλομαι**, παρ. **ὀφειλόμην**, παθ. ἀόρ. (**ὀφειλήθην**), μετχ. **ὀφειλήθεῖσα**.

***Οφλισκάνω** (=καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον, θ. **ὀφλ**-, ἐξ οὗ **ὀφλισκαν**-, § 254, 3, β' καὶ **ὀφλε**-) παρ. **ὀφλίσκανον**, μέλλ. **ὀφλήσω** (ἀόρ. α' **μιγν**. **ὄφλησα** καὶ) ἀόρ. β' **ὄφλον**, παρκμ. **ὄφληκα**, ὑπερσ. **ὄφλήκειν**.

Παίζω (θ. **παιδ**-, ἐξ οὗ **παιζ**-, ἐκ τοῦ **παιδj**-, § 210, 2, β', καὶ **παιγ**-), παρ. **ἐπαιζον**, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **παιξοῦμαι** (=θὰ παίζω ἢ θὰ παίζω), ἀόρ. **ἐπαιξα**. Παθ. παρκμ. **πέπαισμαι**.

Παίω (κυτυῶ, θ. παι-), παρατ. *ἔπαιον*, μέλλ. *παίσω*, ἄορ. *ἔπαισα*, παρκμ. *πέπαικα*. Παθ. ἄορ. *ἐπαίσθην*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Πατάσσω*, *Πλήττω* καὶ *Τύπτω*.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. *ἐπασχον*, μέσ. μέλλ. *πέισομαι* (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἄορ. β' *ἔπαθον*, παρκμ. *πέπονθα*, ὑπερσ. *ἐπεπόνθειν*.

Πατάσσω (=κυτυῶ, θ. παταγ-), ἄορ. *ἐπάταξα*. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα *Παίω*, *Πλήττω*, *Τύπτω*.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. *ἔπειθον*, μέλλ. *πείσω*, ἄορ. *ἔπεισα*, παρκμ. *πέπεικα*, ὑπερσ. *ἐπεπείκειν*.—*Πείθομαι*, παρατ. *ἐπειθόμην*, μέσ. μέλλ. *πέισομαι*, ἄορ. β' *ἐπιθόμην*, παθ. μέλλ. *πεισθήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἐπίσθην*, παρκμ. *πέπεισμαι*, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) *πέποιθα* (=ἔχω πεποίθῃσιν, θαρρῶ), ὑπερσ. *ἐπεποίθειν*.

Πετάννυμι (=ἀνοίγω. Εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ. θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. *ἐπετάννυν*, ἄορ. *ἐπέτασα*.—*Πετάννυμαι*, παρατ. *ἐπεταννύμην*, παρκμ. *πέπταμαι*.

Πέτομαι (ἀποθετικόν,=πετῶ, θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. *πήσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἐπτόμην*.

Πήγνυμι ἢ πηγνύω (=ἐμπήγω, θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἄορ. *ἔπηξα*.—*Πήγνυμαι*, παρατ. *ἐπηγνύμην*, μέσ. ἄορ. *ἐπηξάμην*, παθ. μέλλ. β' *παγήσομαι*, παθ. ἄορ. β' *ἐπάγην*, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσσην σημασίαν) *πέπηγα* (=εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. *ἐπεπήγειν*.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπρομι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν, πο-, πω-), παρατ. *ἔπιον*, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *πίομαι* (=θὰ πίνω ἢ θὰ πίω), ἄορ. β' *ἔπιον*, παρκμ. *πέπωκα*.—*Πίνομαι*, παρατ. *ἐπινόμην*, παθ. ἄορ. *ἐπόθην*, παρκμ. *πέπομαι*.

Πιπράσκω (=πωλῶ, θ. πρα- ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παρκμ. *πέπρακα*, ὑπερσ. *ἐπεπράκειν*.—*Πιπράσκομαι*, παθ. ἄορ. *ἐπράθην*, παρκμ. *πέπραμαι*, ὑπερσυντ. *ἐπεπράμην*, τετελ. μέλλ. *πεπράσομαι*. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πετ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-),

παρ. *ἐπιπτον*, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) *πεσοῦμαι*, ἄορ. β' *ἔπεσον*, παρ. *πέπτωκα*, ὑπερσ. *ἐπεπτώκειν*.

Πλέω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (= *κτυπῶ*, θ. *πληγ-*, *πлаг-*), παρ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) *πέπληγα*. Παθ. μέλλ. β' *πληγήσομαι*, παθ. ἄορ. β' *ἐπλήην*, παρ. *πέπλημαι*, τετελ. μέλλ. *πεπλήξομαι*. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἁπλοῦ *πλήττω* μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *κτυπῶ* εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ῥημάτων, *παίω*, *πατάσσω* καὶ *τύπτω* ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὥς *πληγὰς δίδωμι*, *πληγὰς ἐμβάλλω* κ. ἄ.). Βλ. καὶ *Ἐκπλήττω*.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. *πρᾶγ-*), παρ. *ἔπρατον*, μέλλ. *πράξω*, ἄορ. *ἔπραξα*, παρ. *πέπραχα* καὶ ἀμετάβ. *πέπραγα*, ὑπερσ. *ἐπεπράχειν* καὶ ἀμετάβ. *ἐπεπράγειν*.—*Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (πριονίζω, θ. *πρι-*), ἄορ. *ἔπρισα*. Παθ. παρ. *πέπρισμαι* (§ 236, 2).

Πτώω, ἄορ. *ἔπτυσσα* (§ 236, 1).

Πτάσσειν (ἀποθετικόν, = *φτερνίζομαι*, θ. *πταρ-*, ἔξ οὗ *πταρνυ-*, § 239, 2), ἐνεργ. ἄορ. β' *ἔπταρον*.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = *πληροφοροῦμαι*, θ. *πυνθ-*, *πυθ-*, ἔξ οὗ *πυνθαν-*, § 254, 3, β'), παρ. *ἐπυνθανόμην*, μέσ. μέλλ. *πένσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ἐπυνθόμην*, παρ. *πέπυσμαι*, ὑπερσ. *ἐπεπύσμην*.

Πωλέω -*ῶ*, ἢ *ἀποδίδομαι*, παρ. *ἐπώλουν* ἢ *ἀπεδιδόμην*, μέλλ. *πωλήσω* ἢ *ἀποδώσομαι*, ἄορ. *ἀπεδόμην*, παρ. *πέπρακα*, ὑπερσ. *ἐπεπράκειν*.—*Πωλοῦμαι* ἢ *πιπράσσομαι*, παρ. *ἐπωλούμην*, παθ. ἄορ. *ἐπωλήθην* ἢ *ἐπράθην*, παρ. *πέπραμαι*, ὑπερσ. *ἐπεπράμην*, τετελ. μέλλ. *πεπράσομαι*. Βλ. *Πιπράσκω*.

ῥέω (θ. *ρευ-*, *ρεF-*, *ρε-*, *ῥυ-*, *ῥυε-*), παρ. *ἔρρεον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ῥνήσομαι*, ἄορ. *ἔρρύν*, παρ. *ἔρρῆκα*, (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

ῤήγνυμι (= *σχίζω*, θ. *ῥηγ-*, ἔξ οὗ *ῥηγνυ-*, § 239 2, *ῥωγ-*, *ῥαγ-*, § 32, 5 καὶ 6), παρ. *ἔρρηγνυν*, μέλλ. *ῥήξω*, ἄορ. *ἔρρηξα*.—*ῤήγνυμαι*, παρ. *ἔρρηγνύμην*, μέσ. ἄορ. *ἔρρηξάμην*, παθ. ἄορ. β' *ἔρράγην*, ἐνεργ. παρ. (μὲ μέσσην ἢ παθητ. σημασίαν) *ἔρρωγα*, ὑπερσ. *ἔρρώγειν*.

ῥιγῶ. Βλ. σελ. 123 (§ 233).

ῥώννυμι (=δυναμώνω, θ. ῥωσ-, ἔξ οὗ ῥωννυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἄορ. ἔρρωσα. Παθ. ἄορ. (καὶ μὲ μέσσην σημασίαν) ἐρρώσθην, παρκαμ. ἔρρωμαι, (μτχ. ἐρρωμένος, ὥς ἐπίθετον=γερός, δυνατός, § 140, 1).

σβέννυμι (=σβίνω, θ. σβεσ-, ἔξ οὗ σβεννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-. Συνήθ. σύνθετον: ἄπο-, κατα-σβέννυμι), παρκατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἄορ. ἔσβεσα.—σβέννυμαι, παρκατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἄορ. ἐσβέσθην, ἔνεργ. ἄορ. β' (μὲ παθητ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252), ἔνεργ. παρκαμ. (μὲ παθητ. σημασίαν) ἔσβηκα (=ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (=σαπίζω, θ. σηπ-, σᾶπ-. § 32, 5 καὶ 6).—Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἄορ. β' ἐσάπην, ἔνεργ. παρκαμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω -ῶ ἢ σκοπέομαι -οῦμαι (παρκατῶ, ἔξετάζω, σκέπτομαι, θ. σκεπ-, σκοπε-), παρκατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέρομαι, μέσ. ἄορ. ἐσκεπάμην, παρκαμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέφομαι.

Σπάω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώννυμι (=στρώνω, θ. στρω-, ἔξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ στορ-, ἔξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρκατ. ἐστρώννυν, ἄορ. ἐστόρρεσα.—Στόρνυμαι, παρκαμ. ἔστωμαι.

Συλ-λέγω, παρκατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἄορ. συν-έλεξα, παρκαμ. συν-είλοχα.—Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἄορ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἄορ. α' (μὲ μέσσην σημασίαν) συν-ελέχθην, καὶ β' συν-ελέγην, παρκαμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ Λέγω καὶ Διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (=κόπτω, θ. τεμ-, ἔξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρκατ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἄορ. β' ἔτεμον, παρκαμ. τέμμηκα.—Τέμνομαι, παρκατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐτμήθην, παρκαμ. τέμμημαι, ὑπερσ. ἐτεμμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (=λειώνω, θ. τηκ-, τακ-, § 32, 5 καὶ 6), παρ. *ἔτηκον*, ἄορ. *ἔτηξα*.—*Τήκομαι*, παθ. ἄορ. α' *ἐτήχθην*, καὶ β' *ἐτάκην*, ἐνεοργητ. παρκμ. β' (μὲ μέσην ἢ παθ. σημασίαν) *τέτηκα*, ὑπερσ. *ἐτετήκειν*.

Τίθηνμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ἐ.

Τίκτω (=γεννῶ, θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τεκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρ. *ἔτικτον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεοργ. σημασίαν) *τέξομαι* (=θά γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἄορ. β' *ἔτεκον*, παρκμ. *τέτοκα*.

Τίνω (=πληρῶνω, θ. τει-, τί-, τί-, τί-, παρ. *ἔτινον*, μέλλων *τείσω*, ἄορ. *ἔτεισα*, παρκμ. *τέτεικα*.—*Τίνομαι*, μέσ. μέλλων *τείσομαι*, μέσ. ἄορ. *ἔτεισάμην*, παθ. ἄορ. *ἐτείσθην*, παρκμ. *τέτεισμαι*.

Τιτρώσκω (=πληγῶνω, θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 268, 2), παρ. *ἐτίτρωσκον*, μέλλ. *τρώσω*. ἄορ. *ἔτρωσα*.—*Τιτρώσκομαι*, παρ. *ἐτιτρωσκόμην*, παθ. μέλλων *τρωθήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἐτρώθην*, παρκμ. *τέτρωμαι*, ὑπερσ. *ἐτετρώμην*.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρ. *ἔτρεχον*, μέσος μέλλων (συνηρημένος μὲ ἐνεοργ. σημασίαν) *δραμοῦμαι*, ἄορ. β' *ἔδραμον*, παρκμ. *δεδράμηνκα*, ὑπερσ. *ἐδεδραμήκειν*. Βλ. καὶ *Θέω*.

Τυγχάνω (=ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαῖον, θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρ. *ἐτύχανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεοργ. σημασίαν) *τεύξομαι* (=θὰ ἐπιτύχω), ἄορ. β' *ἔτυχον*, παρκμ. *τετύχηκα*.

Τύπτω (=κτυπῶ, θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρ. *ἔτυπτον*, μέλλ. *τυπτήσω*, (ἄορ. *ἐπάταξα* ἢ *ἐπαῖσα* ἢ *πληγὰς ἔδωκα*, παρκμ. *πέπληγα* ἢ *πληγὰς δέδωκα*).—*Τύπτομαι* (ἢ *πληγὰς λαμβάνω*, παρ. *πληγὰς ἐλάμβανον*, παθ. μέλλ. *πληγὰς λήφομαι*, παθ. ἄορ. *πληγὰς ἔλαβον*), παρκμ. *τένυμαι* (ἢ *πέπληγμαι* ἢ *πληγὰς εἴληφα*). Βλ. καὶ *Παίω*, *Πατάσσω*, *Πλήττω*.

Ὑπ-ισχνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν, =ὑπόσχομαι, θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ἐξ οὗ ἰσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἰσχνε-, § 254, 3 γ'), παρ. *ὑπισχνούμην*, μέσ. μέλλ. *ὑποσχήσομαι*, μέσ. ἄορ. β' *ὑπεσχόμην*, (ὑποτ. *ὑπόσχωμαι*, εὐκτ. *ὑποσχοίμην*, *ὑπόσχοιο* κτλ.), παρκμ. *ὑπέσχημαι*, ὑπερσ. *ὑπεσχήμην*.

Φέρω (θ. φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρ. *ἔφερον*, μέλλων *οἶσω*, ἄορ. α' (ἄσιγμος) *ἤνεργα* καὶ β' *ἤνεγκον*, παρκμ. *ἐνήνοχα*,

ὑπερσ. ἐννέχων.—Φέρομαι, παρ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἶσομαι, μέσ. ἄορ. (ἄσιγμος) ἡνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεκθήσομαι, παθ. ἄορ. ἡνέχθην, παρκμ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐννέγμην, (§ 190).

Φεύγω (=τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος, θ. φευγ-, φυγ-), παρ. ἐφευγον, μέσ. μέλλων (με ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἄορ. β' ἐφυγον, παρκμ. πέφευγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (=προφθάνω, προλαμβάνω, θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρ. ἐφθانون, μέσος μέλλων (με ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἄορ. α' ἐφθασα καὶ β' ἐφθην (§ 252), παρκμ. ἐφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116 (§ 220).

Φύω. Βλ. σελ. 138 (§ 252).

Χαίρω (=χαίρομαι, θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαϊρ-, § 216, 2, χαϊρε-), παρ. ἐχαιρον, μέλλ. χαίρῃσω, ἄορ. β' ἐχάρην (§ 252), παρκμ. γέγηθα. Χαλάω -ῶ. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 125, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χράω -ῶ (=χρησιμοδοτῶ, θ. χρη- χρα-), ἄορ. ἐχρησα.—Χρῶμαι (=ἔρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἄορ. ἐχρησάμην, παθ. ἄορ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (=μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

ῶνθέω-ῶ (=σπρώχνω, θ. Fωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρ. ἐώθουν, μέλλ. ὥσω, ἄορ. ἔωσα.—ῶνθοῦμαι, παρ. ἐώθούμην, μέσος μέλλων ὥσομαι, μέσ. ἄορ. ἔωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐώσθην, παρκμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

ῶνέομαι -οῦμαι (ἀποθετικόν,=ἀγοράζω, θ. Fωνε-, ὠνε-, πρια-), παρ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἄορ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (=ἡγόρασα), παθ. ἄορ. ἐωνήθην, παρκμ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- *Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- *Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2, σελ. 146, § 157 κ. έ.
- *Αναδιπλασιασμός (ρήμάτων), σελ. 92, § 186—άνώμαλος, σελ. 95, § 189—άττικός, σελ. 95, § 190—ένεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.
- *Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 20 § 34
- *Ανομοιώσις συμφώνου, σελ. 23 § 37,7—συλλαβής, σελ. 19, § 33, 7.
- *Αντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.
- *Αντιμεταχώρησις, σελ. 17, § 32, 4.
- *Αντωνυμιαί, σελ. 73, § 147 κ. έ.
- *Ανώμαλα επίθετα, σελ. 64, § 131—παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ. έ.
- *Ανώμαλα ρήματα, σελ. 142, § 254 κ. έ. (Κατάλογος άνωμάτων ρημάτων, σελ. 167 κ. έ.).
- *Αόριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατά τά είς μι, σελ. 132, § 252.
- *Απαρέμφατον, σελ. 88, § 178.
- *Αποβολή φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1—συμφώνου σελ. 18, § 33 κ. έ.
- *Αποθετικά ρήματα, σελ. 145, § 256.
- *Αρθρον, σελ. 26, § 42.
- *Αριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ. έ.
- *Αριθμοί όνομάτων, σελ. 26, § 41, 2—ρήμάτων, σελ. 26, § 8, § 177,
- *Ατονοι λέξεις, σελ. 12, § 18.
- *Αττικόκλιτα ουσιαστικά, σελ. 33, § 59—επίθετα, σελ. 58, § 117.
- Αύξησις όμαλή, σελ. 91, § 185 κ. έ.—άνώμαλος, σελ. 93, § 188.
- *Αφομοίωσις φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 3—συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3 καί 6, γ'.
- *Αφωνα, σελ. 6, § 3, 1.
- *Αφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 78 κ.έ.—ρήματα. σελ. 108, § 210 κ.έ.
- Γένος, σελ. 25, § 41, 1—σελ. 27, § 45, σελ. 54, 106 κ. έ.
- Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ. έ.
- Δεύτεροι χρόνοι ρημάτων, σελ. 116 § 221 κ. έ.
- Διάθεσις ρήματος, σελ. 86, § 171.
- Δίγαμμα, σελ. 5 § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
- Δίφθογγοι, σελ. 7, § 6.
- Δυϊκός αριθμός, σελ. 26, § 41, 2—όνομάτων, σελ. 50, § 103—ρημάτων, σελ. 106, § 209.
- *Εγκλίσεις ρήματος, σελ. 106, § 209.
- *Εγκλίσεις ρήματος, σελ. 88, § 175.
- *Εγκλίσις τόνου, σελ. 12, § 19.
- *Εγκλιτικάί λέξεις, σελ. 12, § 20.
- Είμι (βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ. έ.
- *Εκθλιψις, σελ. 16 § 28.
- *Εκτασις φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
- *Ενρινα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
- *Ενρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ. έ.—ρήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
- *Επίθετα, σελ. 54, § 105 κ. έ.—παρά-

10621,

(B. 10621) 10621,

206.

ΑΥΛΙΟΣ Α. ΤΖΑΡΤΑΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ